

Çanakkale'ninİsimsiz Kahramanları

Şehitlerimizin
aziz hatırasına...

İSMAIL BİLGİN

İSMAİL BİLGİN

Çanakkale'nin İsimsiz Kahramanları

Şehitlerimizin aziz hatırasına...

TARİH VE İNSAN DİZİSİ

ÇANAKKALE'NİN İSİMSİZ KAHRAMANLARI

ISBN: 978-605-279-232-2

Genel Yayın Yönetmeni: Melike Günyüz

Yazan: İsmail Bilgin

Resimleyen: Şenol Kirpikçioğlu

Yayın Koordinatörü: Zeynep Gülsüm Sağlam

Grafik: Ayşe Adaş

Kapak Tasarım: Huriye Taştan

© 2017, Erdem Yayınları Tic. AŞ

Tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak

kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın

hiçbir yolla çoğaltılamaz ve kullanılamaz.

: İstanbul, 2020

ERDEM YAYINLARI TİC. AŞ

Başak Mah. Mevlana Celaleddini Rumi Cad. No: 26

Bodrum Kat 34480 Başakşehir/İstanbul

T: 0212 486 34 00 F: 0212 486 34 01

bilgi@erdemyayinlari.com.tr www.erdemyayinlari.com.tr

Yayıncı Sertifika Numarası: 40018

İSMAİL BİLGİN

Çanakkale'nin İsimsiz Kahramanları

Resimleyen

Şenol Kirpikçioğlu

İsmail Bilgin (do. Gelibolu, 1964)

İlkokulu ve ortaokulu Evreşe bucağında, liseyi Gelibolu'da bitirdi. İstanbul Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Jeoloji Mühendisliği Bölümünden mezun oldu. Üniversiteye devam ederken iki yıl süreyle Türkiye Çocuk dergisinde çalıştı. Mezuniyetinin ardından yine iki sene süreyle otoyol inşaatında mühendislik yaptı ve daha sonra İstanbul Üniversitesinde asistan oldu. 1993 yılında yüksek lisansını, 1999 yılında doktorasını tamamlayarak jeoloji doktoru unvanını aldı.

2000 yılında, akademik hayatını sürdürdüğü İstanbul Üniversitesinden ayrıldı. Hâlen bir kamu kurumunda çalışmaktadır. Yayımlanmış makaleleri bulunan yazarın, edebî çalışmalarının yanı sıra bilimsel çalışmaları da sürmektedir.

İstanbul'da yaşayan yazar evli ve iki çocuk babasıdır.

Yazarımızın yayınevimiz tarafından yayınlanan eserleri: *Masal Ormanı* (masal), *Çanakkale İçinde Vurdular Beni*, *Çanakkale'nin İsimsiz Kahramanları*, *Tarihimizi Yazanlar*, *Kurtuluş Savaşı Hikâyeleri*, *Esaretten Kurtulan Nefer*, *Dünyayı Sırtlayan Yiğitler*, *Düşmana Korku Salanlar*, *Destan Yazanlar*, *Denizaltıyı Vuran Kahraman*, *Düşmana Göğüs Gerenler*, *Cesur Hemşire*, *Korkusuz Pilot*, *Zafer Getiren Mayınlar*, *Bedeli Çanakkale'de Ödenmiştir*, *Ertuğrul Gazi*, *Osman Gazi ve Orhan Gazi...*

İÇİNDEKİLER

[Ön Söz 6](#)

[Mustafa Kemal Çanakkale'de 8](#)

[Bir Numaralı Gönüllü:](#)

[Celal İbrahim 9](#)

[Koca Seyit 20](#)

[Saka Hüseyin 40](#)

[Ezineli Yahya Çavuş* 59](#)

[Mehmet'in Merhameti 78](#)

[Akşehirli Mustafa Çavuş 82](#)

[Elazığlı Hasan Onbaşı 90](#)

[Bombacı Mehmet Çavuş 99](#)

[Yüzbaşı Kemal Bey 104](#)

[Yüzbaşı Ahmet Saffet Bey.*108](#)

[Müstecip Onbaşı 120](#)

[Bigalı Mehmet Çavuş 129](#)

[Hasan Hulûsi ve Mehmet Mevsuf 146](#)

[Ben, Nusrat Mayın Gemisi 159](#)

[Kaynakça 183](#)

ÖN SÖZ

Çanakkale Savaşı her yönüyle ibretlerle dolu bir destandır. Bu destanı da ancak bizim dedelerimiz yazabilirdi.

Dünya tarihinin akışını değiştiren bir savaştır Çanakkale Savaşı. Yurdun dört bir yanından binlerce insan cepheye koşmuş, gösterdikleri olağanüstü mücadele ile düşmana “Çanakkale geçilmez!” dedirtmişlerdir.

Balkan Harbi'nin ağır yenilgisiyle bozulan moraller bu zaferle birlikte tamamen düzelmiş, milletimizin kendine güveni yerine gelmiştir.

Tarihin en kanlı savaşlarından biri olan Çanakkale Savaşı tam on dört ay sürmüştür. Başta Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere nice kahraman Çanakkale'de, Gelibolu'da büyük yararlıklar göstermiştir.

Ancak zamanla bu kahramanların çoğu tarihin tozlu sayfaları arasında unutulmuştur.

Elinizdeki kitap işte bu kahramanları hatırlatmak amacıyla kaleme

alınmıştır. Geleceği kurmak ve geleceğe ümitle bakmak geçmişi bilmekle mümkündür. Kitabın amacına ulaşması ve bütün şehitlerimizin hatırlanması dileğiyle...

Ocak 2004

İsmail Bilgin

“Efendiler, yetişecek çocuklarımıza ve gençlerimize, görecekları tahsilin hududu ne olursa olsun, en evvel ve her şeyden evvel, Türkiye’nin istiklâline, kendi benliğine, millî an’anelerine düşman olan bütün unsurlarla mücadele etmek lüzumu öğretilmelidir.”

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ÇANAKKALE’DE

“Bombasırtı vakasını anlatmadan geçemeyeceğim. Siperler arasında mesafe sekiz metre. Yani, ölüm muhakkak!.. Birinci siperdekiler, hiçbir kurtulmamacasına kâmilten düşüyor. İkinciler onun yerine geçiyor.

Fakat ne gıpta edilecek bir itidal ve tevekkülle biliyor musunuz?

Öleni görüyor, üç dakıkaya kadar öleceğini biliyor ve hiç ufak bir korku ve endişe göstermiyor. Sarsılmak yok!.. Okuma bilenlerin elinde Kur’an-ı Kerim, cennete gitmeye hazırlanırlar. Bilmeyenler Kelime-i şehadet getirerek yürüyorlar. Bu, Türk askerindeki ruh kuvvetini gösteren şayan-ı hayret ve tebrik misalidir. Emin olmalısınız ki bize Çanakkale Savaşlarını kazandıran, bu yüksek ruhtur.”

BİR NUMARALI GÖNÜLLÜ: CELAL İBRAHİM

Celal İbrahim, her zaman olduğu gibi sabahın erken saatlerinde ders çalışıyordu. Kendisi, çok kararlı ve çalışkan bir öğrenciydi. Sınıfının, aynı zamanda okulunun birincisiydi. Her konuda birinci olmak ister, ikinci olmayı bir türlü kabullenemezdi. En büyük hayali, Mektebi Sultaniyi (Galatasaray Lisesi) en yüksek notla bitirip o zamanki Tıp Fakültesine kayıt yaptırmaktı. Bu amacına ulaşmak için var gücüyle çalışıyordu. Fakat son zamanlarda duyduğu haberlere canı çok sıkılıyordu. Bazen okurken dalıp dalıp gidiyordu. Düşmanın Çanakkale'ye saldıracağı haberleri geliyordu. Bu durum onu kahrediyordu. Çok geçmeden de genel seferberlik¹ ilan edildi. İngilizlerin, Fransızların ve Rusların Çanakkale'ye saldıracağı artık kesindi.

Bir süre sonra cami ve kahvehane önlerinde duyurular yapılmaya başlandı. Bu duyurularda şunlar söyleniyordu:

“Duyduk duymadık demeyin! Seferberlik ilan edilmiştir! Allah için savaş zamanıdır! Üç yüz on, üç yüz dokuz, üç yüz sekiz ve üç yüz yedi doğumluların hepsi askere alınacaktır. Yaşı tutan adaylar askerlik şubelerine teslim olacaklardır. Herkes silah başına!”

Tellalların duyurularını sık sık işiten Celal İbrahim neler yapabileceğini düşünüyordu.

Günler ilerledikçe duyuruların yerini her yere asılan ilanlar aldı. Duvarlara, çınar ağaçlarının kalın gövdelerine ve kahvehanelerin camlarına

yapıştırılan ilanlarda da şunlar yazıyordu:

“Asker olacakların dikkatine:

1. Onlular, dokuzlular, sekizliler, yedililer askere alınacaktır.
2. İki kardeşten sadece biri askere alınacaktır.
3. Askerler yedi gün içinde en yakın askerlik şubesine başvuracaklardır.
4. Hâlihazırda asker olanların izinleri kaldırılmıştır.”

Celal İbrahim okula giderken sık sık Kâğıthane’ye talime giden asker kıt’alarını² görüyordu. Askerleri gören halk kapılara, camlara çıkıyor, onlara el sallıyordu. Bu coşkuyu gören askerler ayaklarını yere daha hızlı vuruyor, kollarını daha bir şevkle sallıyorlardı. Celal İbrahim ise onlara hep imrenerek bakıyordu. Hele askerlerin başındaki genç subaylara daha çok özeniyordu. Kendisi doktor olmak istiyordu. Fakat şu günlerde askerlik daha çok ilgisini çekmeye başlamıştı. Bir gün Öğretmen Salih Efendi durgun bir şekilde sınıfa girdi. Ne kadar üzgün olduğu her hâlinden belli oluyordu. Masasına geçti ve uzun süre sınıfa baktı. Sonra söze başladı.

– Çocuklar! Bugün ders yapmayacağım. Çünkü savaşa girmiş bulunuyoruz. Siz de ilanları okumuş, tellalları duymuşsunuzdur. Eli silah tutan herkesi askere çağırıyorlar. Düşmanın askeri ve silahı çok fazla. Modern savaş gemileri de çok. Ama bizim de imanımız, vatanımızı savunma azmimiz var. Herkes bu mübarek vatan için elinden ne geliyorsa yapmalıdır! Düşmanın Çanakkale’den geçmesi ne pahasına olursa olsun engellenmelidir. Çünkü böyle önemli bir şehrimiz düşerse Anadolu da kolayca düşmanın eline geçer. Şimdi söyleyeceklerimi iyi dinleyin! Bugün ders yok, dedim. Çünkü ben orduya gönüllü yazılacağım. Bu nedenle hepinizin bana hakkını helal etmesini istiyorum. Artık benim yerime Aziz Öğretmen gelecek. Onu, beni saydığınız gibi sayacağınızdan eminim! Bu ayrılık beni elbette üzüyor. Fakat bunun, vatanın ve hepimizin selameti için olduğunu da bilmenizi isterim. Şunu da iyi bilin ki herkesin ama herkesin bu

uğurda yapacağı çok şey var. Allah hepimizin yardımcısı olsun!

Sınıfın en ön sırasında oturan 646 numaralı Celal İbrahim çok şaşırılmıştı. Öğretmeni, mesleğini bırakıp askere gönüllü yazılıyordu. Demek durum bu kadar ciddiye. Salih Öğretmen daha sonra öğrencileriyle tek tek vedalaştı. Bu vedalaşma ayrılığın uzun süreceğini gösteriyordu.

O gün üç öğretmen daha Salih Efendi ile birlikte okuldan ayrılıyordu. Bütün okul, bu dört öğretmeni uğurlamak için bahçeye çıkmıştı. Öğrencilerin hepsi onlara imrenerek bakıyor, gözyaşlarını tutamıyorlardı. Daha sonra hep birlikte vatan marşını söylemeye başladılar.

“Annem beni yetiştirdi, bu ellere yolladı.

Al sancağı teslim etti, Allah’a ısmarladı.

Boş oturma çalış dedi hizmet eyle vatana,

Sütüm sana helal olmaz saldırmazsan düşmana!

Yastığımız mezar taşı, yorganımız kar olsun,

Biz bu elden gidersek namus bize ar olsun!”

Celal İbrahim’in okulda en çok sevdiği öğretmenlerden biriydi Salih Öğretmen. O da Celal İbrahim’i çok severdi. Celal İbrahim, Salih Efendi’den çok şey öğrenmişti. Bu nedenle onun gidişine çok üzülmüştü. Ama şimdi onunla gurur duyuyordu.

Celal İbrahim her zaman ne yapabileceğini düşünüyordu. Herkesin elinden bir şeyler gelir demişti Salih Öğretmen. Fakat onun elinden ne gelirdi ki? Bütün gün zihnindeki sorularla boğuşup duruyordu. Kendisini

derslerine veremez olmuştı.

Onun bu dalgın hâlini annesi de fark etmişti. Oğluna sık sık ne olduğunu soruyordu.

– Anneciğim, düşman vatanımıza saldıracak. Bir şeyler yapmamız lazım, diyordu Celal.

– Sen öğrencisin oğlum! Ne yapabilirsin ki? Zaten siz askerlikten muaf² değil misiniz?

– Evet muafız ama topraklarımız düşman tarafından çiğnensin mi?

– Allah askerlerimize yardım etsin!

– Anneciğim, herkesin vatan için yapacağı bir şeyler olmalı. Şimdi kendimizi değil vatanı düşünme zamanıdır.

Celal İbrahim, bir sabah yine ders çalışmak için erkenden kalkmıştı. Hemen sokağa çıktı. İki sokak ötede, büyük bir çınarın gövdesine tutuşturulmuş olan ilanı tekrar tekrar okudu. Sonra da kararını verdi. O da orduya gönüllü yazılacaktı. Liseliler arasında orduya gönüllü yazılan ilk öğrenci olmak istiyordu. Bunun için acele etmeliydi. Hemen o günkü Harbiye Nezaretine (Beyazıt'ta bulunan İstanbul Üniversitesi) gitmek için yola koyuldu. Giderken yolda askerlere, gösteri yapan gençlere rastlıyordu. Ana kapıya vardı. Burada nöbet tutmakta olan askere,

– Ben gönüllü yazılmak istiyorum, dedi.

– Sen öğrenciye benziyorsun.

– Evet.

– Öğrencileri şimdilik gönüllü kabul etmiyorlar. Belki daha sonra...

– Ne zaman?

– Daha sonra dedik ya...

– Ben burada bekleyeceğim.

– Boşuna bekleme.

Celal İbrahim çaresiz geri döndü.

Birkaç gün sonra yine Harbiye Nezaretinin kapısına dayandı.

- Ben gönüllü yazılmak istiyorum, dedi.
- Daha sonra dedik ya...
- Beni gönüllü yazana kadar buradan ayrılmayacağım.
- Şimdi git. Daha sonra yine gelersin.
- Hayır, gitmeyeceğim! Burada bekleyeceğim!

Kapıdaki asker, bıyıkları daha yeni terlemeye başlayan bu öğrencinin çok kararlı olduğunu gördü. Onunla başa çıkamayacağını anladı. Gidip içerideki nöbetçi subaya haber verdi. Az sonra subay geldi.

- Gönüllü olmak istiyormuşsun, dedi.
- Evet.
- Ama okulunu bitirsen daha iyi edersin.
- Ne okulu Komutan'ım! Ben gönüllü yazılmak istiyorum.
- İyi düşün.
- Kararım kesindir. Siz beni gönüllü yazana kadar burada bekleyeceğim.
- Sen burada bekle, diyerek içeri girdi Subay.

Çocuğun bir süre bekledikten sonra gideceğini sanıyordu. Aslında onun bu kararlı tavrı hoşuna gitmişti. Bir süre sonra dış kapının yanındaki büyük salonun penceresinden baktı. Celal İbrahim oradaydı.

Arada bir pencereden bakıyor, her bakışında Celal İbrahim'in orada beklediğini görüyordu. “Belki karanlık basınca gider.” diye düşündü ve işini yapmaya koyuldu. Hava kararmaya başlamıştı. Ama Celal İbrahim hâlâ orada bekliyordu.

Subay bir müddet sonra Celal İbrahim'in yanına gelerek ona,

- Neden evine gitmiyorsun, diye sordu.
- Beni gönüllü yazarsanız giderim, dedi Celal.

Subay, karşıdaki gencin bu davranışına hayran oldu. Celal İbrahim'le başa çıkamayacağını anladı. Bir süre düşündü. Sonra,

– Peki, sana bir gönüllü numarası vereyim. Yarın da işlemlerini yaparız, dedi.

Celal İbrahim, gönüllüler defterine nihayet adını yazdırabilmişti. Artık eve dönebilirdi. Ama ertesi gün erkenden gelip diğer işlemleri yaptırmalıydı.

Eve döndü. Annesi pencerede onu bekliyordu. Meraklanmıştı.

– Nerede kaldın oğlum?

– İşimiz çıktı anne.

– Ne işiymiş o bakayım?

– O kadar önemli bir iş değil.

– Haydi hayırlısı bakalım!

Celal İbrahim, annesine her şeyi anlatmayı düşündü ama önce şu gönüllü işini halletmeliydi.

– Hemen yatacağım anneciğim. Allah rahatlık versin sana, dedi ve odasına çıkıp yattı.

Sabahleyin de erkenden kalkıp çorbasını bile içmeden Harbiye Nezaretine gitmek üzere yola koyuldu. Oraya vardığında dünkü subay kapıdaydı. Ona, biraz beklemesini söyledi. Bir iki saat sonra gönüllüler çoğalmaya başladı. Bir ara gözlerine inanamadı. Sınıf arkadaşı Nazmi ona doğru yaklaşıyordu. Yoksa o da mı gönüllü yazılacaktı? Nazmi, Celal İbrahim'i görünce onun yanına geldi.

– Burada da birincisin kardeşim. Birinci olmayı ne kadar çok seviyorsun. Ben de gönüllü yazılacağım, dedi.

– Ben kaç gündür gönüllü olmak için buraya gidip geliyorum.

Onlar böyle konuşurken karşıdan bir tanıdık yüz daha belirdi. Gelen Mustafa’ydı.

Onun ardından Reşit ve Hasan da gözüktü. Bütün sınıf, gönüllü olmak için sözleşmiş gibiydi.

Subay, elindeki kâğıdı okudu.

– Bir numara Celal İbrahim! İşlemlerini tamamlamak için masa başına! Diğerleri de sıraya girsin.

Celal İbrahim işlemlerini tamamladı.

O gün, gönüllü yazılan tam otuz beş liselinin kayıt işlemleri yapıldı. Gençler öyle heyecanlı, öyle sevinçliydi ki onları gören düğüne gideceklerini sanırdı. Harbiye Nezaretinin meydanı gittikçe kalabalıklaşıyordu. Gönüllüler, askere yeni alınanlar, Çanakkale’ye sevk edilenler hep bu meydandaydı. Liseli gençler bir araya toplandılar. Meydanı terk ederken yine vatan marşını söylemeye başladılar.

“Annem beni yetiştirdi, bu ellere yolladı.

Al sancağı teslim etti, Allah’a ısmarladı.

Boş oturma çalış dedi, hizmet eyle vatana,

Sütüm sana helal olmaz saldırmazsan düşmana!

Yastığımız mezar taşı, yorganımız kar olsun,

Biz bu elden gidersek namus bize ar olsun!”

Daha sonra her biri başka bir tarafa dağıldı. Celal İbrahim eve geldiğinde annesi mutfakta onu bekliyordu.

– Celal! Sen misin?

– Benim anne.

– Bugün erkencisin, hayrola?

– Bir şey yok anne. Okulu tatil ettiler.

– Niye?

– Sadece bugün...

– İyi.

Mutfaktan nefis yemek kokuları geliyordu. Celal İbrahim annesinin yanına gitti. Annesinin lezzetli yemeklerini yerken onu bir daha görüp göremeyeceğini düşünüyordu.

– Anne, seninle önemli bir konu hakkında konuşmak istiyorum, dedi.

– Konuşalım oğlum, dedi annesi.

– Ben sana sormadan bir şey yaptım ama beni anlayacağına eminim.

– Neymiş o? Haydi anlat bakayım.

– Ben Çanakkale’ye gitmek için gönüllü yazıldım.

– Gönüllü mü oldun? Ama sen askere gitmek için daha çok küçüksün. Hem seni nasıl alırlar orduya?

– Ama bugünlerde vatanın yardımına koşmamız lazım. Herkes bir şeyler yapmalı.

– Ne diyeyim bilmem ki, dedi annesi.

Uzunca bir süre düşündükten sonra,

– Hayırlısı olsun, diyebildi. Gidersen ya gazisin ya da şehit. Bundan büyük şeref olur mu?

Celal İbrahim, gözü yaşlı annesine sarıldı.

– Arkadaşlarımla beraber gidiyoruz. Onlar da gönüllü yazıldılar. Ama senin oğlun birinci gönüllü olarak yazılmayı başardı, dedi.

– Aferin oğlum! Fakat gittiğiniz yer cephedir. Eğer şehit olursan imanının da namının da o topraklarda kalsın!

– Anneciğim, hakkını helal eder misin?

– Helal olsun oğlum! Helal olsun!

Diğer öğretmenlere göre biraz daha yaşlıca olduğu için Aziz Bey cepheye gidememişti. Okulda kalan birkaç öğretmenden biriydi.

Bir gün, Öğretmen Aziz Bey koridora girdiğinde hiç gürültü duymadı.

Oysa buraları gürültüden çınlardı. Merak içinde sınıfa girdi. Öğrencileri tarafından kapıya yazılmış notu heyecan içinde okudu.

HOCAM,

ÇANAKKALE'YE GİDİYORUZ.

HAKKINIZI HELAL EDİNİZ!

234. GÖNÜLLÜLER BÖLÜĞÜ

Aziz Bey çok duygulandı.

– Ah çocuklar, ah, dedi. Allah yardımcınız olsun!

Sonra boş sıralara uzun uzun baktı ve yoklama defterini çıkardı. Öğrencilerin isimlerini tek tek okudu. Her isimden sonra,

– Hakımı helal ediyorum, dedi.

Not defterine şunları yazdı:

“Dün hepsi buradaydı. Şimdi hepsi Çanakkale’de. Yani sınıfın mevcudu tam. Cennetiâlâ’da da tam olur inşallah!”

234. Gönüllüler Bölüğü Çanakkale’ye gitti. Maydos’ta iki ay kadar eğitim gördüler. Mayıs’ın dokuzunda bir şafak vakti düşmanı denize dökmek için hücumla kalktılar. Celal İbrahim yine en öndeydi. Fakat kurşunlar ilk önce onun göğsüne saplandı. Celal İbrahim ilk şehit düşen gönüllülerdendi. Birinciliği yine kimseye kaptırmamıştı.

KOCA SEYİT

Seyit, 1889 yılında Edremit ilçesinin Çamlık köyünde dünyaya geldi. Çocukluğu, gür çam ormanları içinde, soğuk suları olan derelerde geçti.

Arkadaşlarıyla sık sık Kazdağları eteklerindeki derelere balık tutmaya giderlerdi. Bazen de bu derelerde yüzerler, keçi ve koyun otlatırlardı. Keçiler en sarp ve taşlık yerlere çıkarlardı. Seyit de arkalarından giderdi. Arkadaşları onun sarp yerlere tırmanmasını istemezlerdi. Düşmesinden korkarlardı hep. Ama o, korku nedir bilmezdi. Keçilerinin ardından gider, onları takip ederdi.

Seyit biraz daha büyüyünce babasıyla birlikte ağaç kesmeye başladı. Kestikleri uzun ağaçların dallarını budarlardı. Dalları ve odunları dere tepe demez taşırlardı. Zamanla babası ihtiyarladı. Bunun üzerine Seyit tek başına odun kesmeye başladı. Yaz kış ormana gidip koca koca ağaçları baltasıyla deviriyordu. Kestiği ağaçları tekrar küçük parçalara ayırıyor, istifliyor, daha sonra taşımaya başlıyordu. Dağların temiz havası ve dur durak bilmeden çalışmak Seyit'i güçlü kuvvetli yapmıştı. Arkadaşları ona artık Koca Seyit demeye başlamışlardı. Bu ad hoşuna da gitmiyor değildi. Kendisini büyümüş hissediyor, evin geçimini o sağlıyordu.

Delikanlı Seyit askere gitmeyi çok istiyordu. Ama köyünden, arkadaşlarından ve en önemlisi de annesi Emine Hatun'dan ayrılacağı için üzülüyordu. Eğer askere giderse, evin geçimini kim sağlayacaktı? Bir kız kardeşi ve çok küçük bir erkek kardeşi vardı. Olanca gücüyle çalışıp para biriktirmeye başladı. Askere gittiğinde evin geçimini sağlaması için bu parayı annesine verecekti.

Bir süre sonra askerlik kâğıdı eline ulaştı. Kısa bir süre içinde hazırlıklarını yaptı. Annesiyle ve kardeşleriyle helalleşti. Çamlık köyünün bütün erkekleri onu, Edremit ilçesine kadar davul zurnayla uğurladılar. Atlarla oluşturulan konvoyun en başında Seyit vardı. Elinde de kocaman bir bayrak taşıyordu. Edremit görüldüğünde, yol ayrımında Seyit attan indi. Teker teker büyüklerin ellerinden öptü. Sıra köyün en yaşlısı ve bilgesi olan Yağmur Dede'ye gelmişti. Yağmur Dede, Seyit'e sıkı sıkı sarıldı. Sonra ona

öğütler verdi.

– Seyit! Köyümüzün Koca Seyit'i! Has delikanlısı! Bilesin ki asker ocağı peygamber ocağıdır. Gözün pek, bileğin kuvvetli, yüreğin kavi olsun! Şunu iyi belle ki Türk genci düşmandan korkmaz. Vatana hizmet etmekten mutluluk duyar. İnaniyorum ki sen de bu vatana en iyi şekilde hizmet edeceksin. İçimden bir ses, senin en ağır görevlerin üstesinden kolaylıkla geleceğini söylüyor. Buna yürekten inaniyorum! Sen de inan! Haydi şimdi yolun açık olsun! Allah seni korusun!

– Sağ ol Yağmur Dede! Anneme ve kardeşlerime göz kulak olun.

– Sen meraklanma evlat. Gözün arkada kalmasın.

Seyit biraz üzgün, biraz da gururla Yağmur Dede'nin elini öptü.

Koca Seyit, 1909 yılında Edremit Askerlik Şubesine teslim oldu. Artık askerdı. Kısa bir temel eğitimden sonra Edirne'ye yollandı. Orada askerliğini yaparken çeşitli haberler yayılmaya başladı. “Çeteciler Türklere saldırıyor ve onlara işkence ediyorlarmış. Balkanlar kaynıyormuş. Yakında savaş da çıkabilirmiş.”

Daha düne kadar Osmanlı İmparatorluğu'nun eyaletleri olan Bulgaristan, Yunanistan, Sırbistan ve Karadağ yeni birer devletçik olmuşlardı. Bu devletlere ait çeteler, Balkanlar'da bulunan Türk askerlerine saldırıyordu.

Çok geçmeden bu devletler birleşerek, Osmanlı İmparatorluğu'na karşı 1912 yılında Balkan Savaşı'nı başlattılar. Üç senedir askerlik yapmakta olan Seyit, Balkanlar'da çıkan bu savaşa katıldı. Pek çok yararlıklar gösterdi.

Ormanı iyi tanıdığı için ormanlık alanda yapılan çarpışmalarda büyük fayda sağladı. Gözü pekliği sayesinde en tehlikeli görevleri bile yerine getirdi. Yağmur Dede'nin sözleri hiç aklından çıkmadı. Ancak onun gayreti savaşın kazanılmasına yetmedi.

Koskoca Osmanlı ordusu on gün içinde Çatalca'ya kadar geri çekilmişti. Seyit, çok üzgündü. “Türk askeri böyle kolayca yenilir mi?” diye kahroluyordu. Ama elinden bir şey gelmiyordu. Savaş bitmiş ve Ayastefanos (Yeşilköy) anlaşması imzalanmıştı. Askerliğine bir süre de İstanbul'da devam eden Seyit'in tezkeresi⁴ yaklaşıyordu. Artık askerliğinin bitmesine sayılı günler kalmıştı. Zaten Edremit'i, Çamlık köyünü, annesini, kardeşlerini ve arkadaşlarını çok özlemişti.

1914 yılının Ağustos ayında Osmanlı İmparatorluğu Almanya ile ittifak anlaşması imzaladı. 13 Kasım 1914 yılında genel seferberlik ilan edilince Seyit, askerliği bitmiş olmasına rağmen tezkere alamadı.

O sıralarda İngiliz ve Fransız gemilerinin Ege Denizi'nde dolaştığı, eninde sonunda Çanakkale Boğazı'na saldıracakları haberleri dört bir yana yayılmıştı. Gerçekten de çok geçmeden Boğaz'ın her iki yanında yer alan tabyalar kuvvetlendirilmeye ve sayıları arttırılmaya başlanmıştı. Boğaz'a yakın siperler kazılıyor, yeni toplar getiriliyordu.

Seyit'i, İstanbul'dan Çanakkale'nin bir kasabası olan Maydos'a yolladılar. Muaveneti Milliye vapuruyla Maydos'a geldi. Oradan da Kilitbahir'in güneyinde yer alan Rumeli Mecidiye tabyasına topçu eri olarak gönderildi. Seyit, uzun yıllardan sonra Edremit yakınlarına gelebilmişti. İki üç günlük bir yolculuktan sonra köyünü görebilirdi. Acaba komutanından izin istese miydi? Bu düşünce birkaç gün zihnini meşgul etti. Ama sonra “Düşman saldırmaya hazırlanırken iznin sırası değil.” diyerek var gücüyle çalışmaya başladı. Ara sıra deneme amacıyla top atışları yapıyorlardı. Seyit, görevli olduğu topu temizliyor, yağlıyor, ona gözü gibi bakıyordu. İlk top atışında

hayli korkmuş, daha sonra buna alışmıştı.

Bulundukları tabyanın komutanı Yüzbaşı Hilmi Bey, takım subayı ise Teğmen Fahri Bey'di. Tabyada toplam elli er görev yapıyordu. Boğaz'ın savunmasından Tuğgeneral Cevat Bey sorumluydu. Kendisi o tabyaları sık sık dolaşır, yapılan eğitimleri izlerdi. Hazırlıkları denetlerdi. Bazen de askerlere moral veren konuşmalar yapardı.

– Askerler! Eğer düşman Boğaz'a saldırırsa, ne pahasına olursa olsun onlara geçit vermemeliyiz! Marmara'ya geçerlerse İstanbul düşebilir. Sizin, elinizden geleni yapacağınızı biliyorum. Balkan Savaşı yenilgisi hepimizi üzdü. Ama bu üzüntüyü, düşmanı Boğaz'da yenerek hafifletebiliriz. Allah yardımcımız olsun!

Tuğgeneral Cevat Bey sık sık cephanenin yetersiz olduğunu, bu nedenle idareli kullanılmasını öğütlüyordu. Askere devamlı moral veriyordu. Zaten o, askerlerini evlatları gibi severdi.

Günler beklemekle geçiyordu. Düşman donanmasının Midilli, Bozcaada ve Gökçeada'da hazırlık yaptığı haberleri geliyordu. Belli ki çok yakında saldıracaklardı. Ama ne zaman?

Düşman donanması 3 Kasım 1914'te Seddülbahir tabyasına bir deneme saldırısı düzenledi. Daha sonra da Boğaz'daki giriş tabyalarını 19 Şubat 1915'te bombaladı. Ama asıl saldırıyı yapmıyorlardı. Asıl saldırı ne zaman olacaktı? Mecidiye tabyasındaki herkes bunu merak ediyordu. Donanmanın geleceği varsa göreceği de vardı elbette.

* * *

İngiliz ve Fransız gemileri 18 Mart günü adalardan demir alarak, Boğaz'a doğru hareket etmeye başladı. Gemi bacalarından gökyüzüne yükselen dumanlar, çok uzaklardan belli oluyordu. Günlerdir bekledikleri düşman asıl saldırıya geçmiş bulunuyordu. İrili ufaklı yaklaşık yüz dört parça gemi, Boğaz'a doğru ilerliyordu.

Düşman donanmasının ilerlediği haberini alan Tuğgeneral Cevat Bey, telefonla tabyalardaki komutanlara şu emirleri verdi:

– Değerli arkadaşlarım. Düşman büyük bir güçle saldırıya geçmek üzeredir. Gün, Türk'ün ne olduğunu dünyaya gösterme günüdür. Her ne pahasına olursa olsun düşmanın Boğaz'ı geçmesine izin vermeyeceğiz! Evet, düşmanın cephanesi çoktur. Gemileri son derece modernidir. Ama bu onların savaşı kazanacağı anlamına gelmez. Biz, içimizdeki iman ve yüreğimizdeki vatan sevgisiyle bu saldırıya karşı koyacağız.

Gemiler görüldüğü zaman hemen ateş açılmamalı. Yaklaşımları beklenmeli ve cephane son derece idareli kullanılmalıdır. Allah hepimizin yardımcısı olsun!

Sabahın ilerlemiş saatlerinde bombardıman başladı. Gemiler kıyılardaki tabyalara acımasızca ateş ediyorlar, top mermilerinin düştüğü topraklar bir volkan gibi havaya fişkırıyor ve etrafta derin çukurlar açılıyordu. Boğaz'da, topların sesi yankılanıyordu.

Türk tabyaları ise suskundu. Yoğun ateşe sabrediyorlar, ateş emrinin verilmesini bekliyorlardı. Ama bekledikleri emir bir türlü verilmiyor, gemilerin tabya menziline girmesi isteniyordu.

Bu durum düşman gemilerini cesaretlendirdi. Daha da yaklaşarak ateşe devam etmek istediler. İşte o anda tabyalardan gemilere yoğun bir şekilde ateş edilmeye başlandı. Tuğgeneral Cevat Bey “Ateş!” demişti. Şimdi her iki taraf da toplarla birbirine ateş ediyordu.

Mecidiye Tabyası Komutanı Yüzbaşı Hilmi Bey, askerlerinden son ateş için hazırlık yapılmasını istedi. Takım Subayı Fahri Bey, topları ve mermileri kontrol etti. Tabyanın arkasındaki cephanelikten mermi taşımaya başladılar. Üç dört kişi koca koca mermileri, küçük vagonlara yükleyerek topun yanına getirip diziyorlardı. Koca Seyit ve çok sevdiği arkadaşı Niğdeli Ali, epeyce mermi taşıdıktan sonra topun yanına geldiler. Yere dizilmiş 215

okkalık⁵ (276 kilo) toplara hayretle baktılar. Hiç bu kadar büyük top güllesi görmemişlerdi. Tam bu sırada tabyanın uzağına büyük bir top mermisi düştü. Çok büyük bir gürültüyle patladı. Yerdeki toprak ve taşlar minare boyunca havaya yükseldi. İki de toz toprak içinde kalmışlardı. Hemen siper aldılar. Bu arada Yüzbaşı Hilmi Bey'in sesi duyuldu.

- Ateş için hazır olun!
- Ya Allah, Bismillah! Ateş!..

Mecidiye tabyasında yer alan top, büyük bir gürültüyle Boğaz'ın uç noktasına doğru fırladı, gitti. Bu kez Takım Subayı Fahri Bey haykırdı.

- Bir mermi daha... Hazır mısınız?
- Hazırız Komutan'ım!
- Öyleyse ateş!..

Sonra beklemeye başladılar. Çünkü attıkları mermiler gemilere ulaşamıyordu. Daha fazla cephane harcamamak için ateşi kesmek zorunda kaldılar. Aslında Boğaz'ın girişinde neler olduğunu çok merak ediyorlardı. Giriş tabyalarımızın durumu nasıldı? Düşman donanması ilerliyor muydu? Öğleye doğru ne yazık ki giriş tabyalarının devre dışı kaldığını öğrendiler. Donanma, ağır da olsa ilerleyebiliyordu. Şimdi orta tabyalarla donanma arasında müthiş bir top düellosu yaşanıyordu. Bu arada bazı gemiler, Nusrat mayın gemisinin döktüğü mayınlara çarparak batmıştı. Bazıları da ağır derecede yaralanmıştı. Bu haber, Mecidiye tabyasında sevinçle karşılandı. Askerler ve komutanlar birbirlerine sarılıyordu.

İşte tam bu sırada tabyanın çok yakınlarına bir top mermisi düşüverdi. Hızla siperlere koştular. Çok geçmeden tekrar top başına döndüler ve yine beklemeye başladılar.

Boğaz'ın orta bölümünde yer alan tabyalar zor durumdaydı. Onlara yardım edilmeliydi. Bunu düşünen Tuğgeneral Cevat Bey, Tabya Komutanı Yüzbaşı Hilmi'yi arayarak ateş edilmesini istedi. Bu emir üzerine

Mecidiye tabyasındaki dört top ateşe tekrar başladı. Orta tabyalarla uğraşırken Mecidiye tabyasının top atışlarına maruz kalan donanma, toplarını bu kez de Mecidiye tabyasına yöneltti.

Artık tabyanın etrafına mermiler çok sık düşmeye başlamıştı. Mecidiye tabyası da ateş etmeye çalışıyordu. İki taraf da kıyasıya kapışmıştı. Topların namluları kızarmaya başlamıştı.

Yakınlarına düşen bir mermiyi gören Takım Subayı Fahri Bey askerlerine,

– Topun yanından ayrılın! Doğru sipere! Haydi Çabuk! Sallanmayın, diye bağırdı.

Bu emir üzerine askerler sipere doğru koşarken donanma tarafından atılan bir mermi Mecidiye Cephaneliği'ne düşüverdi. Büyük bir sarsıntı yaşandı. Müthiş bir gürültüyle infilak eden cephanelik, her tarafa ölüm saçıyordu. Sağa sola şarapnel⁶ parçaları düşüyor, tabyadaki askerler siperlere doğru kaçmaya çalışıyor, gökten taş toprak yağıyordu. Kimi zaman yaralıların feryatları duyuluyordu. Ortalık tam bir kıyamet sahnesine dönüşüvermişti. Tabya toz toprak içindeydi. Kimse kimseyi görmüyordu. Kimse kimseye yardım edemiyordu. Ayrıca ortalığı barut kokusu sarmış, her yer kan içinde kalmıştı.

Topun hemen yanında yer alan Seyit'in kulaklarında büyük bir uğultu vardı. Havaya fırlayıp yere düştüğünü hatırlıyordu. Yüzü gözü toz toprak içindeydi ve her tarafı barut kokuyordu. Biraz kendine gelir gibi oldu.

Yoğun toz bulutu da dağılmaya başlamıştı. Her yerden, feryat eden yaralıların sesleri geliyordu. Kalkmalı, onlara yardım etmeliydi. Bütün gücünü toplayarak ayağa kalkmak istedi ama olmadı. Bayıldı.

Kendine geldiğinde kulakları hâlâ çınliyordu. Başı öyle ağırlaşmıştı ki sanki gövdesini taşıyamıyordu. Gözlerini sildi. Yerde yatan arkadaşlarını gördü. Ne olursa olsun ayağa kalkmalıydı. Ama bunu yapamadı. Sürüne sürüne arkadaşlarının yanına gitti. Çoğu şehit olmuştu. Yaralıların durumu ağırdı. Yapabileceği bir şey yoktu. Bir ağacın altına oturup biraz dinlendi. Matarasındaki suyla yüzünü yıkadı. Biraz açılır gibi oldu. Neden sonra ileride bir ses duydu.

– Seyit! Seyit! Arkadaşım, yaşıyorsan ses ver!

Bu, çok sevdiği arkadaşı Niğdeli Ali'nin sesiydi.

– Ali! Ali!.. Yaşıyorum, buradayım!

– Ya arkadaşlar?

– Tabyayı tam olarak dolaşamadım ama epey şehidimiz var.

– Seyit yardım et!

Seyit, arkadaşının yanına zar zor yürüdü. Ali yaralanmıştı. Seyit arkadaşını omuzladı. Az evvel oturduğu ağacın altına götürdü. Matarasında kalan suyla onun da elini yüzünü yıkadı. Ali de kendine geldi.

– Arkadaşlara bakalım Seyit.

– Bakalım ya...

Birbirlerine destek vererek tabyayı dolaştılar. On dört şehit, çoğu ağır yirmi dört de yaralı vardı. Takım Subayı Fahri Bey de şehit olmuştu. Tabya Komutanı Yüzbaşı Hilmi Bey yaralıları toprak altından çıkarıyordu. Erler de ona yardım ediyorlardı. Hilmi Bey:

– Arkadaşlar, siz buradan ayrılmayın. Ben gidip yardım getireyim, dedi.

– Peki Komutan'ım.

Hemen işe koyuldular. Niğdeli Ali'nin aklına toplar geldi.

– Koca Seyit, toplar ne âlemde acaba?

– Bilmiyorum.

– Hele bir bakalım.

Topların üçü kullanılamaz durumdaydı. Ayrıca toprak altında kalmışlardı. Başında buldukları topun ise mermi kaldırma vinci bozulmuştu. Ama top çalışabilir görünüyordu.

Tepelik bir yerden denize bakmakta olan Niğdeli Ali:

– Seyit! Gemiler... Gemiler yaklaşıyor, diye bağırdı.

– Yaklaşıyorlar mı?

– Evet. Bizim tabya devre dışı kalınca daha rahat ateş eder duruma gelmişler. Diğer tabyaların durumu kötü herhâlde.

– Ali, bir şeyler yapmalıyız!

– Ne yapabiliriz ki? Hiçbir şey...

– Ama...

– Tüfekte ateş edecek hâlimiz yok Seyit. Toplar işe yaramaz, gördün işte. Yüzbaşımın yardım getirmesini bekleyelim.

Seyit donanmaya nefretle bakıyor, hırsla soluyordu. Bir şeyler yapmalıydı ama ne?

– Beklersek geç kalabiliriz Ali. Sen gel bana yardım et, şu mermiyi topa kaldıralım.

– 215 okkalık mermiyi mi?

– Evet! Haydi sallanma!

– Peki...

Fakat Ali, aldığı yaranın etkisiyle kan kaybediyordu. Kuvveti gittikçe azalıyordu. Güçlkle ayağa kalkabildi. Seyit, hemen arkadaşını omuzladı ve topun yanına oturttu.

– Ali kardeşim, sen burada dinlen. Hem yarana bir bakalım.

– Beni boş ver Seyit... Gemiler yaklaşıyor!

Seyit üzgündü. Hiçbir şey yapamamanın sıkıntısı içindeydi. Çaresiz, arkadaşının yanına çöktü. Ellerini açıp dua etmeye başladı.

– Yüce Allah’ım! Bana güç ver. Öyle bir güç ver ki benim gücüm kimsede bulunmasın. Düşmana karşı dimdik ayakta durabileyim. Şu gâvur gemileri Boğaz’dan geçemesin. Allah’ım, canımı istiyorsan seve seve veririm. Kanım bu topraklara feda olsun. Allah’ım, bana yardım et. Peygamber aşkı için yardım et!

Seyit hem dua ediyor hem de ağlıyordu. Arkadaşı Ali de duasına “Amin!” diyordu.

İşte o anda Seyit, oturduğu yerden hızla kalktı. Kararlı adımlarla top mermilerine doğru yürüdü. Sanki başka bir âlemdeydi. Devamlı dua ediyordu. Topun yanında dizili 215 okkalık mermiyi kavradı. Mermi çok ağırdı. Gres yağıyla^z yağlanmış topu tutmanın imkânı yoktu. Ellerini toprağa sürüp topun kaymasını önlemek istedi. Mermiyi elleriyle tekrar kavradı. Mermi kayıyor, o ise mermiyi sıkıca tutmak istiyordu. Mermiyi parmaklarıyla daha sıkı kavradı ve haykırdı.

– Ya Allah!..

Sanki bu sestten her yer inlemişti. Seyit, bu haykırışın ardından bir hamle daha yaptı.

– Vatan için, şehitlerimiz için bana güç ver Rabbim, dedi ve mermiyi sırtlayıverdi.

Arkadaşının mermiyi kaldırdığını gören Niğdeli Ali’nin gözleri fal taşı gibi açılmıştı. Gözlerine inanamıyordu. “Hayal mi görüyorum?” diye birkaç kez kendisini tokatladı. Fakat gördükleri hayal değildi. Şimdi Seyit birinci basamağa çıkmaya çalışıyordu. Ama ayakları titriyor, alnından terler boşanıyordu. Gücünün azalmaya başladığını hissediyordu. Üstelik tuttuğu mermi yine ellerinden kaymaya başlamıştı. Kararlı adımlarla basamağa bastı. Bir süre dinlendi. Daha dört basamak vardı. Ama ne olursa olsun bu

mermiyi topa kadar çıkarıp namlusuna sürmeliydi; ister belı kırılın, isterse göğüs kafesi çatlasın. Bu arada arkadaşısı Ali kendini tutamayarak bağırmaya başladı.

– Yardım Allah’tandır Seyit! Ha gayret! Dayan kardeşim!

Fakat Seyit, arkadaşısını duymuyordu bile. Kan ter içinde, demir merdivenleri ağır ağır çıkmaya çalışıyordu. Topun tablasına çıktı. Mermiyi namluya sürdü. Kolu kapattı ve çekti. Taşıdığı mermi, Boğaz’a doğru fırladı gitti. Ocean zırhlısının epey arkasına düştü.

– Vuramadık Ali!..

– Olsun, kardeşim Seyit!

– Tekrar deneyeceğim!

– Tekrar mı?

– Evet! Bekleyemem!

Hızla merdivenleri indi. Yine ellerini toprağa buladı. Sonra başka bir mermiyi kaldırmaya çalıştı. Bir kerede kucağına aldı. Acele etmeliydi. Demir basamaklara yöneldi. Sadece ama sadece topu ve namluyu görüyor, başka hiçbir şey görmüyordu sanki. Dizleri titreyerek basamakları çıkmaya başladı. Her bir basamağı dualarla çıkıyordu. Mermiyi topa sürüp ateşledi. Bu kez mermi Ocean zırhlısının önüne düştü.

– Yine vuramadık. Allah’ım yardım et!

Merdivenleri yine bir çırpıda indi. Besmeleyle diğer bir mermiyi sırtına alıp basamakları hızla çıktı. Bu kez sanki gücü artmıştı. Sırtındaki ağırlığı

hissetmiyordu bile. Öyle bir gücü vardı ki dünyayı bile kaldırabileceğini düşünüyordu. Tatlı bir hafıflık içinde üçüncü mermiyi namluya sürüp ateşledi. Seyit'in mermisi Ocean'ın güvertesine düştü. Gemi hemen yan yattı. Koyu bir duman yükseldi göğe.

– Şükürler olsun! Şükürler olsun ki vurdum!

Koca Seyit, için için seviniyordu. Ama büyük bir şaşkınlık içindeydi. Bu kadar ağır mermileri topa kadar nasıl taşıyabilmişti?

Hemen koştu. Boğaz'a baktı. Vurduğu Ocean zırhlısı manevra yapıp geri dönmeye çalışıyordu. Boğaz'dan çıkmak istediği belliydi. “Seyit, bu gemi kaçmamalı!” diyerek tekrar mermilerin yanına geldi. Dördüncü keredir mermiyi kaldırmak istiyordu.

– Seyit, biraz beklersen yardım edebilirim, dedi Ali.

– Bekleyemem! Bu gemi kaçmamalı. Hazır vurmuşken şunu denizin dibine yollayalım.

Tam bu sırada tabya komutanı dörtnala geliyor, bir yandan da bağırıyordu.

– Seyiiiit! Koca Seyiiiit! Vurdun! Nasıl kaldırdın o mermileri? Atından atlayarak Seyit'in yanına geldi.

Koca Seyit:

– Bilmiyorum Komutan'ım, dedi. Nefretimle birlikte sanki gücüm de büyüdü. Bana öyle bir hâl oldu ki bir an dünyayı bile kaldırasım geldi. İnanır mısınız, o kaldırdığım mermiler hiç ağır değildi.

– Dördüncü mermiye gerek yok Seyit. O gemi iflah olmaz artık.

– Komutan’ım! Seyit mermileri kaldırdı. Ben şahidim. Gözlerime inanamadım ama gerçektir Komutan’ım. “Ben yardım edeyim, bekle.” dedim. Fakat kan kaybettiğim için gücüm tükenmişti. Seyit, mermileri kavradığı gibi topa sürüverdi. Belli ki Allah ona gizli bir güç vermişti.

– Onun kaldırdığına ben de şahidim Ali. Yolda gelirken bizim tabyadan atılan mermileri gördüm. Hatta Ocean’ı vurduğunu bile gördüm. Bu başarıyı Cevat Bey’e rapor etmeliyim.

Telefon hatları kesik olduğu için beraberinde getirdiği askerlerden birine bir pusula vererek onu hemen Maydos’a gönderdi.

Tabya Komutanı Hilmi Bey’in yardım etmek için getirdiği askerler, hemen işe koyuldu. İlk önce yaralıların hepsini ağaçların gölgelerine yatırdılar. Daha sonra şehit olan on dört er de bir sıra hâlinde toprağa dizildi. En sonunda tabyada toprak altında kalan topların temizlenmesine başladılar. Sonradan gelen sıhhiye erleri yaralılara yardım ettiler. Ağır yaralıları ise arabalarla hemen Maydos’a götürüldü. Koca Seyit, Niğdeli Ali ve diğer askerler tabyalardan ayrılmadılar. Akşamüzeri Yüzbaşı Hilmi Bey’in raporunu alan Boğaz Komutanı Cevat Bey, yanında bazı Alman subaylarla birlikte Mecidiye tabyasına geldi. İlk işleri Koca Seyit’i tebrik etmek oldu. Aynı soruyu Cevat Bey de sordu.

– Koca Seyit, nasıl kaldırdın o mermileri?

- Kaldırdık işte Komutan'ım. İnanın, nasıl kaldırdım ben de bilmiyorum.
- Peki bizim yanımızda bir mermi daha kaldırabilir misin? Alman subayları Türk'ün gücünü gözleriyle görsünler.
- Emredersiniz Komutan'ım! Bir deneyeyim.
- Haydi bakalım.

Seyit, ellerini toprağa buladı. Yerde duran bir mermiyi kaldırmak istedi. Ama beli kopacaktı sanki. Ne yaptıysa mermiyi kımıldatamadı. Biraz dinlendikten sonra tekrar denedi. Yine olmadı. Seyit, Alman subayları önünde mahcup olmuştu. Gayrete gelip bir daha mermiyi kaldırmak istedi. Kaldıramadı.

- Kaldıramayacağım Komutan'ım. Kusura kalma.
- Diğerlerini nasıl kaldırdın evladım?
- Vallahi Komutan'ım, inanın bilmiyorum. Yaradana sığınıp kaldırdım işte. O güç şimdi kollarımda yok.
- Peki Koca Seyit.

Bu arada Yüzbaşı Hilmi Bey söze girdi.

- Komutan'ım, Seyit'in rütbesini yükseltmeyi teklif ediyorum.
- Pekâlâ. Er Seyit, onbaşı olmuştur. Onun yemek ve ekmek hakkını da iki katına çıkarın.

Seyit utanarak,

- Komutan'ım, arkadaşlarıma ne kadar yemek ve ekmek veriliyorsa ben o kadarını isterim. Fazlasına gerek yoktur. Hem ben sadece görevimi yaptım, dedi.

Tuğgeneral Cevat Bey bu alçak gönüllü kahramanı tekrar tebrik etti. Alman subaylar ise şaşkıncı.

- Fakat bu anı ölümsüzleştirmek lazım, dedi Cevat Bey.
- Yanında fotoğrafçı da getirmişti.
- Ama mermiyi kaldıramıyor ki...

– Olsun, siz odundan bir maket yapıp boyayın. Seyit onu alsın sırtına.

Askerler hemen bir çam ağacının gövdesinden mermi maketi yaptılar ve onu siyaha boyadılar.

Cevat Bey:

– Hadi bakalım Koca Seyit, mermiyi nasıl kaldırıyorsan, bunu da kaldır, dedi. Arkadaşın Niğdeli Ali de yanında dursun. Olayın şahidi olarak fotoğrafta o da çıksın.

Koca Seyit demir merdivenlerin yanına geldi. Tahtadan yapılmış mermiyi sırtına aldı. Arkadaşı Ali ile birlikte poz verdiler. Fotoğrafçı da bu anı ölümsüzleştirdi.

* * *

18 Mart günü, düşman Boğaz'dan geçemedi. Bunda Seyit'in de payı vardı. Düşman donanması Boğaz'dan çekilip gitmişti.

Gelibolu kara savaşlarında, Seyit aynı tabyada görev yaptı. Türk askeri, tamir edilen ve yeni getirilen toplarla sonuna kadar savaştı.

Zaferden sonra Mondros Anlaşması'yla birlikte silahlar bırakıldı. Buna rağmen Almanlar yenilince biz de onların yanında yer aldığımız için yenik sayılmıştık.

Bu anlaşmayla birlikte Koca Seyit köyüne döndü. Fakat Mustafa Kemal Kurtuluş Savaşı'nı başlatınca yeniden orduya katıldı. Başkomutanlık Meydan Muharebesi'nde yaralandı. Yine de düşmana karşı savaştı. Ordu içinde ünü iyice yayıldı. Askerler artık onun yanında olabilmek ve o günleri ondan dinleyebilmek için can atıyorlardı.

Kurtuluş Savaşı kazanılınca bir süre sonra köyüne döndü. Evlendi. Geçimini sağlamak için tıpkı çocukluğunda olduğu gibi yine odunculuk yapmaya başladı.

Aradan yıllar geçmişti. Bir gün Havran Kaymakamı onu ziyaret etti.

– Bak Koca Seyit... Sen bu vatana çok hizmet ettin. Artık çalışman zor.

Kaymakamlık olarak sana bir maaş bağladık. Çok değil. Hoş, sana ne kadar versek de borcumuzu ödeyemeyiz ama...

– Estağfurullah Kaymakam bey! Ben sadece üzerime düşeni yaptım. O parayı da almam. Eh, geçinip gidiyoruz işte... Şükür, elimiz ayağımız hâlâ tutuyor.

Kaymakam onu bir türlü ikna edemedi. Bundan sonra Koca Seyit, Havran'da bir süre kömürcülük yaptı.

Yıllar yılları kovaladı. Koca Seyit biraz daha yaşlanınca Edremit'teki bir zeytin fabrikasında hamallığa başladı. Artık o eski gücü de kalmamıştı. Hep soğuk yerlerde yattığı için sağlığı günden güne bozuldu. Zayıfladı, vereme yakalandı ve 1939 yılında vefat etti.

Ruhu şad olsun!..

SAKA HÜSEYİN

Hüseyin'in babası Abdullah Efendi telaşla eve geldi.

– Bizim buradan otuz kişiyi Çanakkale'ye yazmışlar. Yarın seher vaktinde Uzunköprü'ye, oradan da yürüyerek Gelibolu' ya gideceklermiş, dedi.

Hanımı Fatma Bacı:

– Herkes oraya gidiyor efendi. Çanakkale'ye gitmeyen mi var? İnşallah şu gâvuru defederler, diye karşılık verdi.

– Ederler, ederler! Bizim delikanlılarımız yiğittir. Nasıl ki yedi düvelin donanmasını Boğaz'dan içeri sokmadılar... Şunu iyi belleyesin hanım, İngiliz gâvuru da Gelibolu topraklarından er geç çekip gidecektir.

– İnşallah efendi, inşallah! Kadir Mevlam evlatlarımıza, askerlerimize yardım etsin. Hüseyin bize belli etmiyor ama askere gitmeyi çok istiyor. Geçen gün ne dese beğenirsin? “Anne beni delikanlı saymıyorlar.” dedi.

– Bak sen! Niyeymiş ki?

– “Ben savaşacak durumda değil miyim? Benden birkaç yaş büyük olanları askerlik şubesine çağırdılar. Burada askere gitmeyen bir ben kaldım.” demez mi! Ne diyeceğimi şaşırdım.

Abdullah Efendi:

– Hanım, savaşmak kolay mı, dedi.

Âdeta çocuğunun askere gitmesini istemezmiş gibi konuşmuştu.

– Kolay olur mu bey? Elbette değil. Ama bu vatan bizim. Onu yine bizim yiğitlerimiz savunacak.

– Görelim Mevlam neyler, neylerse güzel eyler!

* * *

Hüseyin on yedi yaşında bir delikanlıydı. Bıyıkları yeni yeni terlemeye başlamıştı. Kendisinden büyükler bir bir askere alınıp Gelibolu’ya yollanıyordu. Hüseyin’in aklı hep Gelibolu’daydı. O Hayrabolu’da kalmak istemiyordu. Düşmanla savaşmak, bu güzel yurdu savunmak istiyordu. Bir seferinde bu konuyu annesiyle konuşmuştu. Fakat bir daha hiç söz etmemişti. Anlamıştı ki annesi ve babası üzülüyordu. “Ama gün kendi canımızın derdine düşme günü değil. Bir şeyler yapmak lazım.” diyordu içinden.

Hüseyin, günlerce düşündükten sonra kararını verdi. Askere alınmasını isteyecekti ve bundan anne babasına hiç söz etmeyecekti.

İlçenin askerlik şubesine gitti. Şubenin bahçesine çadırlar kurulmuştu. Bazı acemi askerler talim yapıyordu. Bazıları da Uzunköprü’ye doğru yola çıkmaya hazırlanıyordu. Hüseyin bütün bu hazırlıklara imrenerek baktı. Asker elbisesini yeni giymiş arkadaşlarına çok özendi. Kararlı adımlarla

içeri girip komutanla görüşmek istediğini söyledi. İçeri bırakmadılar. Hüseyin ısrar etti. Yine bırakmadılar. Beklemeye başladı. Az sonra askerlik şubesinin komutanı hazırlıkları denetlemek için bahçeye çıktı. Hüseyin, fırsat bu fırsat deyip hemen komutanının önüne atıldı.

– Komutan’ım! Beni de askere alın!

– Senin yaşın tutmuyor ki seni askere çağırmamışız. Yaşı tutanların hepsini askere aldık delikanlı.

– Ama Komutan’ım, benim yaşımı küçük yazdırmışlar. Bu yüzden yaşım tutmuyor.

– Olsun... Askere alınmak için heyecan duymanı takdir ediyorum ama yapacağımız bir şey yok.

– Fakat ben Gelibolu’ya gitmek istiyorum.

– Beklemen lazım evlat, beklemen. Ama inan bana, en kısa sürede seni de çağıracağız.

Hüseyin üzgündü. Komutana derdini anlatamadığını düşünüyordu. Oysa birçok şey yapabilirdi; tüfeklere mermi doldurabilirdi, cephane taşıyabilir, atlara, katırlara, develere ve eşeklere bakabilirdi, su taşıyabilirdi... Hüseyin, umudu tükenmiş bir şekilde eve döndü.

Onun bu hâlini gören annesi sordu.

– Hayrola Hüseyin’im?

Hüseyin:

– Önemli bir şey yok anne, dedi.

Annesi onun neden üzüldüğünü gayet iyi biliyordu. Çünkü oğlunu iyi tanırdı. O çok inatçı biriydi. Bu yüzden oğlunun bir şeyler yapacağını tahmin ediyordu. “Hayrolsun bakalım!..” dedi içinden.

Hüseyin o gece uyuyamadı. “Ne yapabilirim?” diye düşündü durdu. Kahvehanede konuşulanlar aklından çıkmıyordu. “İstanbul’dan trene bindirilen askerler Uzunköprü’ye getiriliyormuş. Oradan Keşan’a, Evreşe

üzerinden de Şarköy Gelibolu yoluna çıkıyorlarmış. Askerlerin gelişini düşman, uçaklarla gözlüyormuş. Saroz Körfezi'nde bekleyen gemilere işaret fişeği atıyor, gemiler de askerleri bombalamaya başlıyorlarmış. Denizden sefer yapmak da zormuş. Çünkü denizaltılar sık sık Marmara Denizi'ne girip asker, cephane ve yiyecek taşıyan gemileri batırıyorlarmış. Bundan dolayı asker, cephane ve yiyecek sevkiyatı ancak karadan yapılabilirdiymiş.”

Hüseyin bütün bu konuşmaları can kulağıyla dinlerdi. “Çanakkale'ye, Gelibolu'ya ait yeni bir haber var mı?” diye sorup soruştururdu. 18 Mart'ta düşman donanması Boğaz'ı geçemediği zaman çok sevinmişti. Kasabadaki arkadaşlarıyla birlikte gece meşaleler yakıp sokaklarda gezmişlerdi.

Hüseyin “Nasıl bir çare bulmalıyım ki askere yazılabileyim?” diye düşünürken o sırada aklına bir fikir geldi. “Cepheye gönüllü gitmek...” Evet, işte bu olabilirdi. Kendi isteğiyle gelene de “Hayır gelme!” diyecek hâlleri yoktu ya...

Sabahı zor etti. Erkenden, askerlik şubesinin kapısına dayandı. Nöbetçi asker Hüseyin'i görünce kızdı.

- Hüseyin, ne kadar inatçısın! Komutan'ım seni askere almıyor işte!
- Ben gönüllü gitmek istiyorum.
- Haydi var git işine Hüseyin! Boşuna bekleme.
- Bekleyeceğim! Komutan beni savaşa gönderene kadar bekleyeceğim.

Nöbetçi çaresiz, bir başka eri yanına çağırdı. Olan biteni anlattı ve onu şöyle tembihledi:

- Komutana bir bir anlat dediklerimi.

Az sonra Yüzbaşı İsmet Bey geldi.

- Yine mi sen?
- Benim ya, Komutan'ım.
- Ne istiyorsun?
- Ne istediğimi iyi biliyorsunuz Komutan'ım. Artık beni eylemeyin.

- Bir sene daha beklemeni istemiştim.
- Bir sene çok uzun. Kim le, kim kala...
- Anlatamıyorum galiba Hüseyin!
- Yok, siz çok iyi anlatıyorsunuz ama beni anlamak istemiyorsunuz.
- Peki ne olacak?
- Komutan'ım, ben gönüllü asker olmak istiyorum.

İsmet Yüzbaşı bir süre düşündü. Onun ağızından çıkacak sözleri merakla bekleyen Hüseyin'i şöyle bir szd. Hüseyin kararlı görünüyordu. O sırada askerin biri gelip yüzbaşıya selam verdi.

- Yzbaşım, gönüllüler yola çıkmış, dedi.

Bunun zerine yüzbaşı hemen Hüseyin'e döndü.

- Hüseyin abuk yola ık! řoseyi⁸ takip et. Koşarsan, giden gönüllülere yetişebilirsin. Yalnız, orduya gönüllü yazıldığını belirten şu kâğıda parmak bas. zerine elbise, ayağına da potin bulalım.

Hüseyin'e bir elbise buldular. Potinler ayağına büyük gelmişti. Bu şekilde onlara yetişmesi mümkün değıldi. Yüzbaşı:

- Yetişemezsen geri döneceksin, dedi. Söz m?
- Söz, der demez Hüseyin hemen eve koştu.

Sabahın erken saati olduğı için ortalık sakindi. Gürültü etmeden ahıra girdi. Eşeğin yularını çözdü ve sırtına atladığı gibi başladı koşturmaya. Evin avlusundan hızla çıkıp gönüllülerin ilerlediğı yöne doğıru gitmeye başladı. Arkasından el sallayan yüzbaşıya seslendi.

- Annem ve babam hakkını helal etsin!
- Eşeği bırak!
- O da gönüllü gitmek istiyor yüzbaşım.

Bir süre sonra Hüseyin ayçiçeği tarlalarının içinde gözden kayboldu. Yüzbaşı o an, gencecik bir fidanı daha cepheye yollamanın sıkıntısını yaşadı.

* * *

Hüseyin'in gözleri yoldaydı. Eşğini koşturup duruyordu. Hüseyin, her zamanki gibi yine eşğiyle konuşmaya başladı.

– Yüzbaşıyı zor ikna ettik Karakağan. Neredeyse bana izin vermeyecekti. Annem ve babam çok üzülecekler, biliyorum... Bak Karakağan, oraya gittiğimizde çok çalışacaksın. Kaytarmak yok. Bize belki cephane, belki su, belki de yaralı taşıtılar. Gayretli olacaksın. Tabi ben de gayretli olacağım.

Hızla yol aldılar. Kafle Tekirdağ'a yaklaşırken onlara yetiştiler. Daha çocuk sayılacak bir askerin aralarına katıldığını görenler şaşırıp kaldılar. Hüseyin hemen kafle komutanının yanına giderek ona bir kâğıt uzattı ve durumu kısaca anlattı.

Komutan memnun bir şekilde Hüseyin'e teşekkür etti. Onu yanına aldı ve birlikte Gelibolu'ya doğru yürümeye başladılar. Şarköy'e geçip oradan da Maydos'a gideceklerdi. İkinci günün sonunda Maydos'a ulaştılar.

Ortalık asker kaynıyordu. Bir yandan yüzlerce, binlerce asker geliyor, bir yandan da çok sayıda asker yaralı olarak cepheden dönüyordu. Silah taşıyan, yiyecek taşıyan kafileler, tıpkı karıncalar gibi yola dizilmişlerdi.

Hüseyin, Anafartalar Cephesi'ne gidecekti. Ama ön saflarda değil, geri hizmette bulunacaktı. Askerlere su taşıyacaktı. Bigalı'dan Anafartalar'a

gitmek için yollara düştüklerinde uzaklardan top sesleri geliyordu. Topların gürültüsü yaklaşıkça Karakaçan korkuyordu.

– Korkmak yok Karakaçan! Cephede gürültü eksik olmaz. Biz buna alışık değiliz ama alışacağız. Düşmandan hiçbir zaman korkmayacağız. Bizi esir alsalar bile... Anlaştık mı Karakaçan? Hah şöyle! Haydi bakalım, hızlı yürüyelim de öndeki askerlere yetişelim. 35. Alay'ın 2. Bölük'ünü soracağız, ona göre. Unutma ha...

Conkbayırı'nı arkadan dolaştıklarında aşağıda Tuz Gölü ve düz bir ova görünüyordu. Bu ova Anafartalar Ovası'ydı.

Hüseyin cephenin gerisinde ön saflarda çarpışacak olan askerlerle helalleşti. Onun görevi su taşımaktı. Yani sakalık yapacaktı. “Görev görevdir, ne olursa yaparım!” diye düşünüyordu. Hüseyin, üç askerle birlikte tahta fiçileri eşeğinin iki yanına bağladı. Su kuyularına doğru yola koyuldular. Hüseyin yine Karakaçan'la konuşuyordu.

– Aman Karakaçan, yolları iyi belle. Anafarta'dan, yetmezse Bigalı'dan su taşıyacakmısınız fiçilerla. Öyle askerimizi susuz bırakmak yok! Ona göre...

Beni komutanlarıma karşı mahcup etme.

Askerler, eşeğıyle konuşan genç gönüllüye gülüyorlardı.

Hüseyin gide gele kısa sürede su kuyularının yerini ezberledi. Yolları iyice öğrendi. Hangi yol kuyulara, hangi yol Bigalı'ya, hangi yol cepheye gider çok iyi biliyordu.

Su seferlerini hiç aksatmıyordu. Bazen cepheye kadar yaklaşıp askerlere su dağıtıyor sonra hiç oyalanmadan geri dönüyordu.

Ağustos ayının kavurucu sıcaklarında su sıkıntısı yaşanmaya başladı. Kuyulardaki sular gittikçe azalıyor, çeşmeler zaten iplik gibi incecik akıyordu. Bu yüzden, fiçıların dolması zaman alıyordu. Bu nedenle kuyularda ve çeşmelerde uzun kuyruklar oluşuyordu. Hüseyin'in getirdiği suyu, askerler çok idareli kullanıyorlardı. Ama yine de su çok çabuk tüketiliyordu. Hüseyin'in, eşiğiyle birlikte daha çok çalışması gerekiyordu.

2. Anafartalar Savaşı başlamıştı. Savaş bütün şiddetiyle sürüyordu. Şehitler ve yaralılar gerilere taşınıyor, askere su yetiştirmek mümkün olmuyordu. Çünkü Anafartalar köyleri civarında bulunan kuyuların suyu iyice azalmıştı. Su ihtiyacının bir kısmını Bigalı'daki çeşmelerden karşılamak gerekiyordu. Yol uzundu. Üstelik Conkbayırı civarında düşman siperleri Türk siperlerine çok yakındı. Dikkatli olmak lazımdı.

Hüseyin yine suyun bitmek üzere olduğu bir günde, Karakağan'la birlikte yola koyuldu. Anafartalar Ovası'nı hızla geçtiler. Conkbayırı'na tırmandıkları sırada çok yakınlarına mermiler düşmeye başladı. Belli ki düşman gözcüleri tarafından görülmüşlerdi. Hüseyin hemen yoldan ayrılmayı ve daha çukur yerlere inmeyi düşündü. Karakağan'ın yularını çekerek onu pırnalların² arkasına çekti. Bir süre orada beklediler. Ateş yavaşlar gibi olunca vadiye doğru hızla inmeye başladılar. Yolu uzatmak zorunda kalmışlardı. Vadiyi takip edip Bigalı'ya ulaştıklarında ikindi ezanı okunuyordu. Fiçıları doldurup hemen yola koyulmalıydı. Yoksa karanlığa kalabilirdi. Karnı acıkmıştı. Bir şeyler yemeyi düşündü ama vazgeçti.

Kendi kendine,

– Yolda yerim, dedi.

O giderken onlarca saka eri Bigalı'ya geliyordu. Gelenlere selam verip geçti.

– Yürü bakalım Karakaçan! Biliyorum yoruldun ama karanlığa kalmadan Anafartalar'a ulaşmalıyız. Yoksa geceleyin bu patikalarda kayboluruz.

Bigalı'dan çıktığında batmak üzere olan güneş Conkbayırı ve Sarıbayır tepelerinin ardına düşüyordu. Karakaçan'ın ardından yürümeye başladı. Nedense bu akşamüstü keyifliydi. Cepheye geldiği günden beri ilk defa bir türkü tutturdu.

Şu dağlar olmasaydı,

Çiçeği solmasaydı.

Ölüm Allah'ın emri;

Ayrılık olmasaydı.

Her şey güzeldi. Dallar, meyvelerle doluydu. Bülbüller ötüyordu. Başaklar biçilmeyi bekliyorlardı ama köylüler savaş nedeniyle tarlalara girmeye cesaret edemiyordu. Zaten birçok köy boşaltılmıştı.

Saka Hüseyin geri dönerken karanlık iyice bastırmıştı. Neredeyse Conkbayırı mevkiine gelmişti. Artık çok dikkatli olmalıydı. Çünkü silah sesleri, top sesleri çok yakından geliyordu.

– Duyuyor musun Karakaçan? Kıyamet kopuyor. Bizimkiler yine düşmana saldırdılar galiba. Susuz, aç ve yorgun olmalılar. Kaç aydır savaşıyorlar. Bu suları derhâl 2. Bölük'e yetiştirmemiz lazım. Biliyorum yoruldun ama ne yapalım, benim de tabanlarım şişti. Biraz daha dayanmalıyız, biraz daha... Bugünler de geçecek. Düşmanı buralardan defedeceğiz. Sonra köyümüze döneceğiz. Seni yeşil çayırlara salacağım. Gönlünce otlayacaksın. Gerçekten de hak ettin bunu sen. Biliyor musun,

belki bize madalya bile verirler. Hoş vermeseler de canları sağ olsun. Madalya için değil, askerlerimiz için su taşıyoruz biz. “Allah razı olsun!” desinler yeter. Başka bir şey istemem Karakağan.

Eşğiyle sohbetini sürdüren Hüseyin tepelerde bazı karartılar gördü. Türk askerleri olacağını düşünerek umursamadı. Tam o esnada önlerinde bir top mermisi patladı. Çok büyük bir gürültü koptu. Her yer gündüz gibi aydınlandı. Karakağan bir tarafa Hüseyin bir tarafa kaçtı. Bir süre sonra Hüseyin, Karakağan’ı aramaya başladı.

– Karakağan, Karakağan! Neredesin? Saklanmanın sırası değil!

Az ileride eşğinin sesini duydu.

– Oradasın demek. Geliyorum, bekle!

Onu bir pırnal öbeğinin arkasında buldu.

– Haydi bakalım, buradan hızla uzaklaşalım.

Hemen yola koyuldular. İçinde, doğru yolda olup olmadıklarına dair şüphe vardı. Dikkatli olmalıydı. Durup etrafı dinledi. Bazı sesler geliyordu kulağına. Ama hiçbir şey anlamıyordu. Biraz daha yaklaştı. Hayır, konuşmaları anlayamıyordu. Yoksa düşman bir hücumla siperlerimizi mi ele geçirmişti? Geri dönmeye çalışırken aniden karşısına iki düşman askeri dikiliverdi. Silahlarını Hüseyin’e doğrulttular.

Bir şeyler söylediler kendi dillerince. Tabi Hüseyin hiçbir şey anlamadı. Şimdi ne yapacaktı? Üstelik silahı da yoktu. “Yoksa esir mi olacağım? Komutanlarıma, arkadaşlarıma, ne derim sonra? Onların yüzüne nasıl bakarım?” diye düşünmeye başladı. Sonra birden, askerlere su dolu tahta

fiçıları gösterdi.

– Bunlar benim komutandan, dedi. Size hediye... Anlasanıza kaz kafalılar!

Sonra Karakaçan'a dönüp,

– Karakaçan, bu gâvurlar çok kalın kafalı be! Beni hiç anlamıyorlar, dedi gülerek.

Sonra tekrar askerlere döndü.

– Benim komutandan sizin komutana hediye! Su...

Askerler biraz tereddüt ettikten sonra onu esir aldılar. Hüseyin'i komutlarının yanına götüreceklerdi. Önce onun gözlerini bağladılar. Çünkü siperleri ve komutanlarının bulunduğu karargâhı görmesini istemiyorlardı. Hüseyin, gözleri bağlanınca,

– Karakaçan neredesin? Bunlar şaşırmış be! Gece vakti benim gözlerimi bağlıyorlar, diye gülmeye başladı.

Askerler ise onun konuşmasına sinirleniyor, dilinden anlamadıkları için hiçbir şey yapamıyorlardı. Epey yürüdükten sonra karargâha vardılar. Nöbetçi hemen gidip haber verdi. Hüseyin'i komutan çadırına götürdüler.

Komutan uzun boylu, sarışın, genç bir subaydı.

Hüseyin onu görünce hemen hazır ola geçip tekmil verdi.¹⁰

– 35. Piyade Alayı 2. Bölük'ten Piyade Eri Abdullahoğlu Hüseyin. Emret gâvur komutanı!..

Auckland tabur komutanı, şaşkın bir hâlde onu anlamaya çalışıyordu. Hayatında böyle bir düşman görmemişti. O daha bir çocuktu. Yanındaki erler, onu nasıl bulduklarını anlattılar. Bunun üzerine Anzak komutanı bir tercüman bulunmasını istedi.

Az sonra gelen tercüman Hüseyin'e,

– Adın ne? Nereden geliyorsun? Amacın ne, diye sordu.

– Yahu kardeşim. Az evvel komutanınıza tekmil verdik ya... Ne kalın kafalı insanlarsınız be! Adım Hüseyin!

– Üsseiin?

– Öyle değil gâvuroğlu. Hüseyin! Söyle bakayım...

– Üsseeyin.

– Eh yaklaştın sayılır. Sen bizim dilimizi iyi konuşuyorsun. Bak bu hoşuma gitti.

– Sorulara cevap vermedin.

– Ben Anafartalar'dan geliyorum.

– Amacın ne?

– Amacım ne olacak? İyilik yapmak. Şu yalancı dünyada düşmanımız da olsanız size iyilik yapmak için geldim.

– Nasıl yani?

– İyi dinle gâvuroğlu! Şu Karakaçan'ın iki yanında görmüş olduğun su fiçilerini Komutan'ım gönderdi. “Bizim suyumuz çok bol. Düşmanlarımızın ise suyu kalmamıştır. Bu fiçileri onlara götür de susuzluklarını gidersinler, yaralılarına bol bol içirsinler. Güçleri kuvvetleri yerine gelsin ki onlarla öyle savaşalım. Biz zayıf düşmanla savaşmak istemeyiz.” dedi.

Hüseyin'i dinleyen tercüman iyice şaşırdı. Türkler nasıl düşmandı ki düşmanlarının bile susuz kalmasını istemiyorlardı. Oysa Türkleri çok değişik

anlatmıştı İngilizler. Acımasız olduklarını söylemişlerdi.

Hüseyin'in sözleri komutana tercüme edildi. Komutan bu kez daha da şaşırdı. Bu görülmüş bir şey değildi. Ama yine de Hüseyin'den şüpheleniyordu.

– Suyun zehirli olup olmadığı ne malum, dedi.

Tercüman, Hüseyin'e durumu anlattı.

– Hiç öyle şey olur mu gâvurun komutanı? İsterseniz fiçıların her ikisinden de birer tas içeyim, dedi ve her iki fiçıdan da birer tas su içti.

Böylece hem Anzak komutanını kendisine inandırmış oldu hem de susuzluğunu giderdi. Yapılan bu iyilik karşısında komutanın gözleri doldu. Gidip Hüseyin'e sarıldı. Bu kez şaşıрма sırası Hüseyin'deydi. Ne oluyordu? Hüseyin içinden “Anlaşılan canımızı kurtardık. Numaramı yuttu bu avareler!” dedi. Rahatlamıştı.

Komutan, Hüseyin'e,

– Söyleyecek başka bir şeyin var mı, diye sordu.

Hüseyin'in aklına bir cinlik daha geldi.

– Söyle komutana, devriyeler bana kötü davrandılar, dedi.

Komutan çok kızdı. Devriyelere bağırıp çağırdı. Hüseyin ise için için gülüyordu.

– Bu gece bizim misafirimiz olsun. Sabahleyin devriyelerle onu Türk siperlerine yakın bir yere götürürsünüz. Hem bize hediye gönderen

Türklere biz de hediye gönderelim.

Hüseyin'i komutanın yanındaki çadıra götürüp karnını güzelce doyurdular. Sonra ona yatacak yer de gösterdiler. Hüseyin yatmadan önce Karakaçan'a yem ve su verilmesini istedi. Anzak askerlerine,

– Karakaçan ve tahta fiçılar ordunun demirbaşdır. Başlarına bir şey gelmesin, demeyi de unutmadı.

* * *

Bölük Komutanı Raif Bey endişeliydi. Çünkü Hüseyin her akşamüstü arka siperlerin önünden geçerken “Komutan'ım taze su getiriyorum, içecek misin?” diye sorardı. Ancak Hüseyin o akşam siperlerin önünden geçmemişti. Acaba bir şey mi olmuştu? Raif Bey ile birlikte diğer erler de Hüseyin'in başına kötü bir şey geldiğini düşünmeye başlamışlardı. Yoksa Hüseyin vurulmuş muydu? Esir mi alınmıştı? Yolunu mu kaybetmişti? Bir er:

– Uyuyakalmıştır belki. Son zamanlarda doğru dürüst uyumadı zavallı, dedi.

Bir diğer er:

– Hüseyin uyumaz, dedi.

Bir başkası ise,

– Göreceksiniz, sabahleyin çıkıp gelecektir, dedi.

Erlerin hepsi onu çok seviyorlardı ve başına kötü bir şey gelmesinden korkuyorlardı. Artık ümitleri yavaş yavaş tükenmeye başlamıştı.

* * *

Hüseyin sabah erkenden uyandı. Hemen dışarıya çıkıp Karakaçan'a baktı. Karakaçan, bir çam ağacının altında yatıyordu. Yanına gitti.

– Karakaçan, bir güzel dinlendik değil mi? İyi oldu vallahi, dedi.

Sonra Karakaçan'ı kaldırdı. Gitme zamanı gelmişti. Vedalaşmak üzere komutanın yanına gitti. Komutan, Hüseyin'e şunları söyledi:

– Komutanınıza bu kibar davranışından dolayı çok teşekkür ederim. Böyle asil ruhlu bir düşmanla savaşmak bizi gururlandırdı. Gerçekten de suya çok ihtiyacımız vardı. Biz de kendisine biraz yiyecek hediye etmek istiyoruz. Bir de teşekkür mektubum var. Onu da komutanınıza vermeni istiyorum. Tekrar teşekkürler asil Türk!

Tercümanın dediklerini can kulağıyla dinleyen Hüseyin’in göğsü kabarmıştı. Karakağan’a dönerek,

– Duydun mu ben neymişim, dedi. Ne dedi komutan? Asil Türk! Yaa, sahibinin nasıl birisi olduğunu öğrendin mi? Sen, beni Hayrabolulu Çiftçi Hüseyin bellerdin ama...

Komutan, Hüseyin’e,

– Güle güle, dedi.

Saka Hüseyin hemen hazır ola geçerek tekmil verdi.

– 35. Alay 2. Bölük’ten Abdullahoğlu Hüseyin, gâvur komutanına hediyeler için de teşekkür eder!

Sonra da Karakağan’ın yularından tutarak hızlı hızlı yürümeye başladı. Sarıbayır tepelerini aşarken bir yandan da konuşuyordu.

– Gördün mü Karakağan? Akşam bombadan kaçalım derken düşmanın içine düşmüşüz. Neyse, aklımızı kullandık da vaziyeti kurtardık. Hem de dünyanın yiyeceğini aldık. O askerler adları neydi? Ha Anzaklar... Haydi biraz hızlı yürü, yoksa Raif Komutan’ım kesecek vallahi bizi! Hoş, bize inanmazlardı ama yanımızda yiyecekler ve komutanın mektubu var Allah’tan. Onun için meraklanma, bir şey demezler.

Az sonra 2. Bölük’ün siperleri göründü. Bu arada bazı askerler uzaktan Saka Hüseyin’i tanıdılar. Birbirlerine şöyle seslendiler:

– Bizim Saka Hüseyin geliyor!

Raif Komutan hemen siperden çıktı, yaklaşmakta olan Hüseyin’e sordu.

– Nerelerdesin Hüseyin?

– Başıma gelenleri sormayın Komutan'ım.

Hüseyin, olanları bir bir anlatınca hepsi kahkahalarla güldüler. Sonra Hüseyin, getirdiği yiyecekleri askerlere dağıttı. Anzak komutanının mektubunu da komutanına verdi.

Mektupta şunlar yazıyordu:

“Saygıdeğer Türk komutanı,

Susuz kaldığımızı düşünerek bize su göndermek inceliğinde bulunduğunuz için size teşekkür ederim. Keşke sizi savaşta değil, normal bir zamanda tanıma şerefine erişseydim. Ama ikimiz de askeriz ve savaşmak zorundayız. İkimiz de bize verilen emirleri uygulamak zorundayız. Belki savaş bitince yine karşılaşırız.

Asil Türk komutan ve askerlerine saygılarımla...”

Raif Komutan mektubu okuyunca tekrar gülmeye başladı. Askerler bundan hem memnun oldular hem de gurur duydular. Tabi en büyük gururu Hayrabolulu Saka Hüseyin duydu. Çünkü bütün askerler artık ona bir kahraman gözüyle bakıyordu.

EZİNELİ YAHYA ÇAVUŞ*

Bir kahraman takım ve Yahya Çavuştular.

Tam üç alayla burada gönülden vuruştular.

Düşman tümen sanırdı bu şahane erleri

Allah'ı arzu ettiler, akşama kavuştular...

İlkbaharın en güzel günlerinden biriydi. Uzayıp giden yeşil çimenler

içinde rengârenk çiçekler açmıştı. Gelincikler, ılgıt ılgıt esen rüzgârlarla yeşil çimenler içinde nazlı nazlı salınıyordu. Mavi gökyüzünde, beyaz bulutlar ağır ağır Ege adalarına doğru gidiyordu. Zeytin ağaçlarında ötüşen kuşlar hayatın ve baharın ne kadar güzel olduğunu anlatıyordu.

Sarafim Çiftliği çadırı ordugâhında gören bekleyen 26. Alay 3. Tabur Komutanı Mahmut Sabri düşünceliydi. 25. Alay'ın 3. Tabur'u Seddülbahir kıyılarında mevzilenmişlerdi. Günlerdir sürüp giden siper kazma görevini hâlâ sürdürüyorlardı. Çok yakın bir zamanda İtilaf Kuvvetlerinin (Fransa, İngiltere) çıkarma yapacağı yönünde raporlar geliyordu. Bu raporlardan haberdar edilen Binbaşı Mahmut Sabri, çıkarmanın ne zaman ve nereye yapılacağını çok merak ediyordu. İşte düşünceli oluşu bu yüzdendi... Kocaman bir zeytin ağacının altına kamufle ettiği çadırının içinden çıktı. Elleri arkasına bağladı. Gezinmeye başladı. Askerin içinden geçti. Askerler kendilerinin farkına varmayan komutanlarına saygıyla ama merak dolu gözlerle bakıyorlardı. Komutanları acaba ne düşünüyordu? Neden bu kadar dalgındı? Yoksa kötü haber mi vardı?.. Ancak merak ettikleri bu soruları komutanlarına sormaya korkuyorlardı...

Az ötede yine zeytin ve çam ağaçlarının altında dinlenmekte olan bir grup er kendi aralarında konuşuyordu.

– Çavuş'um sen nerelisin?

Yahya Çavuş bu soruya güldü. Eliyle Boğaz'ın karşısını, Anadolu yakasını gösterdi.

– İşte oradan... Ezineliyim...

– Desene sizin memleketteyiz Çavuş'um.

– Evet arkadaşlar benim memleketimdesiniz. Ama memleket hepimizin... Bir bakın şu vatanın güzel köşesine. Havası güzel, suyu güzel ve toprağı güzel... Ama güzel memleketimize saldırmaya kalkışacak gafiller var...

– Kalkışsınlar da görelim.

– Bu topraklara basmaya kalkışacak düşmana acırım.

Arkadaşlarının bu sözlerine Yahya Çavuş gülümseyerek katıldı.

– Vatanımızı kanımızın son damlasına kadar savunacağız arkadaşlar.

– Savunacağız! Kanımızın son damlasına kadar! Son mermiye kadar!..

Binbaşı Mahmut Sabri erlerin bu sözlerini duymuştu. Kendi kendine konuştu.

– Erlerim... Arkadaşlarım... Silah arkadaşlarım... Sizler gibi ben de düşmanı karaya bastırmamakta kararlıyım.. Bunun için elimizden geleni yapacağız. Hep birlikte yapacağız. Vatanımız için yapacağız. Ancak düşman ne zaman çıkacak? Çok yakında harekete geçeceği bekleniyor? Yarın mı? Öbür gün mü? Ne zaman?

Bir er gelip selam verdi.

– Komutan'ım emir geldi.

– Çabuk ver bakayım.

26. Alay 3. Tabur Komutanı Binbaşı Mahmut Sabri emri âdeta bir solukta okudu.

– Benim taburumu 25. Alay'ın 3. Tabur'u ile değiştirmemi ve hemen hareket etmemi istiyorlar. Şimdi yola çıkarsak akşama doğru ancak Seddülbahir'e varırız. Yaklaşık 15 kilometrelik bir yolumuz var...

Binbaşı Mahmut Sabri hemen aceleyle geri döndü. Askerin içinden geçerken emir erine seslendi.

– Derhâl bölük komutanları yanıma gelsin!

– Başüstüne efendim!

O gün sürüp giden hareketlilik sadece karada değildi. Ege Denizi'nin adalar yönünden gelen İtilaf Devletlerine ait savaş gemileri ağır ağır yarımadaya yaklaşıyor, kıyıyı bombardıman etmek için vaziyet almaya çalışıyorlardı.

Binbaşı Mahmut Sabri'nin akli fikri bir an evvel Seddülbahir ve yakın çevresine gitmekteydi. Az sonra çadırına gelen bölük komutanlarına,

– Arkadaşlar! Hemen bölüklerinizi, istikamet Seddülbahir olmak üzere on beş dakikada yola çıkacak gibi hazırlayınız.

– Başüstüne Komutan'ım!

Bir süre sonra 26. Alay 3. Tabur'u Seddülbahir'e doğru gitmek için yola koyulmuştu bile... Askerler hızla adım atıyor, şevkle kollarını sallıyor ve hep bir ağızdan marş söylüyordu:

“Annem beni yetiştirdi

Bu vatana yolladı.”

Uzayıp giden yolda 9 kilometre yürüyerek Kirte'ye (Alçitepe) geldiklerinde denizdeki savaş gemilerinden müthiş bir bombardıman başladı.

Askerler hemen sağa sola dağıldı. Ezineli Yahya Çavuş takımına olanca gücüyle bağırdı.

– Dağılın! Toplu hâlde durmayın!

Kulakları sağır edercesine infilak eden mermilerden dolayı toprak sanki havaya savruluyordu. Islık çalarak yakınlarına kadar düşen mermiler büyük bir gürültüyle kulakları sağır edercesine yakınlarında patlıyordu. Bombardımandan şaşırان erler komutanları Binbaşı Mahmut Sabri ve Ezineli Yahya Çavuş'un bağırmasıyla kendilerine gelmiş üzerlerindeki şaşkınlığı atmış sağa sola dağılmaya çalışıyordu.

Seddülbahir ve Boğaz'ın açıklarında demirlemiş olan savaş gemileri Kirte ve güneyini amansız bir ateşe tutmuşlardı. Bu ateşle çıkarmanın pek yakında yapılacağı anlaşıyordu. Savaş gemileri, Kirte'den Seddülbahir'e yapılacak sevkiyatı engellemek istiyorlardı. Bu nedenle Seddülbahir'e giden ana yollar, tali yollar ve patikalar bile ateş altına alınıyordu. Bölük komutanlarından biri sürünerek Binbaşı Mahmut Sabri'nin yanına geldi.

- Komutan'ım bu ateş altında yürüyebilir miyiz?
- Deneyeceğiz.
- Peki Komutan'ım.

Ancak denemeleri başarılı olmadı. Olamazdı da. Açık arazide düşmanın yoğun ateşi karşısında ilerleyemeyeceklerini anlayan Binbaşı Mahmut Sabri:

- Karanlık oluncaya kadar Kirte'de saklanacağız. Gece olunca hızla Seddülbahir'e gideceğiz, dedi.

Bu emir üzerine 3. Tabur askerleri çalılıklara, sığınaklara, ağaç altlarına saklanarak beklemeye başladılar.

Akşamüzeri bombardıman sona erdi. Tabur mevcudu hemen toparlandı. Seddülbahir'e doğru hızla yürümeye başladı. 6 kilometre daha yürüyeceklerdi. Bu arada erlerin çoğu bugünkü bombardımanın ne kadar şiddetli olduğunu kendi aralarında konuşuyordu.

Karanlık çökmek üzereyken Seddülbahir'e varıldı. Gece yarısına doğru 25. Alay 3. Tabur'dan siperler ve sorumluluk alanları devralındı. Binbaşı Mahmut Sabri'nin komutanı olduğu 3. Tabur'un sorumluluk alanı doğudan batıya doğru 5 kilometre kadardı.

Binbaşı Mahmut Sabri, taburun her bölüğüne görev yerlerini paylaştırdı. Ezineli Yahya Çavuş'un da içinde bulunduğu 10. Bölük, Ertuğrul tabyasının bulunduğu sırtlara yerleştirdi. 10. Bölük Komutanı, denetlemeye çıktığı bir gün Yahya Çavuş'a şöyle dedi:

- Bak Çavuş! Senin memleketinde sayılırız. Seni bilirim ki cesursun.

Emrindeki erlere örnek ol. Onlara güven aşıla. Elinizden geleni yapın. Şunu bil ki düşman askerleri Ertuğrul Koyu'na çıkarsa size çok iş düşecektir. Yandan koyu amansız bir ateşe tutacaksın. Anlaşıldı mı?

– Anlaşıldı Komutan'ım! Siz hiç merak etmeyiniz. Düşman bu kıyılara adım attığına pişman olacaktır.

– Buna hiç şüphem yok Yahya Çavuş.

* * *

Yahya Çavuş ve takımı, Ertuğrul Koyu'na yandan bakan siperlere girdi. Beklemeye başladı. Son iki gün devamlı siper kazmış, sahile dikenli tel çekmişlerdi. Nisan 24 bitip neredeyse 25 Nisan'a gireceklerdi. Siperde Yahya Çavuş, emrindeki askerlere şöyle bir konuşma yaptı:

– Arkadaşlar! Düşman bugün yoğun bir keşif faaliyetinde bulundu. Eli kulağındadır, pek yakında karaya çıkmak isteyeceklerdir. Düşmanı karaya ayak bastırmayacağız. Bekleyecek, bekleyecek ve çok yaklaşıncaya ateş edeceğiz. Ateş ederken ıskalamak yok. Mermimizi idareli kullanmalıyız. Metin olmalıyız. Bizler bugünler için buradayız. Düşmanı yurdumuzdan atmak ve güzel yurdumuza ayak bastırmamak için buradayız. Onlar sayıca bizden çok olabilir. Ancak bu hiç önemli değil. Bizler vatanımızı savunuyoruz. Hiçbir şeyden yılmayacağız.

Yahya Çavuş erlerin moralini yükseltmek ve gayretlerini arttırmak için zaman zaman bu tür konuşmalarına devam etti. Gece yarısından sonra Ertuğrul Koyu açıklarından bir takım motor ve insan sesleri duyular. Yahya Çavuş hemen takımının tuttuğu siperleri dolaştı. Son kez hazırlıkları kontrol etti.

– Arkadaşlar uyumayın. Sigara içmeyin. Tüfeklerinizi kontrol edin. Mermilerinizi ve el bombalarınızı da.

Neden sonra şafak sökerken gözcünün biri bağırdı.

– Bakın filikalar koya yaklaşıyor! Açıkta dört gemiden indiriliyorlar.

Dikkatli olun! Bir büyük gemi ağır ağır Seddülbahir sahiline yaklaşmaya çalışıyor. Çıkarma başladı! Çıkarma başladı!

“Çıkarma başladı!” cümlesi siperden sipere, ağızdan ağza, kulaktan kulağa dolaştı. Eller tetiklere gitti. Gözler ileri kilitlendi. Erlerin hepsi gelecek emre dikkat kesilmişlerdi. Biraz sonra açıkta demirlemiş olan savaş gemisi Albion korkunç bir ateşe başladı. Bu geminin yanında ayrıca on iki büyük zırhlı, yirmi yedi orta boy zırhlı ve yirmi üç savaş gemisi açıkta demirlemişti. Zırhlılardaki toplar büyük bir gürültüyle kıyıları dövüyordu. Toplam üç yüz yirmi dokuz namlu durmadan ateş ediyordu.

Seddülbahir kıyılarındaki siperler hallaç pamuğu gibi atılıyordu. Bombardımanın başlamasıyla Yahya Çavuş:

– Haydi şimdi daha derin ve arkadaki siperlere gidelim!

– Ama...

– Aması yok. Bu bombardımandan bu siperlerde korunamayız. Tutunamayız! Daha derin siperlere ve daha arkalara çekilelim. Henüz onlar da asker çıkarmıyorlar. Filikalar uzakta bekliyor baksanıza. Ateş menzilimizin dışındalar. Başka yapacak bir şeyimiz yok ki.

Takım erleri daha arkaya ve daha derin siperlere çekildiler. Gemilerden atılan bir mermi büyük bir gürültüyle patladı. Siper ve siperdeki erler havaya savruldu. Bu korkunç manzara karşısında Yahya Çavuş gözlerine inanamadı. Bu nasıl bir ateşti ki toprağı üzerindikilerle birlikte göğe kadar savurabiliyordu. Mermi az ilerisine düşmüştü. Yahya Çavuş silahını bıraktı. Hemen az önce bombardıman edilen yere doğru hızla koştu.

– İmdat! Yardım edin! Ölüyorum!

– Dayan geldim.

– Çavuş’um sen misin? Ben bittim Çavuş’um.

– Daha dur bakalım. Bitmedin. Şimdi seni geriye, sıhhiyelere götüreceğim.

- Çavuş’um, benim için hayatını tehlikeye atma.
- Hepimizin hayatı tehlikede ama vatanın hayatı daha önemli. Şimdi kendi hayatımızı düşünecek zaman değil. Gayret et.

- Çavuş’um beni bırak.
- Bırakmayacağım, sıhhiyelere götüreceğim.

Yahya Çavuş, göğsünden ağır yaralanan eri kucakladı. Sine sine derin siperler içinde koşmaya başladı. Bir yandan da sırtında taşıdığı ere moral veriyordu.

- Sakin ol... Kurtulacaksın... Sık dişini... Gayretli ol...

Yahya Çavuş bir yandan eri taşıırken bir yandan da “Asker kıyıya çıkıyor mu?” diye etrafındaki erlere soruyordu.

- Hayır, bekliyorlar Çavuş’um.
- Aman tetikte olun arkadaşlar.

Yahya Çavuş, sağında solunda patlayan mermilerin kaldırdığı toz bulutu içinde koşmaya gayret ediyordu. Ter içinde kalmıştı. Az sonra büyük bir cesaretle yoğun ateş altından geçip sıhhiye çadırlarına ulaşabildi.

- Sıhhiye! Sıhhiye! Alın bunu. Hemen kanını durdurun.

Deminden beri sırtında taşıdığı eri bir köşeye yatırdı.

- Durumu nasıl? İyileşecek mi?

Yaralı er:

- Çavuş’um, dedi, arkasını getiremedi. Başı yana düştü.
- Çok kan kaybetmiş. Şehit oldu, dedi sıhhiye eri.
- Yazık onu yetiştiremedim.

- Sizin yapacağınız bir şey yoktu Çavuş. Üzülmeysin.
- Ben yerime dönmeliyim. Neredeyse kıyıya asker çıkaracaklar.
- Bileğimize ve yüreğimize kuvvet Çavuş’um.
- Sağ ol.

Yahya Çavuş yine derin siperlerden koşarak takımının olduğu siperlere geldi.

- Çavuş’um, seni merak ettik.
- Geldim arkadaşlar.
- Durum nasıl?
- Çıkmaya hazırlanıyorlar.
- Çıksınlar bakalım.
- Çavuş’um, bombardıman kesildi.

– Evet, anlaşılan şimdi kıyıya çıkacaklar. Haydi biz de ön siperlere koşalım.

Az sonra ön siperlere gelindiğinde Yahya Çavuş:

- Dikkatli olun. Ellerinizi tetikte bekleyin, dedi.
- Filikalar sahile yaklaşıyor!
- Ateş edelim mi Çavuş’um?
- Bekleyin! Yaklaşsınlar!

– Bakın, bakın! Seddülbahir Kalesi önündeki gemiden de asker çıkarmaya başladılar. Askerler merdivenlerden, dubalar vasıtasıyla sahile çıkmaya çalışıyor.

- Filikalar iyice yaklaştı!
- Bekleyin! Sakın ateş etmeyin!

Ertuğrul Koyu’na doğru yaklaşmakta olan filikalardan askerler denize atlayıp sahile doğru koşmaya başladılar. Bu arada takımdan bir er:

- Çavuş’um daha bekleyecek miyiz, diye sordu.
- Bekleyeceğiz, diye cevap verdi Yahya Çavuş.

İngiliz askerleri, sahile doğru koşarken kendilerine ateş edilmeyişinden dolayı ümitlendiler. Yoğun bir bombardımandan dolayı Türk siperlerinde artık kimsenin kalmadığını, içindeki Türk erlerinin öldüğünü düşünüyorlardı. Bu nedenle sevinç içinde “Hurra!” diyerek Ertuğrul Koyu’na ayak basmak için birbiriyle yarış ediyorlardı.

Yahya Çavuş ise gözlerini dikmiş bir hâlde öfkeyle soluyor, dişlerini gıcırdatıyor, parmağı farkında olmadan tetiğe gidiyordu. Ama o da sabrediyordu.

En önde İngiliz askerlerin başında koşan Binbaşı tam sahile ayak basacakken Yahya Çavuş takımına âdeta kükredi.

– Ateş! Iskalamak yok! Boşa mermi harcamak yok! Dikkatli nişan alın!

Binbaşı tam sahile ayak basacakken göğsünden vurulup yere düştü. İngiliz erleri şaşırılmıştı. Hani ortalık sakindi? Hani bombardımanda tek Türk askeri kalmamıştı? Hani çıkarma kolay olacaktı? Hani? Hani?.. Hani Türk siperlerine tam tamına 4.650¹¹ adet top mermisi atılmıştı. Şimdi hepsi şaşkın bir hâldeydi. Tepelerden ateş eden Türk erleri ıskalamıyordu. Attığını vuruyorlardı. Filikalardan atlayanlar, ayakta bekleyenler mermilere bir bir hedef oluyordu. Bazı erler kıyıya gelmeden denize atlıyorlar, ağırlıklarından dolayı denizde boğuluyorlardı. Filikalar yaralılar ve ölülerle dolu olduğu hâlde denizde salınıp duruyordu. Kimi filikalar da akıntıya kapılıp açığa sürükleniyordu.

Bu arada Vanlı er Salih:

– Çavuş’um keşke topumuz olsaydı? Bir iki topumuz diğer sırtlardaydı ama bombardıman sırasında onlar da imha edilmiş olmalı.

– Yok ne yapalım. Makinelimiz bile yok. Ama seri şekilde ateş edersek belki makineli tüfek etkisi yapabiliriz.

İngiliz askerlerinden ateşten kurtulabilenlerin birkaçı sahildeki kum tümseklerinin ardına sığınmış kıpırdamıyor, başlarını dahi

kaldıramıyorlardı. Dikenli telleri kesmek isteyen erler bir bir öldürülmüş, dikenli tellerde âdeta asılı kalmışlardı. Tam bir kargaşa ve can pazarı yaşanıyordu.

Siperde hem ateş eden hem de Yahya Çavuş’a seslenen erler:

- Çavuş’um, bunlar karınca sürüsü gibi. Vurmakla bitmiyorlar.
- Tüfeklerimizin namluları ısındı.
- Mermimiz de azalmaya başladı, diyorlardı.

Yahya Çavuş:

– Söylenmeyi bırakın! Ateş edin! Yer değiştirin! Iskalamadan ateş edin. Haydi arkadaşlar, gün bugündür. Annemiz, bizi bugünler için doğurdu. Şimdi erkeklik zamanıdır! Erlik zamanıdır! Haydi şunlara Türk askeri nasılmış gösterelim! Haydi!

Bu haykırış üzerine siperlerden art arda tüfekler patladı. O kadar seri ateş ediliyordu ki kıyıdaki yaralanan İngiliz erleri birbirlerine,

- Türklerin makineli tüfekleri var! Dikkat edin, diyorlardı.

O sırada ağır ağır sahile yaklaşmakta olan “River Clyde” adlı eski bir kömür gemisi epey yaklaştıktan sonra durdu. Hemen geminin yan tarafından ve ön tarafından şamandıralar indirildi. Gemide bekleyen yaklaşık 1500-2000 asker geminin kurşun geçirmez saçları arkasında sahile çıkmak için bekleyiyordu. Ama sahile çıkmak isteyen diğerleri gibi şaşkıındı. Bu yoğun ateş altında sahile nasıl çıkacaklardı? Türkler attığını vuruyordu. River Clyde’nin her iki yanından merdivenler sarkıtıldı. Askerler, komutanlarının sert ikazlarıyla “Hurra!” diye bağırarak merdivenlere koşular.

O sırada Yahya Çavuş, takım erlerine haykırdı.

- Ateşi, gemiye yoğunlaştırın! Iskalamayın. Dubalardan inemesinler!

10. Bölük erleri bu kez ateşi merdivenlerden koşarak inen askerlere yönelttiler. Vurulan erler merdivenlerde kalıyor, bazıları da denize

düşüyordu. Kurşun geçirmez saçın arkasından başlarını kaldırıp hareket ettiklerinde hemen vuruluyorlardı. Durum öyle bir hâl almıştı ki İngiliz erleri oldukları yerden kıpırdamıyorlardı. Bunun üzerine komutanları, onları kılıçla ve tabanca ile tehdit ederek inmeye zorluyordu. Ama bunda başarılı olamıyorlardı. Çünkü arkadaşlarının gözleri önünde vurulduğunu gören erler yerlerinden kıpırdamak istemiyordu.

Yarbay Unvin eski bir kömür gemisini karaya oturtup, içindeki askerleri hızla dubalar vasıtasıyla sahile çıkartıp, bir baskınla siperleri ele geçirmeyi düşünmüştü. Ama bu plan şu ana kadar başarısız kalmıştı. Çünkü dubalar birbirinden kopmuş, sahile çıkmak zorlaşmıştı ama en önemlisi ve baş belası da Türklerin ıskalamayan isabetli ateşleriydi.

Sürüp giden bu kıyım karşısında İngilizler ne yapacaklarını şaşırdılar. Hemen River Clyde'deki askerlerin akşama kadar beklemesi emredildi. Bu kez gece çıkmayı deneyeceklerdi. Bu gidişle Türk askerlerinden başka türlü kurtulamayacaklardı. Sahilde kum tepeliklerinin arkasına sığınan az sayıdaki İngiliz askeri vurulmuş, geri alınmaları için feryat ediyorlardı.

- Bizi geri alın!
- Yaralandık!
- Ölüyoruz.

Ancak yoğun ateşten yaralı askerlerin yardıma gelme imkânı yoktu. Artık kaderlerine razı olmalıydılar... Bu arada İtilaf ordusu, Ertuğrul Koyu'nda durdurulduğunu görünce Yahya Çavuş'un tutmuş olduğu siperlerin daha batısındaki Teke Koyu'na hızla asker çıkarmaya başladı. Burayı savunmakla

görevli az sayıdaki Türk askerini kolayca geri atıp siperleri ele geçirdi. Yahya Çavuş ise siperlerinde pür dikkat İngilizlerin neler yapacağını kestirmeye çalışıyordu.

– Bunlar Ertuğrul Koyu’nda çıkarmayı durdurdular. Adım gibi eminim ki başka yerlerden de çıkmaya çalışıyorlardır. Dikkatli olmalıyız. Hem de çok dikkatli.

Bir tabur hatta bir alay ile karşılandığını düşünen İtilaf Kuvvetleri komutanları donanmaya ateş emrini verdi. Gemiler ikindiye doğru yine ateşe başladı. Bombardımanın başlamasıyla ortalık karıştı. Siperler havaya savruldu.

Yahya Çavuş da bu amansız ateşten korunmak için bulunduğu siperlerin içine yatmıştı. Başına âdeta yağmur gibi yağan taş topraktan korumaya çalışıyordu. Bir yandan da etrafındaki erlere bağıırıyordu.

- Siperden dışarı çıkmayın!
- Toprağa yapışın!
- Yere yatın.
- Kımıldamayın!
- Bu bombardımanı da atlatacağız. Sıkın dışınızı arkadaşlar! Gayret arkadaşlar!

Herkes olabildiğince toprağa yapışmaya çalışıyordu. Derin siperler, erleri korusa da şehit olanların sayısı gittikçe artıyordu.

Bir süre sonra bombardıman durduğunda Yahya Çavuş hemen başını kaldırıp sahile baktı.

- Eyvah! Yine çıkmak için hazırlık yapıyorlar. Davranın! Herkes yerine, ateşe devam! Aman vermeyin! Sahile ayak basmasınlar! Haydi!
- Çavuş’um az önce bir haber geldi. Bölük komutanlarının çoğu şehit olmuş.
- Deme! İşte bu kötü! Asker başsız kalırsa zordur. Ama biz onlara örnek

olalım. Belki bizi görenler gayrete gelir. Ateş! Siperlere dağılın! Sık sık yer değiştirin!

– Çavuş’um, diğer bölüklerle birlikte toplam 450 şehidimiz varmış.

– Mekânları cennet olsun. Ama bizler son ana kadar dayanacağız.

Siperlerimizi kolay kolay bırakmayacağız.

– Çavuş’um! Çavuş’um!

– Yine ne var?

– Düşman Teke Koyu’ndan bu tarafa doğru ilerliyormuş.

– İşte bu daha kötü! Arkamızı çevirmek istiyorlar. Dikkatli olun. Batımızdaki Aytepe düşerse zor durumda kalırız. Biriniz batı tarafına geçip Aytepe’deki durumu gözetlesin. Düşmanın ilerlediğini görünce haber versin. Ona göre vaziyet alalım.

– Başüstüne Çavuş’um!

Akşama doğru Ertuğrul Koyu’na tekrar çıkarma yapan İngilizler, sahile çıkmak için inatla direniyordu. Bir avuç kahraman da onlara karşı inatla direniyordu. (Bazı kaynaklar Yahya Çavuş ve erlerinin 63, bazıları da 82 kişi olduğundan söz ederler.) Ancak sabahın erken saatlerinden beri vuruşmaya devam eden erlerin pek çoğu ya yaralanmış ya da şehit olmuştu. Yahya Çavuş çarpışabilecek gibi olanları siperlere dağıttı. Ama bu kez ateş yoğunluğu eskisi gibi kuvvetli değildi. Bu arada Aytepe’ye doğru düşmanın yaklaştığı haberi geldi. Yahya Çavuş büyük bir keder içindeydi. Bir karar vermesi gerekiyordu. Aytepe yönündeki düşmanla çarpışacak, onları oyalamaya çalışacaklardı.

– Çavuş’um düşman askerleri Ertuğrul Koyu’na makineli tüfeğini kurdu.

– İşte bu kötü.

– Aytepe düşmek üzere!

– Bu, daha kötü.

– Çavuş’um ne yapacağız? Artık bir elin parmakları kadar kaldık.

– İki üç kiři burada kalıp Ertuđrul Koyu’ndan gelecek dűřmanı oyalasın. Geri çekilsin.

– Ya siz?

– Biz de Aytepe’den gelen dűřmanla arpıřacađız. Son ana kadar karřı koyacađız. Belki biz dűřmanı oyalarken takviye gelir. Belli olmaz.

– Başüstüne avuş’um.

Yahya avuş az sayıdaki erle Ertuğrul Koyu’nun batısındaki siperlerinden ayrıldı.

Daha batıya doğru ilerleyip uygun bir yerde mevzilendi. İngilizler ise Teke Koyu’nu fazla kayıp vererek ele geçirebilmek için çalışıyorlardı. İngilizlerin öncü birlikleri Aytepe’ye henüz varmışlardı. Siperlerinde susuz aslanlar gibi saldırmayı bekleyen Yahya avuş, erlere şöyle dedi:

– Hiç ses ıkarmayacaksınız. Ateş etmek yok. Súngülerinizi takın. İngilizlere karşı sungü hücumu yapacağız. Onları sungü ile karşılayacağız.

Az sonra rahatça ilerleyen İngilizlerin üzerine dağdan dűřen çığ gibi saldırdılar. İngilizler neye uğradıklarını şaşırmışlardı. Vaziyet alıp makineli tüfekte karşı koyuncaya kadar Yahya avuş ve bir avuç kahraman tarafından önemli bir zayiata uğratıldılar.

Akşam ökmek üzereydi. İngilizler, Aytepe’ye doğru hızla ve sayılarını arttırarak ilerliyordu. Ertuğrul Koyu’na da çıkan İngilizler, tepeye doğru yavaş yavaş yaklaşıyordu.

Yahya avuş, emrindeki askerlere,

– Dayanın arkadaşlar! Vuruşarak geri çekilelim. Topu topu üç kişi kaldık.

O sırada bir kurşun Yahya avuş’un baldırına isabet etti.

– avuş’um vuruldunuz!

– Evet. Kötü yerden yedim kurşunu.

– Sana yardım edeyim.

– Hayır, siz ateşe devam edin. Ben palaskamla bacağımı sıkıp kanı

durdurmaya çalışacağım.

Yahya Çavuş hemen palaskasını söktü. Baldırına sıkıca bağladı. Neden sonra o da ateş etmeye başladı. Karanlık iyice çökmüştü. Yahya Çavuş ve sağ kalan üç arkadaşı vuruşa vuruşa geri çekilip Harapkale'deki bölüklerine vardılar.

Yahya Çavuş ölesiye üzgündü. Hatta utanıyordu. Komutanına mahcup bir şekilde şöyle dedi:

– Komutan'ım, 12 saat boyunca takımımınla yaklaşık 2.500 düşman mevcuduna karşı koyduk. Ama gece bastırmaya ve düşman, tepeleri ele geçirmeye başlayınca çaresiz bir şekilde oyalama yaparak geri çekildik. Yedek kuvvet gelseydi. Belki yine karşı koymaya devam ederdik.

– Sizler elinizden geleni yaptınız. Hepiniz birer kahramanlık örneği gösterdiniz. Sizden sonraki nesiller sizi unutmayacak ve saygı ile anacaklardır. Teşekkür ederim, dedi komutanı.

– Sağ ol!

* * *

Savaşın sıcak günlerinde Yahya Çavuş'un bu kahramanlığından pek az kimsenin haberi oldu. Daha sonra hatıralarını hastanede yazan 26. Alay 3. Tabur Komutanı kendisinden övgüyle söz edince Yahya Çavuş adı herkesçe bilindi. Kahramanlığı dalga dalga yayıldı.

Yahya Çavuş bir müddet hastanede yattıktan sonra bazı kaynaklar Kerevizdere bazıları da Sığındere'deki daha sonraki çarpışmalarda şehit düştüğünü söylerler.

Tüm şehitlerimizin ruhu şad olsun.

(*) Bu hikâye, Bnb. Mahmut Sabri'nin adını bile yazmaktan kaçındığı Seddülbahir Muharebesi ve 26. Alay, 3. Tabur Harekatı adlı rapordan yararlanılarak yazılmıştır.

(Çanakkale Hatıraları, Seddülbahir Muharebesi ve 26. Alay, 3. Tabur'u Harekatı, Bnb Mahmut Sabri Bey, Arma Yayınları, 3. Cilt, s. 63-82.)

MEHMET'İN MERHAMETİ

Çanakkale'deki savaş, ilk günlerin yoğunluğunu henüz kaybetmemişti. 25 Nisan'daki çıkarmadan sonra kıyılarda tutunan İngilizler, Fransızlar ve Anzaklarla şiddetli siper savaşlarına başlanmıştı. Türkler düşmanı denize dökmek istiyor, müttefik¹² askerleri de bu hücumlara karşı koymaya çalışıyorlardı.

Aylardan Haziran'dı. 3. Kırte Savaşı bütün hızıyla sürüp gidiyordu. Siperler birbirine o kadar yakındı ki aralarında sekiz metre ya vardı ya yoktu.

Mehmet, İngilizlere ara vermeden ateş ediyordu. Karşı siperde bir İngiliz subayı ona karşılık veriyordu. Bir ara Türk askeri geriler gibi oldu. Bunu gören genç İngiliz subayı hemen erlerine dönerek,

– Hücum, diye bağırdı ve siperden çıkmak için hamle yaptı.

Sabahtan beri genç subayı kollamakta olan Mehmet onu, tam omzundan vurdu.

Vurulan genç teğmen, siperin önünde yatıyordu. Ama çarpışma öyle şiddetlenmişti ki İngilizler başlarını kaldıracak hâlde değillerdi. Genç teğmen acı acı bağılıyor ama hiç kimse o yoğun ateş arasında teğmeni siper içine çekmeye cesaret edemiyordu. Çatışma böyle saatlerce sürüp gitmişti.

Genç teğmenin haykırıları Türk siperlerinden çok rahat bir şekilde duyulur hâlde gelmişti. Askerler, dilini anlamasalar da onun çok acı çektiğini anlayabiliyorlardı.

Mehmet:

– Yahu, feryat ediyor baksana! Yarası çok mu ağır acaba, dedi çaresizlik içinde.

– Ne yapabiliriz ki? Görmüyor musun, kendi askerleri bile çıkıp alamıyorlar.

Hava kararmak üzereydi. Her iki tarafın askerleri yorgun düşmüştü.

Mehmet hemen, beyaz mendilini süngüsünün ucuna sardı ve yukarı kaldırdı. Kaldırır kaldırmaz mendile birkaç tane mermi isabet etti.

– Şu keferelere bak hele! Beyaz bayrağa bile ateş ediyorlar, dedi.

– Sen ne yapmaya çalışıyorsun Mehmet, diye sordu arkadaşı.

– Ateşi kessinler diye beyaz mendil sallıyorum.

– Ne olacak ki?

– Gidip o genç teğmeni alacağım.

– Bırak kendi komutanlarını kendileri alsınlar! Sana mı kaldı?

– Öyle deme Hüseyin, çok acı çekiyor. Artık dayanamayacağım.

– Sen delirmişsin be!

Mehmet, beyaz mendilini tekrar çıkarıp salladı. Mendili gören İngilizler ateşi kesmek zorunda kaldılar. Bunu fırsat bilen Mehmet, hemen siperden dışarı çıktı. Silahını yere bıraktı ve ellerini havaya kaldırarak İngiliz siperlerine doğru yavaş yavaş yürümeye başladı. Bu arada teğmen yattığı yerde kıvranıp duruyordu. Şaşkınlıktan gözleri fal taşı gibi açılan İngiliz askerlerinin ise elleri tetikteydi. Mehmet'in gelişinden tedirgin olmuşlardı. İçlerinden en tecrübelisi:

– Bırakın gelsin. Nasılsa silahı yok. Ama siperlerimize adım atarsa onu öldürün, dedi.

Şimdi her iki tarafın askerleri de Mehmet'in ne yapacağını merak ediyorlardı. İşte bu sırada bir İngiliz asker bağırdı.

– Ona kötü bir şey yaparsan ölürsün Türk!

Mehmet, onun ne dediğini anlamamıştı. Ama kendisi için iyi bir şey düşünmediklerini biliyordu. Yine de hiç oralı olmadı. Acı içinde inlemekte olan teğmene yaklaştı. Onu yavaşça kucağına alarak İngiliz siperlerine doğru yürümeye başladı. Bunu gören İngilizler daha da şaşkırdılar. Olacak şey değildi. Bir Türk askeri, düşmanını kurtarmaya çalışıyordu. Mehmet siperlere iyice yaklaşıncaya durdu. Onun durduğunu gören askerler gelmesi için işaret ettiler. İngiliz subayını siperlere kadar götürdü ve sıhhiye askerlerine teslim etti. Sonra hiç umursamadan siperden çıktı. Arkasına bile bakmadan ağır ağır yürüdü. Arkadaşları ise ona,

– Haydi acele et! Şimdi vuracaklar seni, diye bağıryorlardı.

Mehmet silahını alıp siperin içine girdi. Beyaz mendili son kez salladı. Sonra süngünün ucundaki mendili çıkarıp katladı ve cebine koydu. Karşılıklı siperler arasında ateş yeniden başlamıştı...

AKŞEHİRLİ MUSTAFA ÇAVUŞ

Arıburnu'na akın akın çıkarma yapan müttefik askerleri topraklarımızda tutunmak istiyordu. 25. Alay'ın 2. Tabur'uysa her dakika daha da çoğalan düşman karşısında sahildeki geniş bir alanı korumakla görevliydi. Fakat 2. Tabur'un bütün çabalarına rağmen Anzaklar, Yükseksirt-Kırmızısirt-Kanlısirt hattında tutunmaya başlamışlardı. Çünkü Kanlısirt'a büyük bir önem veriyorlardı. Onun için burayı geri almak isteyen 57. Alay'a karşı çok sert bir mücadele vermişlerdi. Çevreye hâkim bir tepeye yerleştirdikleri bir mitralyözle¹³ Türk siperlerini sık sık tarıyorlardı.

Kanlısirt'a yerleştirilen mitralyözün ne zaman ateşe başlayacağı belli değildi. Oysaki belirli saatlerde ateşe başlayan toplar bir süre sonra susuyordu. Ama mitralyözün ne saati belliydi ne de günü. Siperden başını kaldıranlar, cephe gerisine götürölmek istenen yaralı askerler, erzak taşıyanlar bu mitralyözün hedefi oluyorlardı. Çünkü en ön siperlerde onlar vardı ve mitralyözün ateşine de en çok onlar maruz kalıyorlardı. Bölük Komutanı Ankaralı Sami de çaresizdi. Gerideki Türk topçusuna telefon ederek mitralyözü susturmalarını söyledi. Fakat ona "Siperlerimiz düşmana çok yakın, dolayısıyla kendi askerimizi vurabiliriz. Siz mitralyözü saf dışı etmek için gayret edin!" denmişti. Bu cevap üzerine Üsteğmen Sami "Kardeşim, biz onu saf dışı edebilsek size niye söyleyelim ki!" demişti. Yanına sokulan bir er hazır olda bekliyordu.

Üsteğmen Sami:

– Ne var, dedi.

– Komutan'ım! Mitralyöz, sakaları vurmuş. Hiç suyumuz kalmadı.

Bu haber üzerine Sami Bey çok sinirlendi. Artık tek düşmanları vardı; mitralyöz. Bu mitralyözü saf dışı edebilseler her şey daha kolay olacaktı. Ama yapabilecekleri bir şey yoktu. Yerlerinden kıpırdadıkları anda kurşunu yiyorlardı. Bugünlerde Arıburnu'na genel bir saldırı da beklenmiyordu. Çünkü düşman Seddölbahir'de büyük bir kuvvetle saldırıya geçmişti. Bu

nedenle bazı taburlar oraya kaydırılmıştı.

Üsteğmen Sami Bey “Artık başımızın çaresine bakacağız.” diye düşündü. “Ne yapsak da şu mereti sustursak? Dur bakalım, Kadir Mevlam bize yardım edecek ama vakit var.”

Az sonra yanına bölüğün çavuşu geldi. Mustafa Çavuş bölüğün en uzun boylu, en kuvvetli ve cesur erlerindendi. Belli ki bir şey söyleyecekti.

– Komutan’ım, suyumuz bitmek üzere. Yiyeceğimiz de azaldı. Allah’tan, cephanemiz bitmedi.

– Cephaneye ile karın doyurulmaz ki Mustafa Çavuş. Birilerini erzak ve su için geri yollamamız lazım ama şu mitralyöz aman vermiyor ki? Bir hücum haberi de yok.

– Ne yapacağız o zaman?

– Bekleyeceğiz.

– Aman Komutan’ım, su ve yiyecek olmadan daha ne kadar bekleriz?

– Dayanabildiğimiz kadar...

Mustafa Çavuş düşünceliydi. Zor durumda kalmışlardı. Akşehir’in Karapınar köyünden Mehmedoğlu Mustafa Çavuş üzgündü. Hayıflandı.

Kendi kendine,

– Bizim elimizde de bir mitralyöz olacaktı ki bak o zaman neler oluyordu, dedi.

Geri dönünce erler merakla Mustafa Çavuş’a sordular.

– Komutan ne düşünüyor?

– Bekleyeceğiz, diyor.

– Beklemek mi? Hücüm edelim.

– Deli olma! Az sayıda askerle mi yapacağız hücumu? Mitralyöz bizi bir tırpan gibi biçer. Başka bir şey yapmalıyız ama ne?

Ertesi sabah mitralyöz, Sami Bey’e haber getiren bir emir erini vurmuştu. Yaralı eri ancak akşam karanlığında alıp getirebilmişlerdi.

Mitralyözün başındaki Anzak askerlerinin “Yine bir Türk vurduk!” diyerek sevinmelerini önlemek için tam beş saat hiç sesini çıkarmadan yatmıştı. Emir eri gecikince Üsteğmen Sami onun vurulduğunu anlamıştı. Tam karanlık çökerken Mustafa Çavuş’u çağırdı.

– Çavuş, yanına iki er daha al. Emir erini bulup getirin.

– Başüstüne, diyen Mustafa Çavuş hemen iki er seçti.

Karanlıktan da faydalanarak Anzak siperlerine doğru sürüne sürüne sessizce sokulmaya başladı. Az ileride, patıkada bir asker yatıyordu. Bu, emir eri olmalıydı. Ona biraz daha yaklaştılar. Bu sırada Mustafa Çavuş dikkatle etrafına baktı.

– Mitralyöz iyi korunuyor, dedi. Ama buraları biz onlardan daha iyi biliyoruz. Hele biraz daha yakından bakayım.

Yanındaki askerlere döndü.

– Siz emir erini götürün. Ben şimdi geliyorum.

– Çavuş’um nereye? Mitralyöze mi?

– Yoo... Şöyle bir bakıp geleceğim.

Çavuş biraz daha sokuldu. Yuvarlak şapkalı Anzak askerlerini karanlıkta seçebiliyordu. Orada mitralyözü kullanmakla görevli üç asker vardı. Ana siperlere de bir hayli uzaklardı. “Anlaşılan bunlar gözcü...” diye düşündü. Hemen geri döndü. Hızla sürünerek yaralı emir erini götürmekte olan erlere yetişti. Biraz sonra kendi siperlerine vardıklarında Sami Bey’in onları

merak içinde beklediğini gördüler.

Mustafa Çavuş:

– Komutan'ım, emir eri yaralanmış. Maşallah hiç ses çıkartmamış, yoksa onu yaşatmazlardı, dedi.

– Sen ne dersin Mustafa Çavuş? Artık çok oldu bu mitralyöz!

Mustafa Çavuş sakın bir şekilde cevap verdi.

– Ben bu mitralyözü alıp getireyim.

Üsteğmen Sami bir an için kulaklarına inanamadı. Günlerdir ölüm kusan bir silahı alıp getirmekten söz ediyordu Mustafa Çavuş. Sanki fırından ekmek getirecekti. Sami Bey ince bir alayla,

– Satmıyorlarmış galiba Mustafa Çavuş, dedi.

Bu söze bazı erler güldü. Mustafa gücendi ama karşılık vermedi. Emir erini getiren arkadaşlarına döndü.

– Dört tane el bombası alıp gidelim. Haydi!

Üsteğmen Sami daha da şaşırdı.

– Durun! Nereye?

Karanlığa dalan üç erden biri olan Mustafa Çavuş bağırdı.

– Anzaklardan mitralyöz almaya gidiyoruz Komutan'ım!

– Geri dönün!

Mustafa Çavuş az sonra yanındaki iki ere döndü.

– Arkadaşlar! Ne olursa olsun bu mitralyözü getirmeliyiz. Bu makineli bize çok zarar verdi. Emir erini almaya gittiğimde onu üç askerin koruduğunu gördüm. Ana siperleri ile aralarında bir hayli mesafe var. Biz sanki bir gece hücumu yapıyormuş gibi davranacağız. Onları korkutup telaşa düşürebilirsek ne âla! Yoksa...

– Yoksa?

– Yoksa ölünceye kadar onlarla çarpışmaktan başka çaremiz kalmaz. Tamam mı?

– Tamam Çavuş’um.

– Haydi öyleyse. Bir el bombası atımı mesafesine kadar sürüneceğiz. Allah yardımcımız olsun!

Gözü kara, yürekli üç er sürünmeye başladı. Mitralyözün yanına biraz daha sokuldular. Mustafa Çavuş sessizce,

– Durun, dedi.

Erlerden birini mitralyöz yuvasının sağ tarafına, diğerini de sol tarafına yolladı. Kendisi de ön tarafta beklemeye başladı. Biraz daha süründüler. Sonra üçü birden el bombalarını sağa sola attılar. Paniğe kapılan Anzaklar ne yapacaklarını şaşırılmışlardı ki Mustafa Çavuş mitralyöz yuvasına daldı.

Makinenin başında bekleyen ere yöneldi ve daha ne olduğunu bile anlayamadan onu süngüledi. Diğer askerleri de aynı akıbete uğratmışlardı. Mustafa Çavuş hemen mitralyözü sırtladı.

– Haydi gidelim. Acele edin!

– Tamam Çavuş’um!

Tam giderlerken yerdeki Anzak askeri son bir gayretle tüfeğini ateşledi. Mustafa Çavuş’un arkasındaki asker vurulmuştu. Bunun üzerine diğer ere,

– Çabuk, Hasan’ı da alalım. Onu da sen sırtla. Haydi! Acele edelim! Şimdi kefereler peşimize düşerler, dedi Mustafa Çavuş.

Elindeki son el bombasını da ana siperlerin oraya doğru savurdu.

Mitralyöz yuvasındaki Anzak askerlerinin üçü de ölmüştü. Ana siperdekiler ise gece hücumu yapıldığını sanarak biraz daha geriye çekilmişlerdi. Bu yüzden diğer askerlerin yardımına gelemediler.

Mustafa Çavuş'un sırtında mitralyöz, diğer erin sırtında da Hasan vardı. İkisi de koşarcasına yürüyor, sık sık arkalarına dönerek takip edilip edilmediklerini kontrol ediyorlardı.

– Gelen yok Çavuş'um.

– Tamam. Hücuma kalktığımızı düşündüler demek ki. Haydi, fırsat bu fırsattır. Acele edelim.

Üsteğmen Sami Bey sıkıntı içindeydi. Bir iki bomba sesi duymuşlardı. Orada neler olup bittiğini çok merak ediyordu. Mustafa Çavuş onun emrini dinlemeden çekip gitmişti. Sağ dönmeleri çok zayıf bir ihtimaldi. “Ah Mustafa Çavuş ah!” dedi içinden.

Meraklanan sadece Üsteğmen Sami değildi elbette. Siperdeki erlerin hepsi, arkadaşlarını merak ediyorlardı.

Bu gergin bekleyiş biraz sonra yerini heyecan fırtınasına bıraktı. İçlerinden biri bağırdı.

– Bizimkiler... Mustafa Çavuş geliyor!

Ama gidenler üç kişi, gelenler ise iki kişiydi. Mustafa Çavuş'un sırtındaki mitralyözü gören askerler arasında büyük bir sevinç dalgası yayıldı. Mustafa Çavuş askerlerin içinden geçerek Üsteğmen Sami Bey'in karşısında durdu ve şöyle dedi:

– Alın şu uğursuzu! Bana pahalıya mal oldu. Hasan'ımızı verdik, bunu aldık!

ELAZIĞLI HASAN ONBAŞI

Aylardan Mayıs'tı. Gelibolu Yarımadası'nı sarı katırtırnakları, kırmızı gelincikler, mor ballıbabalar sarmıştı. Fakat bu güzel manzara içinde kıyametler kopuyor; savaş bütün hızıyla sürüp gidiyordu.

Devamlı çıkarma yapan İtilaf Kuvvetlerinden oluşan birlikler istedikleri yerleri bir türlü ele geçirememişlerdi. Ele geçirmeyi en çok istedikleri yer ise yarımadanın en üst noktası olan Alçıtepe'ydi. Burayı alırlarsa yarımadaya kolayca sahip olabileceklerdi. Bu yüzden en şiddetli çarpışmalar Alçıtepe yolu üzerinde bulunan Seddülbahir'de yapılıyordu. Düşman saldırıyor, Türk askerleri de onlara karşılık veriyordu.

Karanlık çökmesine rağmen savaşa ara verilmiyordu. Baskınlar gece de devam ediyordu. Düşmana en yakın siperlerde bulunan altmış Türk askeri de tetikteydi. Çünkü itilaf askerleri vadiden sessizce ilerlemeye çalışıyordu.

Bu altmış askerin başında mangal gibi bir yüreği olan Elazığlı Hasan Onbaşı vardı.

Siperdeki askerlerini kontrol ederken onlara şöyle dedi:

– Arkadaşlar! Düşman gittikçe yaklaşmaktadır. Sayıları da bizden fazladır. Muhtemelen, silahları ve cephaneleri de bizden çoktur. Ama ne olursa olsun onları burada tutmalıyız. Düşman daha fazla ilerlememeli. Allah yardımcımız olsun!

Genç komutan tedbir amacıyla siperlerin epey ilerisine gözcüler çıkardı. Bunlar vuruşa vuruşa siperlere çekilecek, sağ kalırlarsa hep beraber düşmanla çarpışacaklardı.

Gözcüler düşmanın yaklaşmaya başladığını işaret ettiler. Türk askeri çarpışa çarpışa geri çekiliyordu. Anlaşılan düşman bu kez kararlı bir şekilde hücumu kalkmıştı.

Ön siperde Elazığlı Hasan Çavuş ve on iki arkadaşı yer alıyordu. Gözcüler Hasan Çavuş'un bulunduğu sipere girdiler ve hep birlikte düşmanla çarpışmaya başladılar.

İyice bastıran karanlıkta tüfeklerden çıkan alevler görülüyordu. Ortalık ara sıra patlayan top mermilerinden gündüz gibi aydınlanıyordu. İtilaf Kuvvetleri hızla ilerlemekteydi.

Ön siperlerden birinde olan Er Mustafa, bir ara ne olup bittiğini merak ederek yerinden doğruldu. Her taraftan mermi yağıyordu ve düşman karşı tepeden aşağıya doğru hızla akıyordu. Hemen kendisini sipere atıverdi.

Kendi kendine,

– Birazdan burada olurlar, dedi.

Hiç vakit kaybetmeden düşmanı çok iyi görebileceği bir yere mevzilendi. Bu sırada göğsünden göbeğine doğru bir şeylerin aktığını hissetti. Fakat aldırmadı. “Terimdir.” dedi içinden. Elleri tetikte, gözü düşmanda beklemeye devam etti. Biraz sonra tam kalbinin üstünde bir sızı duydu. Hemen eliyle göğsünü yokladı. Eli kana bulanmıştı.

– Ben vurulmuşum!

Arkadaşı Erzurumlu Arif, hemen elbisesinin düğmelerini açtı.

Gördükleri karşısında dehşete kapıldı. Çünkü Mustafa'nın vücudundan oluk gibi kan akıyordu.

– Vurulduğumu hiç anlayamadım.

– Taze yara böyledir. Kan henüz sıcak olduğu için bir şey anlamamışsın.

Mustafa üşüyordu. Demek ki acısı artacaktı.

– Arif kardeşim! Ya düşman?..

Arif:

– Geliyorlar, dedi. Hem de hızla...

– Bana tüfeğimi verir misin?

– Mustafa, senin tüfek tutacak hâlin mi var?

– Olsun, ölürsem de silahım elimde öleyim. Silahımı ancak ben öldükten sonra alsınlar Arif...

– Haydi, ölümü düşünme şimdi!

Mustafa bu sözleri duyamadı. Bayılmıştı. Bunun üzerine Erzurumlu Arif arkadaşını sırtladı. Onu biraz ileri götürüp siperin içine yatırdı. Hemen yerine döndü. Dönmesiyle bulundukları yere bir top mermisinin düşmesi bir oldu. Ortalık cehenneme döndü. Hızla gelen düşman gemilerinin bombardımanını görünce bekleyip yavaş yavaş geri çekilmeye başladılar. Çünkü kendi gemilerinin bombardımanında can vermek istemiyorlardı.

Bombaların şiddetli gürültüsü az sonra yerini derin bir sessizliğe bıraktı. Mustafa kendine gelir gibi oldu. Yerinden güçlkle doğrularak etrafına bakındı. Silah arkadaşlarının hepsi yatıyordu. “Uyuyorlar herhâlde.” dedi. Sürünüp bakmak istedi. Yanı başında Elazığlı Hasan Onbaşı’yı gördü. Eli tetikte, düşmanın olduğu tarafa bakıyordu. Yanına iki üç tüfek daha almıştı. Mustafa ona seslenmek istedi. Âdeta inler gibi konuştu.

– Onbaşı’m...

Mustafa dudaklarını bile aralayamadı. Konuşmak istiyordu ama konuşamıyordu. Hayal meyal gördüğü kadarıyla Hasan Onbaşı yanından hiç ayrılmıyordu. Mustafa’nın tam anlayamadığı bazı şeyler söylüyordu.

– Çok kan kaybediyorsun dostum. Konuşup kendini yorma. Şu düşmanın ne yapacağını bir anlayabilsem. İşte o zaman seni geri siperlere götürebilirim. Fakat şehit arkadaşlarımı nasıl yalnız bırakabilirim ki? Yarın ahirette bana “Bizi nasıl bırakıp gittin?” demezler mi?

Fakat Mustafa’nın kanaması artıyordu. Yarası gittikçe ağırlaşıyordu. Bir ara şuuru açılır gibi oldu.

– Karanlık olmuş Onbaşı’m, diyebildi.

– Biraz gayret... Bu kefereler geceleyin saldırmazlarsa seni arka siperlere taşıyacağım. Ama sen de biraz gayret etmelisin.

– Tamam.

Mustafa bu tek kelimelik cümleyi o kadar zorlanarak söylemişti ki bir yığın sözcük kullandığını sanıyordu.

Elazığlı Hasan Onbaşı, Mustafa’yı omuzladı. Yavaş yavaş yürümeye başladı.

Sonra yerde yatan şehitlere dönüp,

– Sizi yalnız bırakmayacağım canlarım, dedi. Mustafa’yı bırakıp hemen geleceğim. Düşman beni öldürmeden siperlerimizi ele geçiremeyecek.

Hızlı yürümeye çalışıyordu ama dizlerinde derman kalmamıştı. Mustafa kendisine gelir gibi oldu.

– Kaçıyor muyuz Onbaşı'm?

– O nasıl söz Mustafa'm? Seni sıhhiyelere teslim edip hemen geri döneceğim. Bizim kaçtığımız nerede görülmüş?

– Ne bileyim Onbaşı'm.

Mustafa yine bayılmıştı. Bu kez Hasan Onbaşı koşmaya başladı. Arkadaşını Sargı Yeri'ne bir an evvel yetiştirmeliydi. Mustafa'nın göğsünden kanlar akıyordu. Hızlı adımlarla bir süre daha gittikten sonra en gerideki siperlere ulaştı.

– Sıhhiyeler nerede?

– Az ilerde, çamların altındaki çadırlar var ya, orada işte.

Çadırlara doğru yöneldi.

– Sıhhiye! Sıhhiye! Arkadaşıma bakın. Yarası ağır!

– Sen meraklanma. Şuraya yatırırver.

– Ben biraz bekleyip döneceğim. Arkadaşlarımı yalnız bıraktım.

Mustafa'nın ceketini, gömleğini kestiler. Yarasını temizlediler. Vücudunda dört tane kurşun vardı. Durumu kritik olduğu için hemen orada kurşunları çakıyla çıkardılar. Yarayı tekrar temizleyip sardılar. Dışarıda beklemekte olan Hasan Onbaşı'ya Mustafa'nın durumu hakkında bilgi verdiler.

- Tehlikeyi atlattı sayılır. Kendisini daha sonra hastaneye götüreceğiz.
- Sağ ol kardeşim! Allah razı olsun! Haydi kalın sağlıcakla!

Hasan Onbaşı koşarak karanlığın içine daldı. Şehit arkadaşlarının yattığı siperlere geldi.

- Arkadaşlar geliyorum! Sizi yalnız bırakmam demedim mi!

Hemen etrafına bakındı. Ne gelen vardı ne giden. Bunun üzerine arkadaşlarının silahlarını toplayıp yanına dizdi. Siperin önünü küreğiyle biraz düzeltti. Sonra ay ışığının aydınlattığı siperlerin arkasına mezarlar açmaya başladı. Arkadaşlarını tek tek defnetti. Mezarların başlarında durup uzun uzun dua etti.

Sabah güneşi mezarların üzerine düştüğünde Elazıglı Hasan Onbaşı, siperde nöbetteydi. Dikkatle karşı tarafı gözetliyordu. Az sonra tepenin yamacındaki fundalıkların içinden düşman askerleri çıkmaya başladı. Gittikçe çoğalıyorlardı. Terk edilen ön siperlerden doğruca hücumla geçtiler.

Onların hücum ettiğini gören Hasan Onbaşı etrafına bakındı. Siperlerde tek başınaydı.

- Gelin bakalım! Gelin de gününüzü görün!

Hemen tüfeğindeki mermileri kontrol etti. Gözleri düşman askerlerinde, kararlı bir şekilde bekliyordu.

İlerlemekte olan düşman askerleri siperlerden karşılık verilmeyince durakladılar.

- Siperler bomboş. Herhâlde Türkler kaçtılar.

– Kimse yok buralarda, dedikleri anda Elazıglı Hasan Onbaşı askerlere ateş etmeye başladı. Bir düşman eri hemen yere yığıldı. O kadar sık ateş ediyordu ki tüfeğinin namlusu ısınmıştı. Mermisi bitince hemen yedek tüfeklerden birini alıyor, onunla ateş etmeye devam ediyordu. Bir yandan da devamlı söyleniyordu.

- Gelin de gününüzü görün!

Siperlerden seri bir şekilde ateş edilmesi üzerine şaşırarak düşman askerleri tekrar hücumla geçtiler. Çok sayıdaki asker:

– Yaşasın Britanya, diye bağıyordu.

Yaklaşanlar anında yere düşüyordu. Elazıqlı Hasan Onbaşı hiç boşla mermi atmıyordu. Attığını vuruyordu. Ama düşman o kadar çoktu ki...

İngiliz askerleri siperlere girmişlerdi. Bunun üzerine Hasan Onbaşı siperlere giren askerlere süngüsüyle saldırdı. O esnada mermiler vücuduna saplandı. Bu hâliyle süngüsünü birkaç askere daha saplamayı başarmıştı.

Hasan Onbaşı tek başına düşmanı oyalamış, bu arada geri siperde yedekte bekleyen Türk askerleri de hücumla geçmişti.

Sipere ilk giren askerler, Hasan Onbaşı'nın yirmi dört düşman askerini öldürdüğünü görünce gözlerine inanamadılar.

Hasan Onbaşı ise yüzünde tatlı bir gülümsemeyle yerde yatıyor, sanki gece gömdüğü şehit arkadaşlarına “Sözümü yerine getirdim. Bakın sizi yalnız bırakmadım.” diyordu.

BOMBACI MEHMET ÇAVUŞ

Seddülbahir’de çarpışmalar bütün şiddetiyle devam ederken siper savaşları da sürüp gidiyordu. Birbirine çok yakın siperler günde birkaç kez el değıştiriyordu. Askerler artık bu siper savaşlarına da bomba mermi seslerine de alışmışlardı.

Çarpışmanın olmadığı bir gün, askerler toplu hâlde yemek yerken çok

yakınlarına bir bomba düştü. Bombanın düştüğünü gören askerlerden bazıları hemen yerlerinden fırlamışlar, bazılarıysa hiçbir şey olmamış gibi yemeklerini yemeye devam etmişlerdi. Hele atılan bomba patlamayınca onlara kahkahalarla gülmüşlerdi. Sofradan kalkıp bombanın yanına giden Mehmet Çavuş bunun bir el bombası olduğunu görünce onu eline alıp sofranın yanına getirmiş ve arkadaşlarına sormuştu.

– Tabansızlar, bu el bombasından mı kaçıyordunuz?

Mehmet Çavuş’un elindeki bombayı görenler kendilerini tekrar siperlerin içine atıverdiler.

Siperlere giren erler bağııyordu.

– Yahu Çavuş’um, at şu bombayı elinden! Öldüreceksin bizi!

Mehmet Çavuş:

– Korkmayın, gelin, diye onlara karşılık verdi.

Çekine çekine sofraya sokulmaya çalışan erler hâlâ şaşkın bir şekilde kendisine bakıyorlardı. O ise az önce çil yavrusu gibi dağılan arkadaşlarına kahkahalarla gülüyordu.

Savaşa o kadar alışmışlardı ki bazen siperlerden başlarını çıkarıp düşmana el sallıyorlardı. Bu arada düşman siperlerinden atılan mermiler

hedefi ıskalayınca hep birlikte başlıyorlardı gülmeye.

- Coni ıskaladın!
- Karavana Tom!
- Çorbacılar sizi!
- Şansını bir daha dene!

Bu şekildeki alaya almalar, savaşın sürüp giden gerilimini bir nebze olsun azaltıyordu. İngiliz askerleri Türk askerlerinin ne dediklerini anlamıyorlardı fakat duydukları kahkahalar onları delirtiyordu. Daha yoğun bir şekilde ateş etmeye başlıyorlar, hatta mitralyöz bile kullanıyorlardı.

Mehmet Çavuş, siperle atılan el bombasını ani bir hareketle alıp düşman siperlerine fırlatıveriyordu. Attıkları bombanın tekrar kendi siperlerine düştüğünü gören askerler şaşkırmaya bile fırsat bulamıyorlardı. Çünkü bomba patlayıveriyordu.

Mehmet Çavuş'un bombayı eline aldığını gören erler ise şaşkınlıklarını gizleyemiyorlardı. Böyle elma, armut alır gibi bombayı alıp düşman siperlerine atan çavuşlarına hayranlıkla bakıyorlardı.

- Yaşa Çavuş'um!
- Helal olsun Çavuş'um!

Bundan sonra Mehmet Çavuş'un adı “Bombacı” kaldı. Artık ne adı ne de rütbesi söylenir oldu.

İngiliz askerleri attıkları el bombalarının tekrar kendi siperlerine atılmasından artık bıkmışlardı. Fakat

onlar da çok geçmeden işin sırrını öğrendiler. Bu sefer el bombasının fitilini ateşleyip üçe kadar sayıyor, ondan sonra Türk siperlerine fırlatıyorlardı. İşte o gün Mehmet Çavuş, el bombasını almak için uzandığında fitilin yanıp bitmekte olduğunu gördü. Hemen kendisini yere attı.

– Vay kefereler, uyandılar demek, dedi.

Kendi mangasındaki¹⁴ erler de:

– Ne o Çavuş’um, bu kez atamadın bombayı, demeye başladılar.

– Ne yapalım, uyandı kefereler!

Yine böyle bir gün Mehmet Çavuş, sipere düşen el bombasını karşı tarafa atmaya çalışırken bomba elinde patlayıverdi. Sağ eli bileğinden koptu. Bu kez daha da hırslanan Mehmet Çavuş düşmana bomba yerine elini fırlattı ve şöyle dedi:

– Size hediyem olsun!.. Sağ elim gitti ama pek fazla sevinmeyin. Sol elim hepinize yeter!

Arkadaşları, Mehmet Çavuş’u alıp hastaneye götürdüler. Hastanede bir süre kalması gereken Bombacı Mehmet Çavuş sıkıntıdan patlıyordu. Doktorlara sık sık dert yanıyordu.

– Doktor bey, bu yataklar bana göre değil. Beni bırakın da cepheye, erlerimin yanına döneyim, diyordu.

Ama doktorlar kendisini bırakmadılar. O da bölük komutanına şu kısa

mektubu yazdı:

“Komutan’ım,

Sağ elimi kaybettim. Zararı yok, sol elim var! Onunla da pekâlâ iş görebilirim. Beni üzen ve tekrar kıt’ama katılıp düşmanla çarpışmama mani olan şey, yaramın henüz kapanmamış olmasıdır. Hastaneden harbe iştirak edemediğim için beni mazur görünüz muhterem kumandanım...

Bombacı Mehmet Çavuş”

YÜZBAŞI KEMAL BEY

21 Haziran günü Seddülbahir’de savaş devam etmekteydi. Komutanları 2. Tümen Kurmay Başkanı, Yüzbaşı Kemal’i ön siperlerdeki durumu kontrol etmek üzere görevlendirmişlerdi. Yola koyulan Kemal Bey, ayağının tozuyla cepheye gelmişti. Fransızlar sağ koldan, İngilizler de sol koldan Türklerin bulunduğu tepeye doğru şiddetli hücumlara başlamışlardı. Türkler her hücumla başarıyla karşı koyuyor, düşmanı geri püskürtüyorlardı. Fakat düşmanda cephane, silah ve asker bol olduğundan gemilerle karaya çıkıp yeniden hücum ediyorlardı. Yeterli takviye kuvveti alamayan Türk askerinin yaralı ve şehitleri artıyor, sayıları azalıyordu.

Cephedeki komutanlar aralarında konuşup cepheyi biraz daha geriye çekmeyi, orada savunma savaşı yapmayı düşünmeye başlamışlardı. Onların bu düşüncelerini öğrenen Yüzbaşı Kemal Bey:

– Biraz daha dayanamaz mısınız, diye sordu.

Onlar da:

– Komutan’ım, düşmanın sayısı gittikçe artmaktadır. Bu şekilde hem kaybımız az olur hem de takviye gelmesi için zaman kazanırız, dediler.

Yüzbaşı Kemal Bey bir süre sonra askerlerle birlikte çarpışıyordu. Bu esnada elinden yaralandı ama elindeki yaraya hiç aldırmadan savaşımaya devam etti.

Öğleye doğru kasığından yaralandı. Yanında patlayan bir şarapnel parçası kasığını parçalamıştı. Sıhhiye erleri onu hemen geri siperlere taşıdılar. Bu arada durumun çok kritik olduğunu gören cephe komutanları çekilip çekilmemekte yine kararsızdılar.

- Çekilelim, askeri daha fazla kırdırmayalım!
- Karşı koyalım!
- Geriye çekilip öyle karşı koyalım.
- Zaman kazanmamız lazım. Çekilirsek arka cephe kötü duruma düşer.
- Onları oyalayalım.

Yüzbaşı Kemal yattığı yerden bu tartışmaları dinliyor, arada bir komutanlara şöyle diyordu:

– Arkadaşlar çekilmeyin! Karşı koyabildiğimiz kadar karşı koyalım. Ben durumu anlatıp yedek kuvvet isteyeceğim. Yeter ki siz dayanın.

Yüzbaşı Kemal Bey’in yarası gittikçe ağırlaşmaya başladı. Artık savaşamaz hâldeydi. Komutanlarını geri çekilmeme hususunda nasıl ikna edebilirdi? Hem acılar içinde kıvranıyor hem komutanların konuşmalarını dinliyordu.

– Peki geri çekilelim!

– Geriye çekilerek karşı koyalım.

Bu sözleri duyan Kemal Bey, bir kez daha vurulmuş gibi oldu.

– Hayır, geri çekilmeyin! Dayanın!

– Ama durumumuz gittikçe zorlaşıyor.

– Olsun! Yine de dayanabiliriz.

Bu sırada yanlarından geçip gitmekte olan erlerden birinin kolunu tutuverdi.

– Yiğidim, ezan okusana!

Bu emir üzerine er hemen ezan okumaya başladı. Herkes yanık bir sesle okunan ezanı dinledi. Ezan bitince Yüzbaşı Kemal Bey:

– Bu ezanın susmasını ister misiniz, diye sordu.

– Elbette hayır!

– Öyleyse Allah aşkına karşı koyalım!

Bu sözler beklenen etkiyi yapmıştı.

– Geri çekilmeyeceğiz! Takviye kuvvetler gelene kadar çarpışacağız, dediler.

Az sayıda olmalarına rağmen büyük bir başarıyla çarpıştılar. Akşamüzeri yedek kuvvetlerin yetişmesiyle düşmanı geri püskürttüler. Şimdi deniz kenarındaki Havuzlar Şehitliği Anıtı'nın üstünde şehit olanların isimleri

yazılıdır.¹⁵

YÜZBAŞI AHMET SAFFET BEY¹⁶

Çanakkale Savaşı sürüp gidiyordu. İtilaf Kuvvetlerinin Müttefik kuvvetlerin denizaltıları, Boğaz'ı kolaylıkla geçip Marmara'ya açılıyor ve Çanakkale'ye erzak, cephane ve asker taşıyan gemileri batırıyordu. Öyle ki Avustralya denizaltısı AE-2, Haliç'e kadar gelmeyi başarabilmişti.

Marmara Denizi'nde yapılan sevkiyat büyük ölçüde durmak üzereydi. Bu nedenle cephane, asker ve erzak, demir yoluyla Uzunköprü'ye kadar taşınabiliyordu. Asker, buradan Gelibolu'ya yürüyerek gitmeye çalışıyordu. Yükler ise kağnılarla ve develerle taşınıyordu ama bu şekilde çok zaman kaybı oluyordu.

Bazı Türk gemileri deniz trafiğini güvenli hâle getirmek için Marmara Denizi'nde devriye görevi yapıyordu. Bu gemilerden biri de Tekirdağ

açıklarındaki Marmara Adası'nda devriye görevi yapan Muaveneti Milliye muhribiydi.¹⁷ Muhribin kaptanı Ayasofyalı Ahmet Saffet Bey, sürekli dürbünüyle denizi gözetliyordu. Bugüne kadar hiçbir denizaltıya rastlamamıştı.

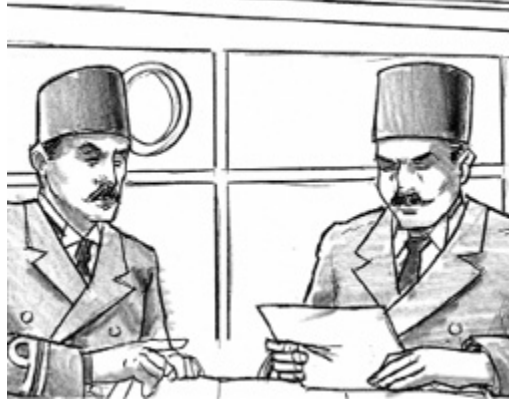
Yakın dostu Kıdemli Yüzbaşı Rıza Efendi'nin bir AE sınıfı denizaltı batırdığını öğrenmiş ve buna çok sevinmişti. Hemen arkadaşını aramış, bu başarısından dolayı onu kutlamıştı. "Ah bir de ben böyle bir denizaltı ya da büyük bir zırhlı batırsam. İşte o zaman denizlerde bir nebze olsun üstün olduğumuzu ispat edebilirdik." diye düşünüyordu. Keşke bir emir verilse de Çanakkale'ye gidebilseydi. Kaç gündür buralarda denizaltı gözlemekten bıkmıştı.

Muaveneti Milliye muhribi, Meşrutiyet'ten sonra Osmanlı Donanma Cemiyeti tarafından Almanya'da yaptırılan dört muhripten biriydi.

1909 yılında denize indirilmiş ve Osmanlı donanmasına katılmıştı. Altı ay önce de Gayreti Vataniye Muhribi ile Rusya'nın Odesa Limanı'na bir baskın düzenlemiş, burada Rus donanmasına büyük zarar vermişlerdi. Böyle bir görev bir kere de Çanakkale'de verilsin istiyordu Yüzbaşı Ahmet Saffet Bey.

Ahmet Saffet Bey'in bu isteği nihayet gerçekleşti. O zamanlar donanmanın başında bulunan Alman Amiral Souehon'dan bir telgraf almıştı. Bu telgrafta şunlar yazılıydı:

"Çanakkale Morto Koyu'ndaki Goliath zırhlısına gece bas-

kını yapmak üzere Kale'ye (Çanakkale) acele hareket ediniz. Bu konudan kimseye bahsetmeyiniz.”

Kaptan Yüzbaşı Ahmet Saffet Bey bu telgrafı alır almaz hareket emri vermiş “Rotamız Çanakkale!” demişti.

Mayıs ayının 10. günü Çanakkale'ye geldiler. Gemideki erler kendilerine verilen yeni görevin ne olduğunu merak ediyorlardı. Fakat kaptana sormaya da çekiniyorlardı.

* * *

11-12 Mayıs gecesi Goliath ve Cornwallis zırhlıları Kerevizdere çarpışmalarında denizden Fransızları desteklemek üzere Morto Koyu'na demirlemişti. Çünkü Türkler karşısında Fransızlar çok zor durumda kalmıştı. Bu nedenle yoğun bir bombardıman yapmak ve Türk siperlerini ateş altına almak için Amiral de Robeck tarafından bu iki gemi görevlendirilmişti. Bu zırhlıların üstün ateş gücü karşısında Türk askeri çok zor durumda kalmıştı. Boğaz'ın girişindeki Morto Koyu'nda Goliath ve Cornwallis zırhlılarından biri devriye görevi yaparken diğeri de hücumla geçen Türk askerlerine sık sık ateş açıyordu. Bu nedenle Boğaz Komutanlığından, bu zırhlılara ani bir baskın düzenlenmesi istenmişti.

Çok tehlikeli olan bu görev eğer başarıyla yerine getirilebilirse oldukça yararlı olacaktı. Fakat çok iyi hazırlık yapılması lazımdı. İşte bu konuda Yüzbaşı Ahmet Saffet Bey'e yardım edebilecek tecrübeli bir subay

gerekiyordu. Saffet Bey “Bu konuda bana en iyi yardımı Erenköylü Binbaşı Nazmi Bey yapabilir.” diye düşündü. Hemen kendisiyle irtibat kurdu.

– Binbaşı’m, bir görev nedeniyle Boğaz’ı çok iyi araştırmam lazım, bana yardım eder misiniz, diye sordu.

– Memnuniyetle, cevabını alır almaz iki subay küçük bir motorla Boğaz’ı baştan sona kadar araştırdılar. Akıntı nerede artıyor, nerede azalıyor? Tabyalarımız nerede? Düşman zırhlıları devriye görevlerini hangi saatler arasında yapıyorlar? Ne zaman Morto Koyu’nda dinleniyorlar? Mayın hatları nerede? Nasıl bir rota takip etmek gerekli?

Bütün bunları bir bir araştırdılar. En sonunda Rumeli kıyısından gitmeyi uygun bularak bu rota üzerinde belirli yerlere şamandıralar¹⁸ yerleştirdiler.

Onlar bu hazırlıkları yaparken Muavenet’te de Torpido Subayı Ali Haydar Bey bütün torpidoları¹⁹ tek tek kontrol ettirerek ateşe hazır duruma getirtti.

Bu arada Ahmet Saffet Bey, Nazmi Bey, bir Alman subay ve bir Binbaşı; Kilitbahir Mecidiye tabyasına gidip buradan Boğaz girişini ve Morto Koyu’ndaki zırhlıları daha yakından gördüler. Artık bütün hazırlıklar tamamlanmıştı.

Görev sırasında karşılaşılabilecekleri tehlikeleri bir daha sıraladılar.

Kendi mayın hatlarının içine düşebilirlerdi. Soğanlıdere’den Morto Koyu’na kadar olan alanda düşman uçaklarının, denizaltılarının ve Morto Koyu’na yedi mil mesafede bırakılmış Ramis torpillerinin²⁰ birine çarpabilirlerdi; zira, Balkan Harbi’nde donanmayı kumanda eden Miralay

Ramis Bey'in kendi icadı olan torpiller Boğaz'da serbestçe yüzüyordu.

Artık görev için hazırlardı. Muaveneti Milliye'nin yirmi beş Türk ve iki Alman subayı, bir Alman makine astsubayı, seksen beş Türk denizcisi ve on iki Alman denizciden oluşan toplam yüz yirmi beş kişilik mürettebatının²¹ hepsi hazırды. Ama Kaptan Yüzbaşı Ahmet Saffet Bey yapılan hazırlıkları bir daha kontrol etti.

– Arkadaşlar! Görevimizi açıklıyorum. Morto Koyu'nda demirli bulunan Goliath zırhlısını batırmak! Çünkü bu zırhlıyla birlikte Cornwallis zırhlısı siperlerimizi yoğun ateş altına almakta, hücumlarımızı engellemektedir. Birliklerimizin başarısı bizim başarımıza bağlıdır. Bu görevi yerine getirmek için canımızı tehlikeye atmaktan sakınmayacağız. Bunu iyi bilmenizi istiyorum. Şimdi herkes yerine!

Çanakkale Limanı'ndan saat 19.00'da demir alan Muavenet, daha önce belirlenmiş olan rotasına göre hareket etmeye başladı. İlk önce Maydos'a (Eceabat) gelindi. Buradan kıyıya yakın bir yol takip edilerek saat 19.15'te Kilitbahir önlerine varıldı. Tam bu sırada Muavenet sarsıldı. Bütün mürettebat bir mayına çarptıklarını düşündü. Fakat sonradan pervanenin kayalara çarptığı anlaşıldı.

Nazmi Bey hemen Kaptan Ahmet Saffet Bey'e döndü.

– Ucuz atlattık Kaptan!

– Gerçekten ucuz atlattık Binbaşı'm. Ama güvenli olsun diye kıyıya iyice yaklaşmak zorundayız.

– İstersen biraz açılalım.

Muavenet kıyıdan Boğaz içine biraz daha sokuldu.

– Saat kaç?
– Sekize on var.
– Neredeyiz?
– Soğanlıdere açıklarında.
– Kaptan, derinlik iyice azaldı. Dokuz kulaçtayız. Daha da açılmamız lazım.

Bu sözleri Makine Subayı Alman Firle söylemişti. Daha derin sulara yöneldiler. Boğaz’a çöken karanlık iyice koyulaşmıştı. Hafif bir sis tabakası vardı. Dalgaların sesinden başka bir şey duymuyorlardı. Yine beklemeye başladılar. Bu arada Kaptan Ahmet Bey, Torpido Subayı Ali Haydar’ın yanına gitti.

– Ali Haydar, bu işi başarabilecek miyiz? Ne dersin?
– Başarmak zorundayız efendim.
– Ali Haydar, sana bir sır vereyim mi?
– Nedir efendim bu sır?
– Tabyalarımızın bizden haberi yok biliyor musun?
– Yani?
– Yanisi şu: Bizi düşman muhribi sanıp topa tutabilirler.
– Başımıza bu da mı gelecekti Kaptan?
– Ama görevin başarıyla yerine getirilmesi için bu şarttı.
Bu sözler üzerine Ali Haydar Bey güldü.
– Niye gülüyorsun Ali Haydar Bey?
– Komutan’ım, ister misin bizimkiler bizi havaya uçursun. Sonra da şehit bile saymasınlar.

– Allah korusun torpidocu!

Fakat Ahmet Saffet Bey de kendisini daha fazla tutamadı. O da kahkahalarla gülmeye başladı. Az sonra yanlarına Alman Subay Firle geldi. Onların kahkahalarla güldüklerini görünce iyice şaşırdı. “Şu Türkler de ne

garip insanlar! Ölüme giderken bile gülmekten geri kalmıyorlar.” dedi içinden.

Merakla sordu:

– Niye gülüyorsunuz?

– Boş ver Yüzbaşı Firle. Anlatması uzun sürecek. Belki daha sonra...

Muaveneti Milliye’nin bütün ışıkları söndürülmüştü. Geminin kenarındaki beyaz çizgiler siyaha boyanmıştı. Kıvılcımlar görülmesin diye geminin bacasına filtre takılmıştı. Hatta telgrafın kumanda zili bile sökülüştü. Mürettebat zorunlu olmadıkça konuşmuyordu bile. Herkesin kulağı komutanların vereceği emirlerdeydi. Bu nedenle sinirler biraz gergindi.

Tekrar hareket ettiklerinde kıyıdan aniden ateş edilmeye başlandı. Âdeta kurşun yağmuruna tutulmuşlardı. Alman yüzbaşı heyecanlanmıştı.

– Neler oluyor?

Kaptan Ahmet Saffet Bey:

– Bizimkiler, der demez Ali Haydar Bey gülmeye başladı.

Ardından da kaptan güldü. Alman Yüzbaşı Firle, iyice şaşırılmıştı. Karşısında gülen subayları görünce o da gülmeye başladı. Onun bu hâlini gören Ahmet Bey ve Ali Haydar Bey kahkahalara boğuldular. Askerlerse duydukları kahkaha seslerinin komutanlarından geldiğini anlayınca,

– Biz burada kurşun yağmuru altında beklerken komutanlarımızın neşesi yerinde maşallah, diyorlardı.

Gece yarısına yaklaşmıştı ve saat 00.45’i gösteriyordu. Ali Haydar Bey:

– Ne yapacağız, diye sordu.

– Planımız şu: Zırhlılardaki nöbet vardiyaları dört saatte bir değişiyor. Vardiya değişiminde nöbetten çıkanlar uykusuz, nöbeti teslim alanlar da uyku sersemidir. Saat birde nöbet değişimi olacak. Yavaşça sokulacak ve torpilleri atacağız. Kaçabilirsek kaçacağız. Hepsi bu Ali Haydar Bey.

- Morto Koyu’na çok yaklaştık.
- Tamam, hazır olun!
- Herkes görev başına!
- Allah yardımcımız olsun!
- Âmin!

Son kelimeyi Alman Yüzbaşı Firle söylemişti. Ahmet Bey ve Ali Haydar Bey tebessüm ettiler.

Saat 01.00’di. Sisli karanlık içinde Goliath’ın büyük gövdesini gördüler. Arkasında da başka bir zırhlı vardı.

Ali Haydar Bey:

- Şansa bak, ikisi de burada, dedi.
- Uzaklık bin iki yüz metre.
- Biraz daha sokulalım mı?
- Motor gürültüsü!
- Yaşasın! Bizden uzaklaşıyorlar!
- Şükürler olsun Allah’ım!

Fakat Fransız askerleri, karadan bir aydınlatma fişegi attılar. Bu fişek kısmen de olsa Muavenet’i aydınlattı. Muavenet, Goliath zırhlısı tarafından görüldü. Kaptan Ahmet Bey bin iki yüz metreden, kısa bir süre içinde yedi yüz sekiz yüz metreye yaklaşıverdi. Goliath, ışıklarıyla Muavenet’ten parola soruyordu.

Bu arada rota değiştirerek Goliath’ı tam karşısına aldılar ve ona şu parolayı gönderdiler:

- Hazır ol!

Herkes nefesini tutmuş ne cevap verileceğini merak ediyordu. Goliath ışıklarını onların üzerine çevirip ateş açabilirdi. Fakat korkulan olmadı. Ne koca zırhlının ışıkları yandı ne de ateş edildi. Rahatlamışlardı. Düşman, Muavenet’i kendi muhribi sanmıştı.

Uzun süredir görev başında olan ve yorulan nöbetçiler de denize doğru bakmışlar, ileride muhribin gölgesini görmüşler ve,

– Ne olacak, devriye muhriplerimizden biri işte, demişlerdi.

Saat biri on iki geçiyordu.

Torpedo Subayı Ali Haydar Bey:

– Bismillah, Fatma anamızın eliyle, dedi.

Torpidocular arasında böyle bir duada bulunmak bir gelenek hâline gelmişti. On beş saniye içinde zırhlının yaklaşık iki yüz üç yüz metre açığından birbirini izleyen üç torpedo hızla Goliath’a doğru gönderildi.

Az sonra art arda üç müthiş patlama oldu. Sular gökyüzüne doğru yükseldi. Gemiden kopan parçalar etrafa saçıldı. Askerler havada uçtu. Haykırışlar, feryatlar, sirenler birbirine karışıyordu. Denizde yüzmeye çalışan askerler durmadan yardım istiyorlardı. Hemen iki İngiliz muhribi olay yerine geldi. Denizdeki askerleri toplamaya başladı. Ama yedi yüz elli kişilik mürettebattan ancak yüz seksen kişiyi kurtarabilmişlerdi. Goliath’ın kaptanı da dahil olmak üzere beş yüz yetmiş mürettebat Boğaz’ın sularında can vermişti.

Kaptan Ahmet Saffet Bey:

– Makineler tam yol ileri, diye haykırdı.

– İyi iş başardık Kaptan’ım.

– Evet. Allah’ın izniyle...

Goliath’ı vurmak için giderken kurşun yağmuruna tutuldukları yerde yine ateş altında kaldılar. Ali Haydar Bey:

– Yine bizimkiler, dedi ve başladı gülmeye.

Kaptan Ahmet Saffet Bey ve Alman Yüzbaşı Firle de ona katıldı. Fakat Yüzbaşı Firle hâlâ “Bu Türkler ne garip insanlar. Giderken de gülüyorlar gelirken de... Herhâlde burada âdet böyle.” diye düşünüyordu.

Muavenet’i önce Nara Burnu açıklarında Turgut Reis zırhlısı karşıladı.

Daha sonra Marmara'ya açılan Muavenet, İstanbul Boğazı'nda İstinye Koyu'na demirledi. Burada da Yavuz zırhlısı ve kalabalık bir halk topluluğu tarafından karşılandı.

Donanma Komutanı Amiral Souchon, Başkomutan Vekili Enver Paşa'ya bir telgraf çekerek Yüzbaşı Ahmet Saffet Bey'in terfi ettirilmesini teklif etti ve 15 Mayıs'ta Ahmet Saffet Bey binbaşı oldu.

Goliath'ın batırılması İngiltere'de büyük yankı uyandırdı. Üstelik beş yüz yetmiş denizcinin ölmesi üzerine İngiliz Deniz Kuvvetleri Komutanı Amiral Fischer, ardından Deniz Bakanı Winston Churchill istifa etti. 25 Mayıs'ta İngiliz Hükümeti tamamen değişmişti.

MÜSTECİP ONBAŞI

30 Kasım 1915

İtilaf Devletleri donanmaları, Boğaz'ı ve Marmara Denizi'ni kontrol etmek istiyordu.

Nara Burnu'nda topçu bataryasının başında nöbet tutmakta olan er Müstecip Boğaz'dan soğuk soğuk esen rüzgârdan korunmak için ceketinin düğmelerini ilikledi. Gözleri koca bir nehir gibi akıp giden Boğaz'ın sularındaydı. Bir an olsun gözlerini sulardan ayıramıyordu. Aklında da komutanın söyledikleri vardı. Ne demişti komutanı “Nöbet tutarken gözlerinizi dört açın. Denizaltılar, Marmara'ya geçip İstanbul'u bombalamak, gemilerimizi batırmak isteyebilirler. Bu yüzden de Boğaz'dan geçerken su yüzüne çıkmak zorunda kalabilirler. İşte o anda topla, tüfekte,

neyle ateş ederseniz edin.” Denizaltıyı vurmanın en kolay ve basit yolu, periskopuna ateş etmektir. Âdeta gözleri kör olan denizaltı mutlaka yüzeye çıkmak ister. Hatta teslim bile olur.

İşte bu sözler, Müstecip’in aklından çıkmıyordu. Gece derslerinde komutanları kendilerine çeşitli denizaltıları göstermiş, onların özelliklerini en ince ayrıntısına kadar anlatmıştı. Kısacası denizaltı, koca bir balınaya benziyordu işte.

Müstecip, derslerde hafızasına kazıdığı denizaltının şeklini hep sulara görmek istiyordu ama nöbetlerde su yüzünde martılardan başka bir şey görmemişti. Bir de arada sıra zıplayıp oynayan yunuslardan gayrısı gözlerine ilişmemişti. Artık akşamın da çökmeye başlamasıyla iyice üşümeye başlamıştı.

– Arkadaşlar bir an önce gelip de şu nöbeti devralsalar iyi olacak. Zira onların nöbeti başladı da geçiyor bile.

Az sonra alaca karanlıkta gölgeler belirdi. Konuşmalar duydu. “Hah işte geliyorlar herhâlde.”

– Nerede kaldınız kardeşim?

– Dersten geliyoruz.

– Dersten mi?

– Evet.

– Dersler gece oluyordu.

– Bu acil bir durummuş.

– Neymiş acil olan şey?

– Kardeşim, istihbarata göre bugünlerde Boğazlardan denizaltıların geçeceği haberi alınmış. Dersler tekrar edildi. Biliyorsun, uzun zamandır Boğaz’dan Marmara’ya geçebilen olmamıştı.

– Bunlar ne istiyorlar ki? 18 Mart’ta kendilerini yendik. Nisandan Ağustosa kadar da Yarımada’da ilerleyemediler.

- Herhâlde kış iyice bastırmadan tekrar saldırıya geçecekler.
- Geçsinler bakalım.
- Elbette ya, daha önce geçtiler de ne oldu?
- Haydi sözü uzatmayın da nöbeti devralın.
- Peki.

Müstecip hemen koşarak koğuşuna doğru gitti. Hemen karnını doyurdu. Yatağına yatıp hem ısınmak hem de uyumak istiyordu.

Yatağında ısınır ısınmaz uykunun o tatlı ve güzel kollarına kendini bıraktı. Bir süre sonra da güzel bir rüya gördü.

Müstecip nöbetteydi. Boğaz'ı, gözlüyordu. “Denizaltıları suyun üstüne ya çıkarsa?” diye dört gözle su yüzeyini inceliyordu. O gün dalga vardı Boğaz'da.

Dalga olduğu zaman zorluk çekerdi. Tabyasının başında nöbeti bitmek üzereyken aniden ileride büyük siyah bir şeyin gittikçe su yüzüne doğru yaklaştığını gördü. Heyecanlandı. Hemen topun başına geçti.

Bir yandan da bağırıyordu.

– Bu, bu denizaltı olmalı! Denizaltı! Tıpkı balina gibi!

Sonra bataryadan ayrılıp hızla sahil kıyısına doğru tüfeğini alıp koşmaya başlamıştı. Arkasından bağırıyorlardı.

– O tfikle denizaltıyı vuramazsın.

– Ben vururum.

Sahile indiğinde ise denizaltı çoktan yüzeye çıkmıştı. şaşırmıştı. Denizaltının gövdesinde koca harflerle “Müstecip Onbaşı” yazıyordu.

Durdu. Neler oluyordu? Sonra denizaltının kapağı açılıp bir subay kendisini selamladı. Onu denizaltıya davet etti. O da hiçbir şey düşünmeden gitti. Denizaltının üstünde yürümeye başladı. Çok mutluydu...

Az sonra ter içinde rüyadan uyanıverdi.

– Hay Allah rüyaymış. Rüya da olsa güzeldi ama. Keşke rüyalar gerçek olsaydı, dedi hayıflanarak. Döndü, tekrar uyumaya başladı.

Sabah erkenden sıraya dizilmişlerdi. Takım komutanları kendilerine şöyle bir konuşma yaptı:

– Arkadaşlar bugün atıcılık yarışması yapacağız. şu ileride gördüğünüz ağacı nişan alacaksınız. Vurana dl vereceğim. İlk sıradan başlayalım.

Sırayla topçular, ağacı hedef alarak topu ateşliyorlardı ama hiçbirisi ağacı vuramamıştı. Bunun zerine takım komutanı:

– Müstecip, sıra sende. Bakalım sen vurabilecek misin?

Müstecip, seyyar topun mürettebat koltuğuna oturdu. Nişangh aralığından baktı. İlerideki ağacın gövdesine dikkat kesildi. Namluyu ayarladı. Bir kez daha kontrol etti. Sonra yanındaki er kendisine mermiyi uzattı. Mermiyi alıp namluya sürdü. Tapasını kapattı. Bir kez daha namlu

ile hedefteki ağacı hizaladı ve topu ateşledi. Mermi hızla namludan çıkıp uzaktaki ağacın tam orta gövdesine çarpıp infilak etti. Ağaç paramparça oldu. Etrafa parçaları savruldu.

Müstecip Onbaşı bile hedefi vurduğuna inanamıyordu. Komutanı kendisine tebrik ederken hâlâ “Vurdum mu komutanım?” diye soruyordu.

Komutanı, ödül olarak kendi kolundaki saati çıkarıp Müstecip’e taktı.

O gün Müstecip çok sevinçli ve gururluydu.

Gece yarısı yine uyanmıştı. Sağa sola döndü, bir türlü uyuyamadı. Sonunda kalktı, yatağına oturdu. “Bu böyle olmayacak, en iyisi gidip arkadaşların nöbetini tutayım. Onlar gelip uyusunlar ve ısınlar. Benim nasıl olsa uyukum kaçtı. Artık hayatta tekrar uyuyamam.” dedi.

Kalkıp giyindi. Nöbet tutan arkadaşlarının yanına gitti.

Onlara,

– Ben, top nöbetini tutarım. Siz gidin yatın. Bir şey olursa uyandırırım sizi, dedi. Ha unutmadan bana tüfeğinizi de verin benimki koğuştaki kaldı.

Arkadaşı:

– Çok iyisin Müstecip, al bakalım benim tüfeğimi.

Karanlıkta topun başına geçti. Gece soğuktu. Boğaz’dan esen sert ve soğuk rüzgârlar insanı üşütüyordu.

“Çok soğukmuş.” dedi kendi kendine. Top bataryasının kuytu bir yerine sığındı.

Sonra canı sıkıldı. Kıyıya yaklaştı. Orada kumların üzerinde dalgalara baka baka dolaştı. Hem de yürüyerek ısınmak istiyordu. Bir süre daha gezindi tam topun yanına gidecekti ki denizde bir şey görür gibi oldu.

“Yoksa yoksa yanılıyor muyum?” dedi.

“Denizaltı mı bu?”

“Hayır, değildir herhâlde. Rüyanın etkisinde kaldım galiba.”

“Ama hayır koca gölgeli bir şey sanki yaklaşıyor.”

“Yine yanıldım herhâlde.”

“Hayır!”

“Yanılmadım! Bu bir denizaltı gölgesine benziyor. Tıpkı bir balina gibi! Evet evet gittikçe su üstüne yaklaşıyor.”

“Ne yapsam?”

“Topun başına koşmalıyım! Ama ya beni görürlerse ya geç kalırsam? Peki ne yapacağım? Hay Allah’ım şaşırdım. Heyecanlandım. Dur Müstecip dur, sakın ol. Komutanın dediklerini hatırla, ne demişti? Demişti ki “Periskopuna ateş edin.” Ya periskopunu çıkarmazsa. Olamaz. Bu kadar yüzeye çıkmaya çalışan denizaltı mutlaka periskopunu çıkarır.”

Denizaltı suları köpürterek çıkıyordu. Koca gövdesinden, her yanından sular akıyordu. Kıyıya yaklaşıyordu.

Fransızlara ait Turquoise denizaltısı gece yarısından sonra Boğaz’a girmiş ve süratle yol alarak Boğaz’ın çıkışına kadar gelebilmişti. Amacı Boğaz’ı geçip Marmara’ya açılmak Osmanlı zırhlılarını torpillemekti. Hedefe yaklaşan denizaltı, sabah sakinliğini fırsat bilerek daha iyi ateş edebilmek amacıyla biraz su yüzüne çıkmış ama sıklık bir kesimde karaya oturmuştu.

Müstecip Onbaşı hemen topun namlusunu denizaltıya doğru yöneltti. Nişan almaya çalışıyordu. Hâlâ üzerinden sular süzülen Turquoise’ın periskopuna nişan aldı.

Müstecip bütün dikkatini toplamıştı. Derin bir nefes aldı. Nefesini tuttu. Son kez kontrol ettikten sonra topu ateşlerken kendinden geçercesine bağırdı:

“Ya Allah!”

Müstecip soluğunu tutmuş hâlde merminin gidişini izliyordu. Top mermisi Turquoise’ın periskopuna isabet ettiğinde nefesini bıraktı.

“İşte! Vurdum!”

Nöbeti devralmaya gelen arkadaşları:

- Vurdun Müstecip vurdun!
- Denizaltının periskopunu vurdun!
- Yaşa sen!

Sonra Müstecip’in aklına rüyası geldi. Ancak bundan kimseye söz etmedi. Denizaltıda ise bir telaş başlamıştı.

- Eyvah! Periskop vuruldu.
- Denizaltının gözü kör oldu âdeta.
- Şimdi ne yapacağız?
- Ne ileri ne de geri gidebiliriz!
- Olduğumuz yerde kalırsak Türkler bizi bombardımana tutarlar.
- En iyisi teslim olmak.
- Teslim olmak mı?
- Evet.
- Teslim olmak.

Az sonra denizaltının kapakları açıldı. Denizaltında görevli Fransız subay ve erler, beyaz bayrak sallamaya başladılar. Sonunda teslim olmuşlardı. Hem de tek bir torpil atamadan...

O gün Turquoise denizaltısı teslim olmak zorunda kalmıştı. Denizaltının mürettebatı esir alınmıştı. Kendilerine Türk misafirperverliği gösterilerek Çanakkale’ye getirildiler. Çanakkale Müstahkem Mevkii Komutanı Cevat Paşa, büyük başarısından dolayı Müstecip’e madalya takıp onu onbaşıliğa terfi ettirdi. Ayrıca denizaltıya el konularak “Müstecip Onbaşı” adıyla Osmanlı donanmasına katıldı.

Ne yazık ki I. Dünya Savaşı’nda müttefikimiz Almanya’nın yenilmesiyle Osmanlı Devleti de yenik sayıldı ve Mondros Ateşkes Anlaşması ile Fransızlar bir mermi bile atmadan denizaltıyı geri aldılar. Ona tekrar Turquoise adını verdiler. Fakat şanı dört bir yana yayılan “Müstecip Onbaşı” ismini silmeleri mümkün olmadı.

BİGALI MEHMET ÇAVUŞ

4 Mart 1915

İtilaf Devletleri donanması, 19 ve 25 Şubat'ta yaptıkları bombardıman ile giriş tabyalarından biri olan Seddülbahir tabyasını yoğun bir ateşe tutmuşlardı. Bunun sonucunda Seddülbahir Kalesi boşaltılmak zorunda kalmıştı. Ancak kaleden hiç olmazsa gözcülerin yararlanması gündeme gelmişti. Çünkü donanmanın hareketlerini izlemek ve onun hakkında Çanakkale Müstahkem Mevkiine bilgi vermek önemliydi. Son zamanlarda artan keşif faaliyetlerinden, donanmanın Boğaz'ı geçmek için saldırıya başlaması bekleniyordu. Ancak zaman konusunda bilinmezlik vardı.

Bu arada İtilaf Devletleri, giriş tabyalarını susturduklarını biliyorlardı. Buraları tekrar Türklerin kullanmasına izin vermemek ve tabyalardaki topları imha etmek için geceleri komanda birlikleri ile tabyalara asker çıkarıyorlardı. Topları iyice etkisiz hâle getirmek ve mümkün ise içerilere kadar sokulup istihbarat çalışması yapıp Türklerin nasıl mevzilendiklerini öğrenmeye çalışıyorlardı.

Gelibolu Yarımadası'nı karadan savunmakla görevli 27. Piyade Alayı'nın 3. Tabur 10. Bölük eratından Bigalı Mehmet Çavuş, bölük komutanından bu akşam gözcülük yapmak görevi almıştı. Hemen takımını hazırlayan Mehmet Çavuş akşam karanlığı çökmeden yola çıktı. Ancak Saroz ve Çanakkale Boğazı girişinde bekleyen gemilerden kalkan keşif balonları devamlı olarak havadan gözetlemede bulunuyordu. Onlar da Türkler

hakkında bilgi toplamak ve onların hareketlerini izlemek istiyorlardı.

Mehmet Çavuş, takımı ile yola çıktığından gözleri hep çok uzaklardaki balondaydı. Eğer balon tarafından görülürlerse gemiler onları yoğun bir bombardımana tutabilirdi. Bir şeyler yapmalıydı ama ne? Hem yürüyor hem de düşünüyordu. Sonradan takımını akşam karanlığına kadar ağaçların altına ve çalılırların içine saklamayı uygun gördü. Hemen takım erlerine,

– Arkadaşlar dağılın. Akşam karanlığına kadar iyice gizlenin. Keşif yapan balonlar bizi görmesin. Yoksa durumumuz kötüleşir, diye emir verdi.

Bu emir üzerine erlerin hepsi ağaç altlarına ve sık çalılar içine gizlendi. Bu arada Mehmet Çavuş ekleme yapmayı da unutmadı.

– Sakın, sigara içeyim falan demeyin. Hiç duman çıkmayacak hemen dikkati çekeriz.

Erlere beklemek o kadar zor geliyordu ki... Bir an önce akşamın çökmesi için dua ediyorlardı. Onlar bu şekilde tembel tembel oturmak yerine bir an önce harekete geçmeyi istiyorlardı.

– Böyle çalılırların içinde saklanacak mıyız?

– Biz düşmandan saklanacak askerler miyiz?

– Bizi görürlerse görsünler.

– İki tane mermi atacaklar diye böyle saklanmak da neyin nesi arkadaş?

– Düşmanın yüreği yetiyorsa çıksın dövüşelim.

– Ne o gemilerden ateş etmek. Balonla uzaktan gözetleme yapmak.

– Böyle boş oturmakla zaman da geçmiyor.

– Sigara da içemiyoruz.

– Yahu şu düşmana çok kızıyorum arkadaş! Onun yüzünden sigara bile içemiyoruz.

Mehmet Çavuş, takım erlerinin bu şekilde söylenmelerini gülümseyerek dinliyordu.

– Arkadaşlar, biraz sabredin. Karanlıkta hemen hareket edeceğiz. Şimdi

gücümüzü ve aklımızı kullanmak zamanıdır. Boşu boşuna cesaret, insanın başını derde sokar.

– Ben, dert mert anlamam Çavuş’um. Böyle saklanmak bize yakışıyor mu yani?

– Tabi ya! Biz saklanacak asker miyiz Çavuş’um?

Mart ayının sert ama soğuk rüzgârı akşamüstü dinmeye yüz tuttuğunda Mehmet Çavuş takımına seslendi.

– Haydi bakalım toparlanın. Gidiyoruz!

– Oh be kurtulduk.

– Nihayet yola çıkıyoruz.

– Ayaklarım ve kollarım uyuştı.

– Yalnız sigara içmek yine yasak.

– Oğlum, benim sigarasızlıktan gözlerim karardı.

– Haydi oradan! Karanlık çökmeye başladı da ondan gözlerin karardı sanmışsındır.

– Söylenmeyin hızlı yürüyün!

Takım, hızla Seddülbahir köyüne doğru yaklaşmaya başlamıştı. Köyün hemen güneyinde yer alan kale 3 Kasım’da topa tutulmuş, içindeki cephanelik patlamış, yaklaşık seksen beş kişi burada şehit olmuştu. Mehmet Çavuş, bu olayı hatırladı. O gün bu kara haberi aldıklarında ne kadar

üzülmüştü. Hele Gelibolu Yarımadası'na gelirken tanıştığı daha sonra ayrı bölüklere düştüğü arkadaşı Hasan'ın da orada şehit olduğunu duyunca kahrolmuştu. Şimdi belki düşmanla karşılaşarsa Hasan'ın intikamını alabilecekti. Tüm bunları düşünen Mehmet Çavuş'un gözleri doldu. Dişlerini ve yumruklarını sıktı. Hızla Seddülbahir Kalesi'ne doğru yürümeye devam etti.

Kaleye yaklaştıklarında takımını topladı. Onlara şöyle hitap etti.

– Arkadaşlar, bu akşamki görevimiz gözetlemede bulunmak ve düşmanların sık sık tabyalarımıza sokulup toplarımızı dinamitle imha etmelerine engel olmaktır. Zira bu topları tekrar kullanmak mümkün olabilir. Ustalarımız, bu topları tekrar ateşe hazır hâle getirebileceklerini söylediler. Kaleye uygun bir şekilde dağılacağız. Görevimiz; düşman kaleye çıkacak olursa onları püskürtmek ve geriye haber göndermektir. Bir kişi hızla koşarak geride bekleyen birliklerimize haber götürecektir.

– Ne yani, biz yetmez miyiz bu keferelere Çavuş'um?

– Tabi ya! Yedek kuvvete ne gerek var?

– Arkadaşlar, düşmanın hangi kuvvetle ne kadar askerle saldıracağını bilmiyoruz ki. El verir ki biz, yedeğe gerek kalmadan karşı koyabilelim.

– Ne yani koyamaz mıyız ?

– Hayır ben öyle bir şey demedim.

– Çavuş'um sen merak etme, bak göreceksin, biz onların hakkından geliriz.

– Buraya geldiklerine pişman olacaklar.

– Onlara dünyayı dar edeceğiz.

– Şimdi arkadaşlar, kalenin özellikle deniz kısmına bakan yerine güzelce saklanalım. Herkes elindeki tüfeğini kontrol etsin. Süngünüz takılı bekleyin. Kulaklarınız bende olsun. Acele etmek heyecanlanmak yok. Sakin olacağız. Bir de olabildiğince sessiz olacağız. Eğer düşman bu akşam bizi ziyaret etme

amacında ise burasının tamamen terk edilmiş olduğunu sansın. Tekrar ediyorum Anlaşıldı mı? Gürültü yok. Sigara içmek yok.

– Yok yok!

– Ortalıkta düşman da yok.

– Haydi şimdi herkes göstereceğim yere güzelce mevzilensin.

Mehmet Çavuş takımını deniz tarafına güzelce yerleştirdi. Kendisi de takımının ortasında yer alacak şekilde beklemeye başladı.

Gökyüzü bulutsuzdu. Yıldızlar ışıldayıp duruyordu. Ara sıra dalgalar Seddülbahir Kalesi'nin duvarlarına çarpıyordu. Nedense sonra dalgalar da duruldu. Ortalığı koyu bir sessizlik kapladı.

Sonra Mehmet Çavuş'un aklına geri göndereceği haberciye seçmek geldi.

– Sessiz bir şekilde geriye kim haber götüreceksin, diye sordu.

– ...

Kimse bu işi yapmak geriye gitmek istemiyordu.

Mehmet Çavuş söylendi.

– İnatçılar sizi...

– Sen Konyalı?

– Çavuş'um ben gitmem. Benim ayaklarım geriye değil, hep ileriye gider.

– Ya sen Manisalı Ali?

– Benim de.

– Sen Çankırlı?

– Ben bu işte yokum Çavuş'um.

– Hay Allah! Konyalı Cemil, o zaman sana emrediyorum.

– Buyrun Çavuş'um.

– Sen geriye haber götüreceksin. Ne olursa olsun haber ulaştırman lazım.

Bizi düşünme. Ama en kısa yoldan gideceksin.

– Niye ben Çavuş'um?

– Çünkü takımda en hızlı koşan sensin.

– Peki Çavuş’um.

– Biliyorum bu görev hoşuna gitmedi ama başkası senin kadar hızlı koşamaz.

– Ashına bakarsanız hoşuma gitmedi Çavuş’um.

– Haydi kafana takma.

– Başüstüne Çavuş’um.

Konyalı Cemil kendi kendine söylendi. “Ne olursa olsun haber ulaştıracağım ha. Öyle olsun bakalım.”

Ortalığı tekrar koyu bir sessizlik kapladı.

Koca Seddülbahir Kalesi’nde bir avuç asker gözlerini karanlığa dikmiş, elleri tetikte düşmanı bekliyorlardı. Karanlıkta bir ışık arıyorlardı. Kulakları kırışteydi, en ufak bir ses duymak için âdeta soluklarını tutuyorlardı.

Bu arada, ayın ışığında parlayan süngülerini ve yüzlerini kamufler etmek istiyorlardı. Bunun için de yüzlerini çamurla, kömür tozuyla karaya boyadılar. Süngülerini ise çaputlarla sardılar. Olabildiğince gizlenip beklemeye başladılar.

Bir süre sonra uzaktaki gemilerin ışıkları yanıp sönmeye başladı. Gemiler, kendi aralarında haberleşiyorlardı. Sonra içlerinden ikisi yavaş bir şekilde kalenin açıklarına geldi. Işıldığını kaleye doğru tuttu. Kaleyi baştan aşağı bir güzel taradı.

Mehmet Çavuş, takım erlerine bağırdı.

– Saklanın bizi görmesinler! Işığa yakalanmayın!

– Yaklaşan gemi, diğer gemilere ışıkla parola yolladı.

– Bu gemiler ne yapıyorlar böyle Çavuş’um?

– Bunlar bir şeyler tezgahlıyorlar ama ne?

– Kendi aralarında konuşuyorlar galiba?

– Keşke ne dediklerini biz de anlayabilseydik.

– Keşke...

- Aman dikkatli olalım arkadaşlar, gözünüzü dört açın...
- Sen hiç merak etme Çavuş’um...

Bir süre daha geçince diğer bir gemi de ışıldaklarını kaleye doğru tuttu. Şimdi iki gemi, kalenin her yerini iki ışıldakla tarıyorlardı. Kalede Türklerin olup olmadığından emin olmak istiyorlardı. Bu yüzden de kuvvetli ışıldaklarla Seddülbahir Kalesi’ni, en تنها köşeleri bile tarıyorlardı. Mehmet Çavuş ve takımı ise gizlendiği yerde olabildiğince sinip saklanmaya çalışıyordu.

Düşman gemileri, kalede hiç Türk kuvveti olmadığına karar verdiler. Yine bir başka gemiye parola ile “Kaleye güvenle çıkabilirsiniz.” mesajını yolladılar. Bunun üzerine filikalara bindirilen erler, kürek çekerek sessizce kaleye doğru yaklaşmaya başladılar.

Mehmet Çavuş, gelen filikaları görünce,

- Bak hele, ziyaretçilerimiz var arkadaşlar.
- Gelsinler bakalım.
- Biz ziyaretçileri ve misafirleri çok severiz.
- Onları çok iyi karşılayacağımızdan emin olabilirler.
- Susun, dedi Mehmet Çavuş. Süngülerinizdeki çaputları sıyırın. Yalnız ay ışığında parlamasına engel olun. Karanlığa doğru tutun. Işıldaklardan biri söndü.

- Tabi kalede kimse yok, diye düşünüyorlar.
- Rahatladılar.
- Birazdan daha da rahatlayacaklar.

Filikalardaki İtilaf Devletleri askerleri ise neşeliydi. Onlar, kaledeki topları dinamitle imha etme görevini başarıyla yerine getireceklerine inanıyorlardı. Kendi aralarında konuşuyorlardı.

- Türkler yok.
- Biz çok şanslıyız arkadaşlar.

– Nedenmiş o?

– Neden olacak, Gelibolu Yarımadası’na ilk ayak basan bizler olacağız.

Türklerden hatıra toplayacağım. Topların kamasını alacağım.

– Ben sahildeki çakıl taşlarını toplayacağım.

– Benim için fark etmez.

Subayları, onları uyardı.

– Kapatın çenenizi.

Bu arada erlerden biri, Mehmet Çavuş’a,

– Bak yaklaşıyorlar, dedi. Daha bekleyecek miyiz?

– Bekleyeceğiz. İyice yaklaşsınlar.

– Hep beklemek beklemek.

– Beklemek ne kadar da zormuş.

– Sabırlı olun.

– Onlar kumsala ayak basıncaya kadar ateş etmek yok. Ben “Ateş!” demeden ateş etmek yok. Sonra onları öyle bir ateşe tutacağız ki şaşıracaklar. Mermilerimiz boşa gitmeyecek. Iskalamak yok. Mermisi biten süngüsüyle. Tüfeğinin kabzasıyla. Taşla, sopayla, eline ne geçerse savaşıacak.

Konyalı Cemil, sen de biz çarpışmaya başladığımızda hemen koşup haber götüreceksin. Sakın unutma ha. Ne olursa olsun haber ulaştıracaksın.

– Sen hiç merak etme Çavuş’um.

– Haydi aslanlarım benim, işaretimi bekleyin.

Filikalar, ay ışığında ağır ağır kaleye doğru iyice yaklaşmışlardı. Biraz sonra filikaların altı sahile sürtündü. Askerler hemen sahile atladılar. Neşe içinde konuşmaya başladılar.

– Gelibolu Yarımadası’na çıkan ilk askerler biziz!

– Hurra!

– Türkler ortalarda yok!

– Çakıl taşlarını hediye olarak toplayayım.

Mehmet Çavuş'un erlerinden biri ise,

- Çavuş'um, bunlar ne diyor böyle, fan fin fon deyip duruyorlar.
- Ne bileyim dillerince konuşuyorlar işte. Seviniyorlar baksana.

İngiliz onbaşı:

- Görevimiz çok kolay olacak çocuklar.
- Ben Türklerden hediye almayı tercih ederdim ama.

- Ne mesela?
- Ne mi?
- Bir kasatura, bir tüfek, bir mermi...

Ama sözünü bitiremedi. Mehmet Çavuş'un “Ateş!” diye bağırmasıyla açılan yaylım ateşinde onbaşı tam alnından vuruldu. Bir anda sahile ayak basmış askerler arasında panik başladı.

- Hani Türkler yoktu?
- Neler oluyor!
- Vuruldum!
- Beni geri götürün!
- Siper alın!
- Kalede Türkler var. Gemilere işaret verin, kaleyi topa tutsunlar!
- Sahilde çok askerimiz olduğu için topa tutamayacaklarmış.
- Ne! Bir bu eksikti. Kahretsin!
- Kahretsin!

– Siper alın. Saklanın!

Mehmet Çavuş ise durmadan bağılıyor hem de ateş ediyordu.

– Vurun arkadaşlar!

– Iskalamayın!

– Acımayın!

– Yer değiştirin!

– Dayanın!

– Dayanıyoruz Çavuş’um sen merak etme.

– Haydi Konyalı, tabanlarına kuvvet.

– Anlaşıldı Çavuş’um.

Konyalı Cemil, bir ok gibi yerinden fırladı. Kalenin ardına doğru hızlıca koşmaya başladı. Âdeta rüzgâr gibiydi. Birden omzunda bir sızı hissetti. Yere düştü.

– Vuruldum mu? Ama kalkmalıyım. Çavuş’um ne dedi? “Ne olursa olsun, haber ulaştıracaksın.” dedi. Koşmalıyım. Hiçbir şey duymuyorum. Sadece omzum sızlıyor.

Hemen kalktı, olanca hızıyla koşmaya devam etti. Ardından atılan mermilerin neden sonra farkına vardı. Mermilerin, sağından solundan vın diye geçip gidiyor karanlığa karışıyorlardı. Konyalı Cemil, sağa ve sola doğru zikzaklar yaparak hedef şaşırtmak istiyor, gittikçe de omzundaki sızının arttığını hissediyordu. Ama o, dişlerini sıkıp olanca gücüyle koşmaya devam ediyordu. Bir yandan da kendi kendine,

“Daha hızlı koşmalıyım! Daha hızlı, daha hızlı... Konyalı Cemil daha hızlı...”

Konyalı karanlıklar içinde hızla koşuyordu...

Bu arada Mehmet Çavuş ve takım erleri, olanca güçleriyle sahile ayak basan erlere ateş ediyorlardı ama sahile ayak basan askerlerin sayısı artıyordu. Üstelik ateş üstünlüğü de kuran İngiliz erleri, karşı ateşi daha da

arttırıyorlardı. Arada sırada Mehmet Çavuş ve takımından vurulan oluyor, ancak vurulan arkadaşlarına bakamıyor onunla ilgilenmiyorlardı.

Mehmet Çavuş:

– Dağılarak ateş edin! Yer değiştirin, diye bağırdı.

Bir er:

– Çavuş’um, mermimiz azalıyor.

– Dayanın. Karşı koymaya devam! Konyalı Cemil haber götürecektir.

Mermiler de gelecek. Dayanın arkadaşlar.

Dayanıyorlardı ama İngiliz erleri sahilde ilerlemeye başlamışlardı. İyice yaklaşıyorlardı. Mehmet Çavuş bağırdı. Şimdi her iki taraf da yere yatmış birbirini kollamaya çalışıyordu.

– Ateş!

İngiliz askerlerine hırsla ve öfkeyle ateş etmekte olan Mehmet Çavuş’un tüfeği bir ara tutukluk yaptı.

– Eyvah! Tüfeğim bozuluyor galiba, dedi. Bir iki el daha ateş etti. Üzerine doğru iyice yaklaşan iki İngiliz askerine nişan aldı ama tüfeğinin mekanizması bozuldu. Bir iki kez tetiği çekmeye gayret etti ama ateş edemedi. Bunun üzerine İngiliz askerleri güldüler.

Mehmet Çavuş, onların güldüklerini görünce hemen öfke ile tüfeğini yere attı. Gözüne az ileride duran ve siper açmakta kullanılan kürek ilişti. Hırsla küreği aldı. Bir kaplan gibi gelen iki askerin üzerine doğru atıldı. Gülmekte olan askerler böyle bir hareketi beklemiyorlardı. Şaşırmışlardı. Kendilerine gelinceye kadar Mehmet Çavuş kürekle onlara vurup etkisiz hâle getirmişti bile.

Sürüye dalan bir kurt gibi küreği ile düşman üzerine atılan Mehmet Çavuş, İngiliz askerlerine vuruyor, onları çil yavrusu gibi dağıtıyordu. Çavuşlarının bu şekilde vuruştüğünü gören erler daha da gayrete geldiler.

Onlar da gerek tüfek ile ateş ederek, gerekse süngü hücumun, kalkarak

düşmanın içine girip dövüşmeye başlamışlardı. Göğüs göğüse çarpışmalar sürüyordu. Acımasızca bir boğuşma oluyordu. Bu arada bir mermi Mehmet Çavuş'un başını sıyrıverdi. İnce bir sızı duyan Mehmet Çavuş, bu yaraya aldırmadan vuruşmaya devam ediyordu.

Bir süre sonra sol göğsünden de bir süngü yarası aldı. Ama yine de elindeki küreği sıkıca yakalamış sağa sola savuruyordu. Onun bu şekilde dövüştüğünü gören düşman askerleri bile şaşırılmışlardı. Bu nasıl dövüştü öyle? Bu nasıl kahramanlık, bu nasıl bir kara gözlülüktü?

Mehmet Çavuş, zamanla gücünün azalmaya başladığını seziyordu. Ama yine de oyalamak ve erlerine örnek olmak için canını dişine takıp savaşıyordu. Kıyasıya vuruşma devam ederken düşman askerleri kaleye giremeyeceklerini anlayınca geri çekilmeye başladılar. Yaralılarını da alıp gitmek istiyorlardı ama Mehmet Çavuş ve takımındaki askerler onlara aman vermiyordu.

Sonra Mehmet Çavuş:

- Bırakın, çekiliyorlar. Ateş etmeyin yaralılarını alsınlar, dedi.
- Ama Çavuş'um!
- Ateş yok. Bırak, yaralılarını götürsünler.

İngiliz askerleri, yaralıların bazılarını alıp filikalara binip uzaklaşmanın yolunu tuttular.

Mehmet Çavuş ise onların gidişini izliyor, ayakta zor duruyordu. Sallanıyor, başı dönüyor ve gücü kuvveti azalıyordu. Neden sonra yüz üstü yere düşüverdi.

Erleri heyecanlandı.

- Çavuş'um!
- Öldü mü?
- Şehit mi oldu.
- Bakın hâli nicedir?

– Ölmemiş yaşıyor. Ama kan kaybediyor. Hızla sıhhiye çadırına götürmemiz lazım.

– Peki...

Bu arada Konyalı Cemil zik zak yaparak koşarken sırtının ortasına bir kör kurşun daha isabet etmişti.

Gözleri kararıyordu. Kendi kendine,

– Az kaldı dayan... Gitmelisin... Haberi ne olursa olsun... Haberi ulaştırmalısın.

Bir ara yere düştü. Kalktı. Zorla ayakta duruyordu. Bu sefer âdeta emekleyerek ilerlemeye çalıştı. Az sonra nöbetçiler kendisini gördü. Koştular.

– Ne oldu kardeşim?

– Mehmet Çavuş’a yardıma gidin. Mermileri bitmiştir. Çabuk olun.

– Peki.

– Bunu da sıhhiyelere söyleyelim alsınlar.

Konyalı Cemil’e doğru koşan erler, onu sedyeye aldılar. Koşarak çadıra götürürlerken Konyalı sayıklamaya başladı.

– Yardım edin... Mehmet Çavuş’uma yardım edin... Mermileri bitmek üzere. Ne olur... ne olur... Sonra sesi kesildi. Konyalı Cemil, görevini ne olursa olsun yapmış ve şehit olmuştu.

* * *

İki gün sonra Mehmet Çavuş çadırda kendine gelmişti. İlk işi Konyalı Cemil’i sormak oldu. Onun şehit olduğunu ve takım erleri tarafından gömüldüğünü öğrenince sonsuz kederlere boğuldu.

O gün Bigalı Mehmet Çavuş’un kahramanlığı, başta Yarbay Mustafa Kemal’in dikkatini çekmiş, kendine bir madalya verilmesi için aşağıdaki raporu yazmıştı.

Tüfeğinin mekanizması bozulunca düşmana taşla saldıran 4 Mart

kahramanı Mehmet Çavuş'a madalya verilmesini teklif eder. İşte o madalya teklif yazısıdır.

“1- Düşman, saat 14.45'te yedi torbidot ve zırhlı ile Seddülbahir'i şiddetle bombardıman ettikten sonra sahile yaklaşarak bir zırhlının çanaklığından açtığı makineli tüfek ateşi desteğinde asker dolu üç büyük kayığı Seddülbahir İskelesine yanaştırıp çok sayıda erini karaya çıkarmıştır. Bu noktaya karşı mevzi alan piyadelerimizin ve bölgedeki topların ateşi ve özellikle 9. Tümen 27. Alay 10. Bölük çavuşlarından Mustafaoglu Mehmet'in komutasında olarak Seddülbahir Kalesi'nde bulunan bir takımın süngü hücumuyla püskürtülmüştür. Adı geçen Çavuş, tüfek mekanizmasının işlememesi üzerine taşla emrindekilere örnek olacak şekilde düşmana saldırmış kendisi de başından ve sol memesinden yaralanmıştır. Bu Çavuş'un uygun şekilde taltifini istirham ederim.

2- Şimdiye kadar 4 şehit 14 yaralımız vardır. Tümen ordugâhına geri gönderdim. Ben Harap tabyadayım. Gece yarısından sonra Maydos'a döneceğim.

19. Tümen Komutanı Yarbay Mustafa Kemal.”

Bu arada Mustafa Kemal, Mehmet Çavuş hakkında şöyle bir bilgi verecektir:

“Mehmet Çavuş, Bigalıdır. Ben, kendisini bu savaştan birkaç ay sonra tebdili hava için Biga'ya geldiği zaman gördüm. Savaşın hikâyesini kendisinden dinledim. Mehmet Çavuş savaşı şöyle anlatıyordu:

“Ben mangam ile nöbette idim. Düşman gemileri sahili şiddetle bombardıman ettikten sonra çıkarma yapmaya başladılar. Bu esnada gizlendiğimiz yerden çıkarak yere yattık. Ve düşmana ateşe başladık. Düşman da yere yatarak bize ateş ediyordu. Birbirimize çok yakındık. Bir ara benim tüfeğimin mekanizması işlemez oldu. Hırsımdan tüfeği attım. Bunu gören bir düşman neferi ayağa kalkarak bana ateş etmeye başladı.

Hemen istihkam küreğini çekerek üzerine atıldım. Kaç kişiyi vurduğumu hatırlamıyorum. Gözümü açtığım zaman kendimi sıhhiye çadırında buldum.”²²

HASAN HULÛSİ VE MEHMET MEVSUF

Üsteğmen Hasan Hulûsi çok istemesine rağmen Queen Elizabeth'i vuramamıştı ama diğer zırhlılardan ikisini vurabilmişti. Hasan Hulûsi, Boğaz'a giren İtilaf donanmasının dikkatini üzerine çekmek, diğer bataryaların üzerindeki ateş yükünü hafifletmek istiyordu. Bu yüzden iyi nişan almak ve Boğaz'a girmeye çalışan gemileri vurmak için çok dikkat ediyordu.

Yanına Harbiye'den yeni mezun olmuş Trablusgarplı Mehmet Mevsuf adında genç ama cesur birini vermişlerdi. Yaşına bakıp bu genç subayın cesaretini tahmin edemezlerdi ama o kısa sürede kendini kanıtlamıştı. Yoğun bombardımana rağmen tabyanın az ilerisinde kurduğu makash dürbünün başından ayrılmazdı. İleriye geriye düşen top mermilerine aldırmadan Boğaz'ı ve Boğaz'a giren gemileri gözler ve telefonla Üsteğmeni Hasan Hulûsi'ye telefonla vaziyeti bildirirdi.

- Komutan'ım, on derece kuzeye.
- Tam karşımızda bir zırhlı var.
- Dikkat! Bir gemi daha sokuluyor.
- Galiba mayınlı hatlara yaklaşmak istiyorlar.

– Komutan’ım, zırhlılara dikkat ederken küçük mayın toplama gemilerini gözden kaçırmayalım.

Bu şekilde üsteğmenine bildirirken heyecan içinde ama korkmadan görevini yapmaya gayret ediyordu.

Teğmen Mehmet Mevsuf 1893 yılında Trablus-garp’ta doğmuş ve Harbiye’den 1914 yılında mezun olmuştu. Dardanos tabyasında gözetleme subayıydı. Üsteğmen Hasan Hulûsi ise 1886 yılında Kilitbahir’de doğmuş, Harp Okulunu 1906 yılında bitirmişti. Bir sene mühendislik okulunda okumuş, Karadeniz Müstahkem Mevki Komutanlığında görev yaptıktan sonra Çanakkale’ye gelmişti. Üsteğmen Hasan Hulûsi de bu genç delikanlıya çok güveniyordu. Daha önce de kendisiyle oturup konuşmuş, onu yakından tanımaya çalışmıştı. Bu genç subay, boynuna bir kırmızı çevre bağlardı daima.

Bir gün Üsteğmen Hasan Hulûsi, bu çevreyi neden bağladığını sormuştu kendisine. O da:

– Bu mu? Bu bir işaret, dedi.

– Neyin işareti Mehmet?

– Babamı unutmamanın işareti.

– Ne oldu babana?

– Ne mi oldu? 1912’de İtalyanlar, kendilerine karşı geldi diye kurşuna dizdiler. Ben de babamın intikamını almak ve onu unutmamak için bu çevreyi bağlıyorum.

– Üzüldüm Mehmet.

– Üzülmeyiniz Komutan’ım. Şimdi üzölmek zamanı değildir. Şimdi şu Boğaz’a pervazsıca girmeye çalışan İtilaf kuvvetlerine karşı koyma zamanıdır.

– Sen merak etme Mehmet. Hep birlikte boğazımıza sarılmaya çalışan düşmanı yeneceğiz. Bu azim, bu hırs bizi zafere götürecektir. Çünkü artık

tutunacak son dalımız, son cephemizdir Çanakkale. Şunu da iyi bilelim ki burası düşerse İstanbul da düşer. Onun için elimizden geleni ardımıza koymayalım. Ne olursa olsun, onlar bu Boğaz'dan geçemeyecekler.

– Buna ben de yürekten inanıyorum Komutan'ım.

İtilaf donanması, kendilerine karşı yoğun bir ateşin Dardanos tabyasından geldiğini anlamışlardı. Bu nedenle gemiler, toplarını Dardanos tabyasına çevirip amansız ateş ediyorlardı. Ama denizin dalgalı olması ve sık sık yer değiştirmek zorunda kaldıklarından tabyaya isabetli atışlarda bulunamıyorlardı. Tabyanın sağına ve soluna kısacası yakın çevresine düşen mermilerden çukurluklar oluşmuştu. Üsteğmen Hasan Hulûsi telefonda Mehmet'e,

– Çok fena sıkıştırıyorlar bizi.

– Evet ama dayanacağız efendim.

– Elbette dayanacağız. Diğer bataryalar biraz rahatlasın. Üzerlerindeki ateş hafiflesin ki onlar daha iyi ateş etme imkânı bulabilsinler.

– Komutan'ım dikkat edin! Şimdi ikinci grup gemiler, Boğaz'a girmek için ilk grubun arkasına yaklaştılar. Biraz bekleyin.

– Beklemek mi? Yani Boğaz'a giren zırhlılara fırsat mı verelim? Bekleyemeyiz! Ateş!

– Mermilerimizin mevcudu nasıl Komutan'ım?

– İdare ederler herhâlde.

İkinci grup, Fransız zırhlılarından ibaretti. Amiral Quepratte, Amiral De Robeck'den aldığı emir üzerine zırhlıları ön safa geçirdi. İngiliz zırhlıları da yerlerinde kalıp onları korumak istiyordu. Gaulois ve Charlemagne Rumeli sahilini, Suffren ve Bouvet ise Anadolu sahillerindeki tabyaları bombardımana başladı. Fransız gemileri cüretkârca daha da yakına sokuldular. Dardanos tabyasına olan uzaklıkları neredeyse 4.000 metreye inmişti. Bu mesafe aslında Üsteğmen Hasan Hulûsi'nin beklediği bir

mesafeydi. Artık daha rahat zırhlılara nişan alabilirdi.

Mehmet Mevsuf hemen telefona sarıldı.

– Komutan’ım!

– Ne oldu Mehmet? Gemiler daha da sokuldular.

– Daha iyi ya.

– Evet iyi Komutan’ım.

– Zırhlılar, ateş hazırlığına başladılar. Topların hareketini dahi görebiliyorum.

– Sanırım bize karşı yoğun bir ateşe başlayacaklar.

– Öyle görünüyor.

– Olsun, biz alışmışız. Seyyar tabyalarımız ne alemde?

– Efendim onlar da yerleri belli olmasın diye sık sık yer değiştiriyorlar.

– Sakın yerlerini belli etmesinler, zırhlılar daha da yakınlaşırsa onlara çok iş düşecek.

– Hazır olun Komutan’ım!

– Hazırız!

O sırada Anadolu kıyısında ardı ardına tabyalardan ateş ediliyordu. Ancak bazıları yemleme bataryalarıydı. Yani bunlar İtilaf donanmasının dikkatini çeksin diye soba borularından yapılmıştı. İçleri adi barut ve pamukla doldurulduğundan ateşlendiğinde de yoğun duman çıkarıyorlardı. Boğaz’da vaziyet almaya çalışan gemiler, yoğun duman çıkaran bu sahte bataryalara ateş ediyordu. Böylece kısmen de olsa diğer bataryaların üzerindeki ateş hafifliyordu. Hele bu sahte bataryaların yakınına mermi düşünce diğer tabyalardaki askerler gülmeye başlıyordu.

– Iskaladılar.

– Bizi vurduklarını sanıyorlar.

– Bilmiyorlar ki karavana atıyorlar.

– Bu tür sahte bataryaları bulandan Allah razı olsun.

- Atın atın!
- Sizde mermi çok nasıl olsa.
- Atın gitsin.

Fransız zırhlılar hem ateş ediyor hem de daha da ileri sokulmaya ve önlerindeki mayın tarama gemilerini korumaya çalışıyorlardı. Bu durumu gören Mehmet Mevsuf, Hasan Hulûsi'ye telefonla,

– Komutan'ım, zırhlıların önündeki bir mayın tarama gemisi iyice sokuldu. Mayın hatlarına yaklaşıyor. Onu mutlak durdurmamız gerek.

– Sen bana onun koordinatlarını bildir.

– Efendim kuzeybatı 10 derece. Anadolu yakasına iyice sokulmuş olan zırhlının önünde.

– Tamam anlaşıldı.

Üsteğmen Hasan Hulûsi topu, verilen koordinatlara göre ayarladı. Kendisi de makaslı dürbünle Boğaz'a doğru baktı. Sonra hırsla ateş dedi. Ateeeş!

Mermi, mayın hatlarına sokulmakta olan ve yarısına kadar taş yüklü olan gemiyi arka kesiminden vurdu. Dürbün başında manzarayı gören Hasan Hulûsi ve Mehmet Mevsuf ikisi birden,

– Tam isabet, dediler. Onu vurduk!

Öndeki mayın tarama gemileri taşla doldurulup mayın hatlarına sürülüyordu. Bununla mayınları patlatmak istiyorlardı. Ama Üsteğmen Hasan Hulûsi'nin gayreti, mayın hatlarının çözülmesini şimdilik engellemişti.

Daha sonra Üsteğmen Hasan Hulûsi kendi kendine “Didar” dedi, “Didar” (değerli, kıymetli, beğenilen)...

Bir gün önce doğan kızının ismiydi. Eğer kızım olursa adını Didar koyun demişti. Hatta Çanakkale Müstahkem Mevkii komutanı Cevat Paşa:

– Hasan evladım, istersen sana birkaç gün izin vereyim git kızını gör, demişti.

O da kendisine,

– Komutan'ım, Düşman Boğaz'a ha saldırdı ha aldıracak. Şimdi evladımızı bile düşünecek zaman değil. Asıl vatani düşünmek lazımdır. Adıyla bin yaşasın. Kısmetse görürüz. Kısmet değilse büyüdüğünde babasının ardından bir Fatih okusun yeter, demişti.

Cevat Paşa, ondaki bu özveriye görünce çok sevindi.

– Sağ ol Hasan evladım, demişti.

Nereden aklına geldiyse bu sahne gözlerinin önünde canlanmıştı. Sanki kızını görüyor gibiydi. Didar'ını görüyordu. Sonra kendi kendine “Nice Didarlar babalarını görebilecek mi? Kim bilir! Kim bilir!” dedi.

Birden çok yakınlarında patlayan mermi, bir topun toprak altında kalmasına yol açtı. Üsteğmen hemen topçu erlerine bağırdı.

– Çabuk, topu toprak altından çıkarın. Bir kısmınız da diğer topların başında ateşe devam etsin. Durmak yok. Diğer tabyalarımız zor durumda kalmasın. Haydi yiğitlerim! Haydi gün bugündür! Bugün, gayret günüdür! Gün, vatana hizmet günüdür!

Bir kısım erler hemen küreklere sarıldılar. Hızla toprak altında kalan topu

ıkarıp ateŖe hazır duruma getirmek için alıŖıyorlardı. Bir süre sonra top çıkarıldığında isabet aldığını ve bir topçu ustasına gereksinim olduğunu anladılar.

Hemen steğmen Hasan Hulûsi'ye durumu bildirdiler.

- Top ustasına gerek var Komutan'ım.
- Ne yani ateŖ edemez hâlde mi?
- Evet efendim.
- Ustaları arayın acele buraya gelsin.
- Efendim ustalardan biri, Orhaniye tabyasından buraya doğru yola ık mıŖ.

- Bak bu iyi haber iŖte, haydi arkadaşlar yerlerinize.
- Mehmet, aŖađıda durum nedir?
- Efendim, zırhlılardan çok mayın tarayıcıları inatla yaklaŖmak ve ilerlemek istiyorlar.
- Ne yani onlar inatçı da biz değil miyiz? Ŗunların iŖini bir görelim hele.
- Komutan'ım mayın tarayıcıları 800 metreye kadar yaklaŖtılar.
- O zaman havan toplarını kullanalım. Boğaz'dan mayın sökmek nasılmış onlara gösterelim. Hazır mıyız?
- Hazırız.
- NiŖan al! AteŖ!

Topların yanında, iyice yaklaŖan gemileri vurmak için havan topları da saklanıyordu. Atılan havan topları, mayın temizleme gemilerinin çok yakınında patlayınca gemi kaptanı daha fazla ilerlemeye cesaret edememiŖ ve geri dönmek zorunda kalmıŖ, zırhlının arkasına saklanmıştı.

Ancak steğmen Hasan Hulûsi'nin aklı fikri topçu ustasındaydı.

- Usta gelmedi mi?
- Gelmedi Komutan'ım.
- Hay Allah! Biz acele ediyoruz.

– Efendim, diğer top da ateş etmekten neredeyse ısınacak.
– Eyvah bu kötü işte. Onu soğutmak için gerekeni yapmalıyız. Yağ sürün!
– Efendim hiç yağımız kalmadı.
– Hiç olmazsa topu temizleyin.
– Efendim bezlerimiz hep kullanıldı.
– O zaman fanilalarınızı çıkarın onlarla temizlik yapın. Az sonra ateşe hazır hâle gelecek tamam mı?

– Tamam efendim.
– Ben bu arada sahte bataryaları daha çok ateşlesinler diye telefon edeyim. Düşman duraksadığımızı anlamasın. Mehmet, sen de Boğaz’dan gözlerini ayırma.

– Başüstüne Komutan’ım...

Tabyada iki top devreden çıkmış, üç top işe yarar hâldeydi. Ama bu kez de top mermilerinin sayısında azalma vardı. Bunun yanında, donanma hırsıyla Dardanos tabyasına yüklenmişti. Hiç ara vermeden tabyayı arıyor, onu vurmaya çalışıyordu. Dardanos’takiler de ellerinden geldiği kadar sağlam üç top ile karşı koymaya çalışıyordu. Şimdi her iki taraf da olanca güçleri ile birbirine yüklenmişlerdi. Karşılıklı ateş nedeniyle Boğaz’da su sütunları yükseliyor, tepeler hallaç pamuğu gibi göğe savruluyordu. Bu arada Teğmen Mehmet Mevsuf, Üsteğmen Hasan Hulûsi’ye telefonda,

– Efendim, tüm donanmanın ateşini üzerimize çektik.
– Belli oluyor. Baksana top mermileri yağmur gibi yağıyor. Yağsın Mehmet yağsın. Dedim ya, diğer tabyalarımıza nefes aldırıyoruz. Gerçi bizim boğazımızı sıkıyorlar ama olsun. Olsun...

– Efendim, arkadaşlar tabyamıza neredeyse 4.000 adet top mermisi düştüğünü tahmin ettiklerini söylediler.

– Hiç fark etmez. Ha dört bin, ha altı bin... Yeter ki mayın hatlarını sökülmekten koruyalım. Yeter ki düşmanın Boğaz’dan geçmesine engel

olalım. İsterse başımıza yağmur taneleri sayısınca mermi yağsın ne gam Mehmed'im?

– Gamlanan kim Komutan'ım. Bugün vuslat günü. Bugün bize, askere bayram.

– Bayram ya Mehmed'im...

Bataryasının başındaki Hasan Hulûsi, bir süre sonra üzerlerindeki ateşin nispeten hafiflemesi nedeniyle dalmıştı. O esnada “Yaşa Hasan evladım. Ben sana demedim mi Çanakkale'ye gidip o tepeyi fethedeceksin.” sözlerini hatırladı. Sanki bu sözleri hem de kelimesi kelimesine daha önce Karadeniz müstahkem mevkiinde Hindi Baba söylememiş miydi? Sonra kendi kendine konuştu “Bizim görevimiz bu. En iyi şekilde yapmak için canımızı dahi sakınmadan elimizden geleni yapıyoruz. İnşallah zafer bizim olur.” dedi.

İtilaf Devletleri yine amansız bir bombardımana başlamışlardı. Onlarca ve yüzlerce kilo ağırlığındaki mermiler altındaki Dardanos tabyası da karşılık vermeye çalışıyordu. Bu arada sevindirici bir haber almışlardı. Biraz kuzeylerinde yer alan Bouvet zırhlısının batmak üzere olduğu bildiriliyordu. Geminin güvertesinde çıkan büyük yangın tabyadan rahatça görülebiliyordu. Daha sonra Bouvet zırhlısı, Boğaz'ın serin ve karanlık sularında kaybolup gitmişti.

Bu manzaradan dolayı tabyada büyük bir sevinç yaşanmaya başlamıştı. Bu sevinç tabyadaki tüm erlerde açıkça görülüyordu. Artık Boğaz'da vurulan zırhlıların sayısı artıyordu. Bu nedenle üzerlerine eskisi gibi yoğun bir şekilde ateş de edilmiyordu. Bataryanın telefon merkezi biraz uzaktaki topraktan siperlerin içine gizlenmişti. Bir muharebe eri koşarak geldi.

– Komutan'ım, telefonda sizi Binbaşı Nihat Bey istiyor, dedi.

– Peki geliyorum.

Gözetleme subayı Teğmen Mehmet Mevsuf'u aradı.

– Mehmet, durum nasıl?

- Bouvet, sulara gömüldü Komutan'ım. Donanmanın kaybı artıyor.
- İşte bu iyi bir haber.

Sonra Hasan Hulûsi, telefon merkezine doğru hızla koştu. Tabur Komutanı Binbaşı Nihat Bey ise tabyanın ne durumda olduğunu öğrenmek ve durum yoklaması yapmak istiyordu. Konuşmasını bitiren Hasan Hulûsi telefon merkezinden çıkarken Teğmen Mehmet Mevsuf ile karşılaştı.

- Hayrola Mehmet, sen niye geldin?
- Komutan'ım dilim damağım kurudu. Hazır ateş de hafiflemişken biraz soğuk su içeyim, dedim.

- Acele et.

Mehmet Mevsuf topraktan yapılmış testiden kana kana su içti. Tam yerine dönecekken çok yakınlarına büyük bir mermi düştü. Koca tepeyi kaldırıp âdeta canlı bir şekilde Hasan Hulûsi ve Mehmet Mevsuf'u metrelerce derinde ve tonlarca toprak altında bıraktı. Bazı erler de toprak yığını altında kalmıştı.

Bu durumu gören tabyadaki tüm erler, toprak altından komutanlarını çıkarmak için kürekle elleriyle olabildiğince hızlı bir şekilde kurtarmak istiyorlardı. Ancak ne kadar acele etseler de tonlarca toprağın kaldırılması zaman alıyordu. Erler birbirlerine,

- Haydi çabuk! Şu toprağı kazalım.
- Kürekle, ellerimizle toprağı atıp kaldıralım!

- Acele edelim!
- Komutanlarımız toprak altında!
- Daha fazla dayanamayabilirler!
- Acele edin!
- Çabuk olun, diyorlardı.

Erler epey çalışıp toprakları kaldırdığında Teğmen Mehmet Mevsuf ve Üsteğmen Hasan Hulûsi'yi ne yazık ki kurtarmamışlardı. Bu iki subayın yanında bir subay adayı ve üç er de şehit düşmüşlerdi.

* * *

Tabyaya hemen yeni bir komutan atanmış, Yüzbaşı Muhittin Bey yeni tabya komutanı olmuştu. Bu arada toplar, ateşe hazır hâle getirilmiş, ustalar topları tamir etmiş ve İrressistible üzerine yoğun bir ateşe başlamışlardı.

Ertesi gün başta Hasan Hulûsi ve Mehmet Mevsuf olmak üzere şehitleri gömmek için mezarları başında Cevat Paşa şu konuşmayı yapıyordu:

“Askerler!

Burada Hasan adında bir arkadaşınız yatıyor. Fani mevcudiyetinden daha çok işler beklerken o, şehitlik mertebesine erişip ebediyete intikal etti. Elbette bu zafer bizi şerefli bir barışa kavuşturacak, hepimiz birer gazi olarak evimize döneceğiz. Komutanınız ve silah arkadaşınız olarak sizlerden istirham ediyorum: İlk doğacak olan oğlunuza Hasan ismini koyunuz ki onun içimizde yaşayan kahraman ruhu ile beraber ismini ebediyete kadar yaşatalım.”²³

Daha sonra Cevat Paşa'nın teklifiyle “Dardanos Tabyası” adı genelkurmayın da uygun görmesiyle “Hasan-Mevsuf Tabyası” olarak değiştirilecek ve onların canlarıyla kanlarıyla yaptıkları fedakârlık dilden dile kulaktan kulağa söylenip duracaktı...

BEN, NUSRAT MAYIN GEMİSİ

Ayşe, kardeşi Arda ve Çanakkale gazisi dedesiyle birlikte, Mersin’de çalışan Ahmet dayısının yanına gelmişti. Mersin çok sıcaktı. Bu nedenle gündüzleri şehri fazla gezemiyorlardı. Sadece akşamüzeri sahilde dolaşmaya çıkabiliyorlar, limanda serin deniz havası alıyorlardı.

Yine böyle bir akşamüzeri limanda gezmeye çıkmışlardı. Liman boyunca demirlemiş olan gemilere, kayıklara, yatlara baka baka hem geziyorlar hem de dondurma yiyorlardı. Ara sıra yunuslar, balıkçı kayıklarıyla zıplaya zıplaya yarışa tutuşuyorlardı.

Ayşe o sene yeni yeni okumaya başlamıştı. Onun en büyük eğlencesi gemi, kayak ve yatların adlarını okumaktı. Deniz Kızı, Beyaz Martı, Mavi Dünyam, Çinekop, Okyanus, Güzel Mersin gibi isimler yazılıydı limandaki gemilerin ve kayıkların üzerinde.

Gördüğü gemilerin hepsi pırıl pırıldı. Bazıları yeni boyanmıştı. Fakat Ayşe’nin dikkatini bu gemiler arasında mahzun mahzun duran, çapa zincirleri küflü, sağını solunu midyelerin ve yosunların bağlamış olduğu ufak bir gemi çekti. Sacı iyice küflenmiş ve yer yer soyulmuş geminin ismini okumaya çalıştı.

Dedesı:

- Ayşeciğim, fazla yaklaşma, denize düşersin, diye onu ikaz etti.
- Merak etme dede. Dikkat ediyorum, diye karşılık verdi.

Tekrar bütün dikkatini yazı üzerinde topladı. Nus'u okuyabildi. Arada iki harf eksikti. Silinmiş gitmişti. "Nus.t.emi.i." Hiç böyle bir isim duymamıştı. Düşündü taşındı ama bir türlü işin içinden çıkamadı. Hemen dedesine seslendi.

– Dede buraya gelebilir misin?

Dedesi hemen Ayşe'nin yanına geldi.

– Ne var kızım?

– Dede, şu yazıyı okuyamıyorum.

– Bakalım biz okuyabilecek miyiz, dedi dedesi gözlüklerini takarken.

Bastonuna iyice dayandı.

– Nus.t. emi.i... Bu... Olamaz!

Dedesinin haykırdığını gören ve iyice meraklanan Ayşe:

– Ne oldu dede, diye sordu.

Dedesi Ayşe'yi duymuyordu bile. Başka bir dünyadaymış gibi kendi kendine konuşuyordu.

– Bu... Bu... Bu Nusrat! Bizim Nusrat!.. Çanakkale

Gazisi Nusrat!.. Yedi düvelin donanmasını dize getiren Nusrat! Kahraman Nusrat!

– Dede ya, adı neymiş?

Dedesinin gözlerinden akan yaşlar, sakallarından aşağıya süzülüyordu. Titreyen sesiyle,

- Kim ki o dost, diye sordu Ayşe.
- Nusrat mayın gemisi... Benim en eski dostumdur o.
- Haa... Anlattığın gemi bu muydu?
- Evet, size sözünü ettiğim Nusrat mayın gemisi işte bu.
- Ama çok bakımsız.
- Eee, benim gibi o da ihtiyarlamış anlaşılan.

Dedesi heyecanlanmıştı. Sanki gücü kuvveti yerine gelmiş gibiydi. Birdenbire kendisini on sekiz on dokuz yaşlarında hissetmeye başlamıştı.

- Gemiye binelim mi?
- Binelim dede.

Dedesi iki torunuyla birlikte gemiye bindi. Güverteye çıktı. Geminin her yerini dolaştılar. Makine dairesine indiler. Dede, geminin küflenmiş sacını okşadı. Dayanamayıp vincin kumandasını öptü. Gözlerinden düşen iki damla yaş küflü demiri ıslattı.

– Mayınları bu vinçle dökmüştük değil mi Nusrat? Bakıyorum ikimiz de ihtiyarladık. Senin de her yerini küf bağlamış. Benim gibi romatizmaya tutulmuşsun besbelli.

Gözlerini sildi. Tekrar güverteye çıktı. Torunlarının yanına oturdu. Nusrat, denizde ağır ağır sallanıyor, âdeta dalgalarla sohbet etmek istiyordu.

- Merhaba Muharrem Çavuş! Hoş geldin. Yine görüştük bak.

Üçü de sağa sola bakındılar ama kimseyi göremediler. Daha sonra dede konuşmaya başladı.

- Evet! Ben Muharrem Çavuş. Eski dost...
- Merhaba ey kahraman! Merhaba! Ne büyük tesadüf değil mi? Bunlar torunların mı?
- Evet torunlarım. Bazen onlara senden bahsederdim. Seni az çok tanıyorlar. Ama burada karşılaşacağımız hiç aklıma gelmezdi.
- Benim de...

Ayşe, Nusrat mayın gemisine,

– O mayınları Çanakkale Boğazı’na nasıl döktünüz, diye sordu.

– Deden anlatmış ya...

– Olsun. Ben bir de sizden dinlemek istiyorum.

– Ama çok uzun bir macera bu. Sıkılırsınız.

Ayşe ve kardeşi Arda sevinçle,

– Sıkılmak ne demek? Sizi dinlemek bizi çok sevindirecek, dediler.

– O zaman sizi tarihin tozlu sayfalarında bir yolculuğa davet ediyorum.

Kapatın gözlerinizi. O eski günleri hayalinizde canlandırmaya çalışın. Hazır mısınız?

– Hazırsınız!

* * *

Beni ilk kez 1910 yılında, Almanya’nın Kiel şehrinde küçük bir havuzda yapmaya başladılar. 1912 yılında da denizlere kavuştum. Toplam üç yüz altmış ton ağırlığındaydım. Denizleri çok severdim. Neyse... İki yıl kadar Almanya kıyılarında dolaştım. I. Dünya Savaşı patlak verince Osmanlı İmparatorluğu, Almanya’nın yanında savaşa girdi. Ben de dostlarıma yardım etmek için uzun ve yorucu bir yolculuktan sonra o zamanki başkentiniz olan İstanbul’a geldim. Dolmabahçe Sarayı önüne demirledim. Bir iki gün dinlendikten sonra İstanbul Boğazı’nın Marmara çıkışına mayın döşedik. Çünkü Rusya, İstanbul’u almak istiyordu. Rus gemilerine karşı

koysun diye epeyce mayın döktüm ben.

İngiltere ve Fransa birçok gemiyle Çanakkale Boğazı'nı geçip Rus dostlarına yardım etmek istiyordu. O zamanki Boğaz Komutanı Tuğgeneral Cevat Bey, Boğaz'ın çok iyi savunulması gerektiğini düşünüyordu. Bunun için ben 3 Eylül 1914 tarihinde, mayın dökmek için Çanakkale Limanı'na geldim. Biraz dinlendim. Daha sonra Boğaz'ın Ege denizine açılan kesimlerine mayın döşemeye başladık. Kıyılara dik olarak çeşitli mayın hatları oluşturduk. Beklemeye başladık. Çünkü İngilizlerin ve Fransızların, eninde sonunda Boğaz'a gireceği söyleniyordu. Bunun üzerine Tuğgeneral Cevat Bey, var olan tabyaların yanına yeni tabyalar kurmaya başladı. Onları Boğaz'ın her iki yakasına çok iyi gizledi.

3 Kasım 1914 tarihinde Fransız ve İngiliz gemileri Boğaz'a girdi. Seddülbahir tabyasını topa tuttular. Bombardıman nedeniyle tabyanın cephaneliği havaya uçtu. Bazı toplar kullanılamaz oldu. Bu arada çocuklar... Siz bilemeyebilirsiniz. Anlattıklarımı daha iyi anlayabilmeniz için size birkaç küçük bilgi vereyim.

Tabya, büyük topların gizlendiği, taştan veya topraktan yapılmış yerlere denir. Seddülbahir ise deniz seddi veya deniz engeli demektir. Kilitbahir'i duymuşsunuzdur, o da deniz kilidi demektir.

Kaptanım, Yüzbaşı Hakkı'ydı. Kendisi İstanbul'un Tophane semtindendi. Çok cesur bir kaptandı. Gözünü budaktan sakınmazdı. Yani hiçbir şeyden korkmazdı. Ama kalbi zayıftı, hep ilaç kullanırdı. Buna rağmen görevini hiç aksatmazdı.

Nerede kalmıştık? İngilizler ve Fransızlar Seddülbahir tabyasını topa tutmuştu. Boğaz Komutanı Tuğgeneral Cevat Bey baktı ki düşman, Boğaz'ı geçmek için eninde sonunda tekrar gelecek, hemen çareler düşünmeye başladı. O sırada düşman donanması onlarca gemiyle, Boğaz'ın girişinde yer alan Ertuğrul, Seddülbahir, Kumkale, Orhaniye tabyalarını tekrar topa

tuttu. Giriş tabyalarımız ilk önce karşılık veremedi. Çünkü bu tabyalarda bulunan topların atış mesafesi kısaydı. Etkili olamayacaklarını bildikleri için gemilerin daha da yaklaşmasını beklediler. Sonra ateşe başladılar. Ama kısa bir süre sonra düşman gemilerinin uzun mesafeli ve modern topları karşısında saf dışı kaldılar. İngiliz ve Fransız gemileri akşama kadar süren bombardımandan sonra Bozcaada'ya çekildi. O akşam bir eğlence düzenlediler. Nasıl olsa artık Boğaz'ı kolaylıkla geçebileceklerine inanıyorlardı.

Tuğgeneral Cevat Bey, giriş tabyalarının bu kadar kısa sürede devre dışı kalmasına çok üzüldü. Hemen dört elle işe sarıldı. Hasar gören tabyaları ve topları tamir ettirdi. Osmanlı donanmasındaki gemilerden bazı toplar sökülerek giriş tabyalarına yerleştirildi. Bu sayede toplar çok iyi gizlendi. Soba borularından top namluları ve ağaçlardan top maketleri yapılarak düşmanın kolaylıkla görebileceği tepelere yerleştirildi. Tuğgeneral Cevat Bey, düşmanın cephe harcamasını istiyordu. Bir yandan da “Boğaz’a nasıl tuzaklar hazırlayabiliriz?” diye düşünüp duruyordu. Gece yarısına kadar çalışıyor, tabyaları geziyor, herhangi bir eksiklik olup olmadığına bakıyor, çok yoruluyordu. Genellikle elbiseleriyle yatıyordu. Askerlerinin zafer kazanması için Allah’a sürekli dua ediyordu. Ertesi sabah Tuğgeneral Cevat Bey, subaylarıyla çok önemli bir toplantı yapmak istedi. Emir erine sordu.

– Selahattin Adil Bey geldi mi?

Selahattin Adil Bey, Cevat Bey’in yardımcısıydı.

– Şu anda Maydos’tan hareket etmiş, kayıkla geliyormuş, diye cevap verdi.

Maydos, bugünkü Eceabat’ın eski adıydı çocuklar. Neyse... Biz devam edelim.

Sonra eline Boğaz haritasını alıp masanın üzerine serdi. Döşenen bütün

mayın hatlarını harita üzerinde işaretledi. Kıyılara dik olmak üzere Boğaz'a on tane mayın hattı kurmuştuk. Bu hatlarda toplam üç yüz yetmiş altı mayın vardı. Mevcut olan bütün mayınları gece gündüz demeden döşemiştik. Çanakkale Boğazı'na dikkatle bakan Tuğgeneral Cevat Bey, Erenköy açıklarında, Boğaz'ın en geniş yerini gördü. Burası tehlikeli olabilirdi. Düşman donanması çok rahat hareket edebilirdi. Bir çare bulmalıydı. Bütün mayınlar kullanılmıştı. Az sonra yardımcısı Selahattin Adil Bey geldi.

– Selahattin Adil Bey, Karanlık Liman için bir önlem almak zorundayız, dedi Tuğgeneral Cevat Bey.

– Ama Komutan'ım, yeteri kadar mayın var Boğaz'da.

– Var ama Karanlık Liman Boğaz'ın en geniş yeri. Düşman donanması burada çok rahat hareket edebilir.

– Bu konuyu düşünelim Komutan'ım.

– Düşünelim.

İki komutan ve diğer subaylar baş başa verip düşündüler. Sözü geçen Karanlık Liman'ın çok önemli olduğuna, oraya da mayın dökülmesine karar verdiler. Ama elde hazır mayın yoktu ki. Ne yapacaklardı?

Tuğgeneral Cevat Bey bu soruna bir çözüm bulmak zorunda olduğunu biliyordu. Ne pahasına olursa olsun, düşman Çanakkale Boğazı'nı geçmemeliydi. Çünkü Çanakkale Boğazı geçilirse başkent İstanbul düşmanın eline kolayca geçebilirdi.

– Bana Mayın Grup Komutanı Binbaşı Nazmi Bey'i çağırın!

– Başüstüne Komutan'ım!

Az sonra Nazmi Bey geldi. Cevat Bey:

– Binbaşı'm, ne kadar mayınımız var, diye sordu.

– Yirmi altı tane.

– İşe yarar mı?

– Alman teknisyenler bu mayınların dökülmelerine izin vermediler ama denemekte fayda var.

– Peki, sana bir görev versem.

– Emredin Komutan'ım!

– Yalnız bu görevden sağ dönme şansınız çok az. Tehlikeli bir görevdir, bilersiniz!

– Eğer ki bu uğurda can verilecekse canımı seve seve vermeye hazır olduğumu bilmenizi isterim Komutan'ım.

– Çok yaşa Nazmi Bey! Ben de senden bunu beklerdim. Hemen hazırlık yapın ve bu akşam Nusrat'la mayınları dökün!

– Emredersiniz Komutan'ım!

Binbaşı Nazmi Bey düşünceliydi. Çünkü akşama kadar hazırlanmaları gerekiyordu. Üstelik Nusrat mayın gemisinin komutanı Yüzbaşı Hakkı Bey, iki gün önce kalp krizi geçirmişti. Onu tehlikeli bir göreve nasıl gönderebilirdi? “Ya Hakkı Bey’e bir şey olursa? Ya görev yarıda kalırsa? O zaman komutanın yüzüne nasıl bakarım?” diye düşündü. Nazmi Bey’i ter bastı. Sıkıntılıydı. En sonunda arkadaşı Hakkı Bey’le açıkça konuşmaya karar verdi. Limana geldi. Ben dalgaların kucağında sanki sefer kokusu almış, sabırsızlanıyordum. Mürettebatımın hepsi temizlik yapıyordu. Nazmi Bey aceleyle kaptan kamarasına geçti. Hakkı Kaptan arkadaşını görünce çok sevindi.

– Gel Binbaşı'm, şöyle otur. Sizi çok düşünceli görüyorum.

– Evet, düşünceliyim. Cevat Bey, Erenköy açıklarındaki Karanlık Liman’a bizim yaptığımız mayınları döşememizi emretti. Bu kez kıyıya paralel, hem de bu akşam.

– Bu akşam mı?

– Evet.

– Öyleyse hemen hazırlık yapmalıyız.

Nazmi Bey, söze nasıl başlayacağını bilemedi.

– Hakkı kardeşim. Sen bu göreve çıkmasan... Biraz dinlensen... Çünkü iki gün önce ağır bir kriz geçirdin, dedi.

Dedi ama Hakkı Bey dinlenmek ister mi hiç? O, çok fedakâr ve cesur bir insandı. Kalbinin duracağını bilse bile yine de hiç düşünmeden bu göreve çıkmak isterdi.

Kaptanım Yüzbaşı Hakkı Bey, arkadaşına şöyle dedi:

– Kardeşim Nazmi, beni bu görevden mahrum etme. Eğer göreve çıkmazsam asıl o zaman kalbim üzüntüsünden durur. Bırak, kalbim duracaksa mayın dökerken dursun. Hiç olmazsa şehit olurum. Eğer ki görev benim yüzümden yarıda kalırsa cansız bedenimi Çanakkale’ye götürmeyiniz. Boğaz’ın soğuk sularına atıveriniz.

Binbaşı Nazmi Bey baktı ki Hakkı Bey’i ikna edemeyecek,

– Peki öyleyse, dedi.

Bunun üzerine çok sevinen Hakkı Bey, hemen gemi personelinin güvertede toplanmasını istedi. Onlara şöyle seslendi:

– Arkadaşlar! Aldığımız emir üzerine, bu akşam çok tehlikeli bir görevi başarıyla yerine getirmek zorundayız. Ancak çok tehlikeli olan bu görevden sağ dönme şansımız çok azdır. Bunun için temiz elbiseler giyiniz. Birbirinizle helalleşiniz. Ailelerinize birer mektup yazınız. Akşam yemeğinden sonra Çimenlik Kalesi’nde topluca namaz kılalım. Gece yarısı demir alacağız. “Ben korkuyorum, sefere çıkmak istemiyorum.” diyen varsa

limanda kalabilir. Ama bu tarihî görev başarıyla neticelenirse bu şereften yoksun kalacaklarını da onlara bildirmek isterim.

Hakkı Bey konuşmasını kesip biraz bekledi. Ama hiç kimse “Sefere çıkmak istemiyorum.” demedi. Hakkı Bey bundan çok memnun oldu.

* * *

Muharrem Çavuş, sözü Nusrat’tan alıp anlatmaya başladı:

Ben o gün öğleden sonra Çanakkale’ye geldim. Daha önce görev yaptığım Nurulbahir Gemisi İstanbul’a dönünce, beni Nusrat mayın gemisine yolladılar. O akşam Nusrat, Çanakkale’nin hemen dışındaki Nara Burnu’nda demirliydi. Yola koyuldum. Nusrat’ı buldum. Tam gemiye binecektim ki Yüzbaşı Hakkı, az önce Nusrat’ın anlattığı konuşmayı yapıyordu. Neyse... Beni ateşçiliğe verdiler. Hani geminin kazanlarına kömür atan adamlar vardır ya... İşte ben onların yaptığı işi yapacaktım. Hatırlar mısın Nusrat? Makine Subayı Hasan Abdullah vardı. Askere karşı çok sertti. Ama işini titizlikle yapardı. O gün gemideki erleri topladı. Ateş kazanlarını bir güzel temizletti. Arada sırada hep söylenirdi.

– İyi temizleyin kazanları! Bacadan tek bir kıvılcım çıkmasın! Eğer çıkarsa size ne yapacağımı bilirim ben! Sizi bacalara bağlar sonra topa tutarım!

Biz yirmi altı mayını Nusrat’ın sırtına yükledik. Mayın dökme raylarını yağladık. Banyo yaptık ve hepimize temiz elbise dağıtıldı. Yemekten sonra Çimenlik Kalesi’nde namaz kıldık. Önce arkadaşlarımızla sonra da komutanlarımızla helalleştik. Anamıza, eşimize dostumuza mektup yazdık. Artık göreve hazırdık. Karanlığın iyice bastırmasını beklemeye başladık.

Bu arada Hasan Abdullah Bey, son hazırlıkları kontrol ediyor, yine durmadan söyleniyordu.

– Derinlik ölçeri ve pusulayı kontrol edin. Lambaları siyah kumaşla kapatın. Mayın raylarına tekrar bakın. Yoksa derinizi yüzerim bak!

Gece yarısı olmuştu. Hafiften bir yağmur başladı. Üstelik sis de

öküyordu. Seviniyorduk. Çünkü hava bulutlu olacağı için ay ışığı da olmayacaktı. Bu da bizim düşman tarafından görölmemizi zorlaştıracaktı. 7 Mart 1915 gecesi saat on ikide Nara Burnu'ndan hareket ettik. anakkale şehrinin ve tabyalarının önünden geçerken daha önceden kararlaştırılan parolayla onları selamladık. Parola, işaret lambasıyla arka arkaya yakılan iki kırmızı, bir yeşil ışıktı. Boğaz Komutanı Cevat Bey de bütün tabyalara bir emir göndererek, gece yarısı Nusrat'ın çok önemli bir görev nedeniyle Boğaz çıkışına doğru ineceğini söyleyip onu düşmana karşı kollamalarını istemişti. Kısacası her iki kıyıdaki tabyaların bizden haberi vardı.

anakkale'yi epeyce geçtikten sonra makineleri yavaşlattık. Ben de kömürü az atıyordum kazana. Geminin bütün ışıklarını söndürdük. Bir tek derinlik ölçerin ışığı yanıyordu. Başında da Binbaşı'm vardı. Suyun derinliğini kontrol ediyordu sürekli. Hepimiz çok heyecanlıydık. İki metre önümüzü zor görüyorduk. Ama kaptanımız Hakkı Bey yamandı. Ona çok güveniyorduk. Bir süre böyle yol aldık. Karşı tepelerde bizim projektörlerimiz belli belirsiz yanıyordu. Düşman gemisinin Boğaz'dan girip girmediğini kontrol ediyordu. Bir yandan ilerliyor, bir yandan da bu karanlıkta tabyaların bizi düşman gemisi sanıp ateş etmelerinden korkuyorduk. Ama korkumuz vatana faydalı olamamaktı. Yoksa ölümden korkmuyorduk.

Biraz daha ilerledikten sonra hemen yakınımızda büyük bir zırhlı, yani bir savaş gemisi gördük. Işıldaklarını yakmış, Boğaz'da devriye görevi yapıyordu. Hatta düşman askerlerinin konuşmalarını bile duyuyorduk. Onlar ise bizi göremiyorlardı. Artık soluğumuzu tutmuş, bekliyorduk. Ellerimiz tetikte, silahlarımızın başındaydık. Bizi görürlerse hemen ateş etmeye başlayacaktık. Fakat Hakkı Kaptan çok tecrübeliydi. Karanlığın içinden kıyıya usulca yaklaşp beklemeye başladık. Ben kömür atmayı bırakmıştım. Sesimizi duyabilirler diye konuşamıyorduk bile. Ne kadar

bekledik bilmiyorum. Devriye görevi yapan zırhlı, nihayet Seddülbahir yönüne hareket etmeye başladı. Ama Seddülbahir mıntıkasından²⁴ başka bir zırhlı, bizim olduğumuz yere doğru gelmek için yola çıktı. Bu gemileri projektörlerinden dolayı çok rahat görebiliyorduk. Ama bizim asıl korkumuz, düşmanın hücumbotlarına yakalanmaktı. Kıyılara yakın, mayın temizleme işini yapan bir sürü motor vardı. Yani sizin anlayacağınız, çok tehlikeli bir görev yapıyorduk. Kıyıya yakın seyrederek biraz daha yol aldık. Artık beklemek tehlikeli olabilirdi.

Bu arada Nazmi Binbaşı'm güverteye çıktı. Mayınları son kez kontrol etti. Askerlerin morallerini yükseltici konuşmalar yaptı. Sonra Hakkı Kaptan'ın yanına indi. İki komutan birbirleriyle konuşmaya başladılar.

– Nereye geliyoruz?

– Birazdan hedefimiz olan Karanlık Liman'a doğru döneceğiz. Çok yaklaştık.

– Düşmana çok yakınız.

– Evet. Çok yakınımızdalar.

– Hakkı kardeşim, iyisin değil mi?

– İyiyim, iyiyim. Merak etme...

– Hakkını helal et.

– Helal olsun. Sen de helal et.

İki komutan, iki dost... Birbirlerini kucakladılar. Hakkı Kaptan, hızın biraz arttırılmasını istedi. Biz de yeniden kömür atmaya başladık. Sonra

düşman gemilerinin arasından geçerek Karanlık Liman’a doğru süzölmeye başladık. Her yer sessizdi. Fakat bazen dalgaların ve düşman gemilerinin makine sesleri duyuluyordu. Böylece biraz daha yol aldıktan sonra Hakkı Kaptan:

- Nazmi kardeşim geldik, dedi.
- Hemen işe koyulalım.

Nazmi Binbaşı, hemen koşarak derinlik ölçerin başına geçti. Derinliğin kaç metre olduğuna baktı. Derinlik, mayın dökölmesi için uygundu. Hemen emir verdi.

- Birinci mayını hazırlayın!
- Birinci mayın hazır!
- Bırakın!

80 kilo ağırlığında, şarjlı yirmi altı mayını kıyıya paralel olarak, yüz, yüz eli metre arayla dört buçuk metre derinliğe, bir sıra hâlinde bıraktık.

Gemideki herkes çok sevinçliydi. Komutanımız Tuğgeneral Cevat Bey’in çok önem verdiği mayınlar, onun istediği yere başarıyla dökölmüştü. Artık hiçbir şey önemli değildi. Geri dönmek de olurdu. Biraz daha bekleyip etrafı kolaçan ettik. Ancak karşı kıyidan, yani Seddölbahir yönünden bir zırhlı hızla bize doğru yaklaşıyordu. Son sür’at gidersek o bizi yakalamadan Boğaz’daki güvenli yere varabiliriz, diye düşündük. Tek kurtuluş yolumuz buydu. Makineleri çalıştırdık. Hakkı Kaptan “Tam yol ileri!” komutunu verdi. Ben var gücümle kazana kömür atıyordum. Ama düşman zırhlısının hızı bizden daha fazlaydı. Gittikçe yaklaşıyordu. Sürekli kömür atıyordum ama aramızdaki mesafe iyice azalıyordu. Yine herkes silah başına geçti. Güverteye mevzilendik. Büyük zırhlı bize çok yaklaşmıştı. Aniden projektörünü yakıverdi. İşte bunu hiç beklemiyorduk. Kuvvetli ışığı sayesinde bizi görebilirdi.

- Ne yapalım, her şey buraya kadarmış, dedik.

Soluğumuzu tutmuş, bekliyorduk. Düşman askerlerinin bağrıışmaları duyuluyordu. Bizi görüp parola sorarlar diye Binbaşı'm megafonu aldı. Güverteye çıktı. Düşmanın dilini iyi konuşurdu o. Gemi artık yanımızdaydı. Herkesin eli tetikteydi. Binbaşı'm:

– Ben ateş demeden ateş etmek yok, dedi fısıldayarak.

Bekliyorduk. Kalbimiz heyecandan duracak gibiydi. Düşman zırhlısı projektörünü tam üstümüze tutacaktı ki o sırada tabyalarımızın projektörü yandı ve zırhlınınkini yakalayiverdi. İki projektör artık birbiriyle boğuşuyordu. Düşmanıniki kaçmak istiyor, bizimkisi buna imkân vermiyordu. Onlar böyle kapışırken Hakkı Kaptan, fırsat bu fırsat deyip ışık kümesinin altından sıyrılıverdi. Bir saniye daha gecikseydik, yakalanmamız işten bile değildi. Çanakkale'ye doğru tam hızla gitmeye başladık. Hiç durmadan kömür atmak beni çok yormuştu. Yine de deliler gibi kömür atıyordum.

Dönüşte Anadolu kıyısını takip ederek geldik. Biraz daha yol aldıktan sonra tabyalara “Görev tamamdır!” anlamına gelen bir kırmızı, iki yeşil ışık çaktık. Nusrat'ın bütün ışıklarını yaktık. Şehrin ışıkları da görülüyordu. Artık emniyettedik. Binbaşı Nazmi Bey, güvertedeki korkuluklara dayanmış olan Kaptan Hakkı Bey'in yanına gitti ve onu kutladı.

– Geçmiş olsun Hakkıcağım. İyi iş başardık, dedi.

Ama kaptanımızda ses seda yoktu. Binbaşı Nazmi Bey, bu kez arkadaşına sarılmak istedi. Kollarını açtı. Kaptanımız öylece ayakta duruyordu. Yüzünde garip bir ifade vardı. Nazmi Bey arkadaşına baktı. Fakat Hakkı Bey bir anda yere yığıldı.

Kaptan Hakkı Bey'i kamarasına götürüp yatırdılar. Hemen tedavi altına aldılar. Nusrat artık Çanakkale'ye doğru hızla yol alıyordu. Limana gelince hemen kaptanımızı hastaneye kaldırdılar. O akşam Hakkı Bey çok ciddi bir kalp krizi geçirmişti. Ama buna rağmen görevini bırakmamış, başarıyla

yapmıştı.

* * *

Muharrem Çavuş ağlıyordu. Sanki o günleri yeniden yaşıyordu. Nusrat da çok üzgündü. Çocuklar da çok üzölmüşlerdi. Bir sessizlik oldu. Şimdi sadece Nusrat'ın yorgun bedenine vuran dalgaların sesleriyle, sanki anlatılanları dinlemek isteyen martıların sesleri geliyordu.

Uzun zamandan beri Muharrem Çavuş'un anlattıklarını dinleyen Nusrat mayın gemisi tekrar söze başladı:

Hakkı Bey daha giderken terlemeye başlamıştı. Kimse görmesin diye hapını gizlice aldı. Biraz iyileşir gibi oldu. Ama yine de kendisini iyi hissetmiyordu. Bir yandan da görevi tamamlayabilmesi için durmadan Allah'a dua ediyordu. Mayınlar dököldükten sonra durumu kötüleşti. Ama “Hiç olmazsa Boğaz'a girinceye kadar gayret etmeliyim.” dedi içinden. Öyle de yaptı. Sonra terlemesi daha da arttı. Yeni bir krizin geldiğini anlamıştı. Dümeni yardımcısına bıraktı. Serinlemek belki iyi gelebilir, diye güverteye çıktı. Ama faydası olmadı. En sonunda son gücünü de kullanarak parmaklıklara tutundu ve dua etti.

– Allah'ım! Artık ölssem de gam yemem. Şükürler olsun ki mayınları döktük. Bu yolda can vereceksem ne mutlu bana, dedi.

* * *

O günleri sanki dün gibi hatırlayan Muharrem Çavuş, dayanamayıp Nusrat'tan sözü aldı ve anlatmaya başladı:

Çanakkale Limanı'na yanaştık. Kalabalık bir asker topluluğu, hatta siviller sabahın erken saatlerinde bizi sevinçle karşıladılar. Fakat ne yazık ki kaptanımızın kriz geçirdiği haberi bu sevince gölge düşürdü. Mayınların dökölmesi Cevat Bey'i biraz olsun rahatlatmıştı. Şimdi düşmanı bekleyebilirlerdi. İçinden bir ses şöyle diyordu: “Üzölme Cevat! Zafer er geç bizim olacaktır.”

Beklemeye başladık. Biz mayınları 8 Mart sabahı dökmüştük. Artık düşmanın Boğaz’a girmesini bekliyorduk.

Birleşik Filo Komutanı Amiral de Robeck de mayınların temizlenmesini istiyordu. Yaklaşık yirmi gün Boğaz’daki mayınları temizleme çalışmasında bulundular. Ama pek başarılı olamadılar. Çünkü mayın top-

lama gemilerini topçularımız hemen batırıyor, kıyıya yaklaştırmıyordu.

Amiral de Robeck, Boğaz’a yeni mayın dökülüp dökülmediğini anlamak için Boğaz girişini bir pilotun kontrol etmesini istemişti. Pilot, Boğaz üzerinde uçmuş ama yeni döktüğümüz mayın hatlarını göremeyince “Boğaz’a dökülmüş yeni mayın yok.” diye rapor vermişti. General Hamilton çok rahatlamıştı. Emrindeki amirallere, Erenköy açıklarında çok rahat bir şekilde manevra yapabileceklerini söylemişti.

18 Mart günü donanma, yaklaşık yüz adet irili ufaklı gemiyle Boğaz’a girdi. Saat 11.30’da tabyalarımızı topa tuttular. Bizim tabyalarımız da onlara 12.20’de karşılık verdi. Ama uzun menzilli modern toplarıyla bizi zor durumda bırakmaya başladılar. Çünkü onların iki yüz yetmiş altı topuna karşılık, bizim sadece yetmiş sekiz topumuz vardı. Tabyalarımızın bazıları susmuştu. Cephane azdı. İdareli kullanmak gerekiyordu. Düşman daha da ileri sokulup bombardımana devam etti. Saat 14.00’te tabyalarımızın ateşi iyice zayıflamaya başlamıştı. Bu durumu gören Cevat Bey, çok üzüldü. Böyle giderse düşmana karşı koymak zorlaşacaktı. Yoksa mayınlar işe yaramamış mıydı? Mayınlar temizlenmiş miydi? Ama içinden bir ses “Biraz

daha bekle. Üzülme. Zafer Türklerindir.” diyordu. Tam o sırada Bouvet adlı zırhlı, mayına çarptı. İki dakikada battı. İnflexible, ağır yaralandı. Ardından İrressistible, mayına çarparak Boğaz’ın sularına gömüldü. Ocean da mayına çarptı. O da diğerleri gibi battı. Ağır hasar alan bir diğer zırhlı da Gaulois’tu.

Şaşkına dönen Amiral de Robeck, donanmaya “Boğaz’ı derhâl terk edin!” emrini verdi. Geri çekildiler. Geldikleri gibi gittiler ve Çanakkale Boğazı’nı geçemediler. Evet çocuklar, düşmanı işte o gün içeri bırakmadık. Bizim döktüğümüz mayınlar çok işe yaradı. Hepimiz yaptığımız işle gurur duyduk. Hâlen de duyuyoruz. Bu sırada Ayşe, dedesine şunu sordu:

– Ben bir şeyi merak ediyorum. Çanakkale Savaşı’nda Mustafa Kemal Atatürk de görev aldı değil mi?

– Evet aldı. Ama o daha çok kara savaşları sırasında tarih sahnesine çıktı. Yani 25 Nisan’da. Hem o zaman daha soyadı yoktu. Mustafa Kemal Bey derdi komutanları ona.

– Peki 18 Mart’ta neredeydi?

– Maydos’ta ihtiyattaydı. Düşman çıkarma yaparsa hem yarımada hem de Çanakkale yakasına yardım etmek için hazır bekliyordu.

– Zor bir görevmiş.

– Evet ama komutanları ona çok güvenirdi. O da zor görevleri severdi.

– Düşman Boğaz’dan geçemeyince ülkesine geri mi döndü?

– Hayır. Boğaz’dan geçemeyince bu kez de karadan saldırdı. O zaman da başarılı olamadılar. Sonra çekilip gittiler. Ama bu savaşta iki yüz elli bin askerimiz şehit oldu.

* * *

Muharrem Çavuş, Nusrat’ın savaştan sonra ne yaptığını, nerelerde olduğunu merak ediyordu ve Nusrat’a bunları sordu. Nusrat derin bir nefes aldıktan sonra anlatmaya başladı:

Almanlar yenilince biz de yenik sayıldık. Canla başla savunduğumuz Boğaz'ı, düşman daha sonra elini kolunu sallaya sallaya geçti. İstanbul'a girmesini istemediğimiz düşman donanması, Dolmabahçe Sarayı önünde demirledi. Toplarını da şehre çevirdi. İşte bu beni kahretti. Neyse!

Daha sonra Kurtuluş Savaşı başladı. Ben de kıyılarımızda cephane taşıdım bir süre. Kurtuluş Savaşı'nı kazanınca uzunca bir süre donanmaya hizmet ettim. Güzel ülkemin güzel denizlerini dolaştım durdum yıllarca. Sonra beni emekliye ayırdılar. Hizmetim için bana teşekkür ettiler.

Çanakkale benim ilk göz ağrım. O toprakların her karışını şehitlerimizin kanlarıyla suladık. Oralar bizim için mübarek yerler. İsterdim ki beni Çanakkale Çimenlik Kalesi yakınlarında bir müze olarak değerlendirsinler. Şimdi orada bir maketim var. O da iyi ama Boğaz'ın mavi suları ile ben kucaklaşmalıydım. Biliyor musun Muharrem Çavuş, çok uzun zaman oldu Çanakkale Boğazı'ndan geçmeyeli. Gerçekten çok özledim oraları.

1966 yılında İsmail Kaptanoğlu adında bir denizcilik firması, beni satın aldı. Bu kez de denizlerde yük taşımaya başladım. Zaten bilirsin, biz çalışmadan duramayız. Gücümün elverdiği ölçüde çalıştım. Sonra beni 27.10.1983 tarihinde Mustafa Okan Kardeşler firması satın aldı. Mersin ile Kıbrıs arasında kuru yük taşımacılığına başladım. Artık anlıyordum ki gücüm tükeniyordu. 1990 yılında kuvvetli bir fırtınada batarak denizin dibini boyladım. Belli bir süre deniz dibinde kaldım. Sonra beni büyük uğraşlar sonucunda yüze çıkardılar. Bir süre daha yük taşıdıktan sonra işte gördüğünüz gibi buradayım. Bundan sonra ne olacağını bilemiyorum. Ama öyle hissediyorum ki gücüm iyice tükenmek üzere. Son bir kez Çanakkale'yi görebilsem, Karanlık Liman'a ulaşp dalgaları kucaklasam... Boğaz'ın girişindeki Şehitler Anıtı'nı selamlasam... Başka hiçbir şey istemem hayatta.

Muharrem Çavuş, biz üzerimize düşeni en iyi şekilde yapmaya çalıştık.

Yarınlar için vatan uğruna toprağa düşenlerin torunları için savaştık. Sonra şeref verici bir zafer kazandık. Mayın döken bu ufak gemi şimdi dert döküyordu sanki. Muharrem Çavuş ve torunları da susuyordu. Nusrat'ın anlattıkları onları da etkilemişti. Muharrem Çavuş kendisini zorlayarak konuştu.

– Seni burada bırakacağımızı mı sanıyorsun Gazi Nusrat'ım? Senin bu hâlini anlatmak için bir kampanya başlatacağız. Çanakkale'ye dönebilmen için ne gerekiyorsa yapacağız.

– Beni yanlış anlamayın. Bu anlattıklarım bir şikâyet değil ama Çanakkale'yi çok özledim!

– Biliyorum! Fakat şuna yürekten inan ki bu millet senin yaptıklarını asla unutmadı! Unutmayacak da!.. Bir efsane gibi dillerde dolaşacaksın hep.

– Yaşadıklarımız bir efsane değil Muharrem Çavuş. Hepsi gerçek. Tuğgeneral Cevat Bey, Mayın Grup Komutanı Binbaşı Nazmi Bey, kaptanım Yüzbaşı Hakkı Bey, Makine Subayı Hasan Abdullah Bey, Dardanos tabyasında can veren Hasan ile Mevsuf Beyler, iki yüz yetmiş altı kiloluk gülleyi kaldıran Onbaşı Seyit. Hepsi birer kahraman, hepsi birer destan... Yarınların sahibi olan gençler ve çocuklar onları unutmamalı.

Bu sözler üzerine Ayşe ve Arda da Nusrat'a,

– Seni unutmayacağız! Senin Çanakkale'ye tekrar gelebilmen için her kapıyı çalacağız. Bu güzel yarınları bize armağan edenleri hatırlamak, bizim en önemli görevimizdir, dediler.

Ayşe, kardeşi Arda ve dedesi, Nusrat mayın gemisinden inerken çok daha heyecanlıydılar. Çünkü bu limanda çürümeye bırakılan Nusrat'ı kurtarma çalışmalarına başlamak için sabırsızlanıyorlardı. Nusrat ise onların arkasından umut ve sevinçle gülümsüyor, Çanakkale'ye döneceği günleri düşündükçe yerinde duramıyor, bir seferberlik türküsü söylüyordu.

“Açıldı kale yolu

Göründü Gelibolu

Yol ver deniz

Orası şehit dolu.”

KAYNAKÇA

Gençcan, Mehmet İhsan, *Çanakkale Savaşlarında Kan Çiçekleri*, 2000.

Gençcan, Mehmet İhsan, *Çanakkale Savaşları ve Menkıbeler*, 1994.

Vakkasoğlu, Vehbi, *Bir Destandır Çanakkale*, Nesil Yayıncılık, 2001.

Refik, İbrahim, *Çanakkale'nin Ruh Portresi*, 1998.

Barış, Yusuf İzzettin, *Çanakkale Savaşları*, 2000.

Apuhan, Recep Şükrü, *Sina'dan Galiçya'ya Mehmetçik*, Timaş Yayınları, 1997.

Otay, Oğuz, *İngilizlerin Goliath Zırhlısı Nasıl Batırıldı?*, Popüler Tarih Dergisi, Mayıs 2002, s. 42.

seferberlik: Bir ülkenin silahlı kuvvetlerini savaşa hazır duruma getiren, ülkenin ekonomisini, yönetimini savaş gereklerine uyacak duruma sokan hazırlık ve önlemlerin tümü.

kit'a: Silahlı veya silahsız erlerin, bir komutanın emrinde bir araya gelmesinden oluşan birlik.

muaf: Ayrı tutulmuş, ayrıcalık tanınmış.

tezkere: Askerlik görevinin bittiğini bildiren belge.

okka: 1283 gramlık ağırlık ölçüsü birimi.

şarapnel: Top mermisinden saçılan çeşitli parçalar, misketler.

gres yağı: Rafine edilmiş yağ ile sabunun istenilen kıvama göre değişen oranlarda iyice karıştırılmasından elde edilen yarı koyu yağlama yağı, makine yağı.

şose: Genellikle taş kırıkları üzerine kum döşenip silindir geçirilerek yapılan yol.

pırnal: Kışın yapraklarını dökmeyen bir meşe çalısı.

tekmil vermek: Askerlikte altın, üste bir iş veya bir durum hakkında bilgi vermesi.

O gün İtilaf donanması, Seddülbahir'deki Türk siperlerine tam 4.650 adet top mermisi atmıştır. Bu sayı 18 Mart'ta Türk tabyalarının attığı toplam mermi sayısının iki katıdır.

müttefik: Başka bir devletle birlikte ortak düşmana karşı savaşan devlet.

mitralyöz: Makineli tüfek.

manga: On kişilik asker birliği.

Anıtta yazılı şehitler arasında Yüzbaşı Kemal Bey'in de ismi vardır. Ancak Yüzbaşı Kemal 26 Haziran 1915'te Çanakkale Hastanesi'nde şehit olmuştur.

Bu hikâye Popüler Tarih, Mayıs 2002, Sayı: 21, s. 42-45, Oğuz Otay'ın yazısı temel alınarak yazılmıştır.

muhrip: Torpido, top ve denizaltılara karşı silahlarla donatılmış; küçük, hızlı giden savaş gemisi,

destroyer.

şamandıra: Denizde yol göstermeye, bir tehlikeyi veya geçiş yolunu haber vermeye yarayan yüzer cisim.

torpido: Bir silah türü.

torpil: Savaş gemilerinde su altı silahı olarak kullanılan büyük bomba.

mürettebat: Gemi, uçak gibi taşıtlarda iş başında olan kişiler.

Mustafa Kemal, Arıburnu Muharebeleri Raporu Blm. Ek-IV, Esat Paşa Çanakkale Savaşı Hatıraları, Örgün Yayınevi, s.394

Fikret Güneşen, 1986, Çanakkale Savaşları, Kastaş Yayıncılık, s.78.

mıntıka: Bölge.

HARİTA KORUYUCULARI

Älemler arası geçişı sağılayan haritalar... Hem zamanlar arası internet bağılanbını sağılayan hem de haritalardaki geçişlerin yerini saptayan pusulalar... Biri 16. yüzyılda, üçü 21. yüzyılda yaşıyan dört harita koruyucusu...

GEÇMİŞTEN GELEN

Harita Koruyucuları tarafından seçilen Mahir'in görevi, çalınan haritayı bulmak ve 16. yüzyıla geri götürmektir. Bu zorlu görevde Mahir'in yardımcıları Erdem, Yusuf ve Nil'dir. Haritayı çalan kişiyi bulmak ve haritanın yerini tespit etmek için zorlu bir maceraya dâhil olmak ister misiniz?

216 sayfa

ZAMAN MİSAFİRLERİ

Bu macerada Harita Koruyucularının görevi, Haşhaşiler tarafından çalınp 20. yüzyıla getirilen haritayı bulmak ve 16. yüzyıla geri götürmektir. Haritayı çalan kişiyi ve haritanın yerini bulmak için kahramanlarımızı zorlu bir maceraya bekliyor?

208 sayfa

MÜHÜR DAR

Harita koruyucularının bu seferki görevi Kudüs'e ele geçirilmeden Hz. Süleyman'ın mührünü güvenli bir zamana ve mekâna götürmek. Mahir; kendisine yardımcı olmaları için Erdem, Yusuf ve Nil'i almak üzere 16. yüzyıldan 21. yüzyıla gelir. Dört harita koruyucusu, harita ve pusula yardımıyla 20. yüzyıla gider. Dört arkadaşı yine zorlu bir macera beklemektedir.

192 sayfa

Esra Bahadır Coşar

12,5x21 cm 10+ Yaş

erdemyayinlari.com.tr

erdem çocuk